

Täysistunto

Tiistai 17.11.2020 klo 14.00—19.00

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.00.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (14.00—15.58) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (15.58—19.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 60-62/2020 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 seitsemännen lisätalousarvioesityksen (HE 192/2020 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 216/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.00 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En käytä kovin suurta osaa tästä 45 minuutista. Tämä esitys ehdottaa korotettavaksi 13,7 miljoonalla eurolla seitsemännessä lisäbudjetissa esitettyjä määrärahoja, ja se lisää vastaavalla summalla nettolainanoton määrää. Tämä lyhyesti esittelynä.

Muutoin tämän taloustilanteen kohdalla täytyy vain todeta se, että tämä epidemiatilanne kehittyy lännessä ja idässä ja etelässä, meidän kaikilla päämarkkina-alueilla oikeastaan Kiinaa lukuun ottamatta, voi sanoa, todella huolestuttavalla tavalla. Meillä on edessä pitkä

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

talvi, mikäli tämä näkymä jatkuu tällaisenaan. Rokoteutinen, joka tuli, antaa toivoa ja mahdollisuuksia siihen, että jossain vaiheessa tilanne selkenisi, mutta lähimmät ajat eivät selkeiltä näytä.

14.01 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä valtiovarainministeri ja hyvät edustajakollegat ja muut täysistunnossa paikalla olevat ja tätä seuraavat! Tämä LTA 7:n täydentävä esitys lisää valtion velanottoa entisestään. Tämän vuoden lukema taitaa nyt olla aika lailla tarkasti 19,7 miljardia lisää valtionvelkaa. Tässä on kyse Kelan etuusjärjestelmien tietoturvaan ja kriittiseen infrastruktuuriin, huoltovarmuuden parantamiseen, tulevista toimenpiteistä — 10 miljoonaa — ja sitten Ahvenanmaan koronatestaus- ja jäljittämiskuluihin tulevasta pienestä lisämäärärahasta.

Itse olin odottamassa, että tässä täydentävässä esityksessä olisi tullut vastauksia näihin huolestuttaviin viesteihin, mitä yrityskentältä tällä hetkellä tulee. Meidän palvelualalta tulee näitä viestejä koko ajan. Esimerkiksi Riihimäeltä, oman kotikuntani naapurista, sain urheiluhierontaa ja tämäntyyppistä fysikaalista palvelua tarjoavalta yritykseltä viestin, miten keväältä vielä selvittiin, miten kesällä tilauskirjat jälleen jonkin verran täyttyivät ja nyt on tullut toinen pysähdys. Ihmiset eivät uskalla näitä palveluita käyttää, vaikka niitä ei varsinaisesti kiinni ole laitettukaan.

Me olemme puhuneet tässä salissa paljon myös tapahtuma-alasta. Esimerkiksi yksi iso kokonaisuus, johon odotin korjauksia, on tämä meillä tehtävä tuki, jota voidaan osoittaa yrityksille. Suomen hallitushan on suunnitellut tekevänsä uutta päätöstä enintään 500 000 euron tuesta yrityksille, jota jaetaan Valtiokonttorin toimesta, ja päätös perustuu koronavirusepidemian aiheuttamaan tulojen menetykseen. Olisin kysynyt valtiovarainministeriltä, kun hän on tätä talouskysymystä nyt täällä käsittelemässä meidän kanssamme, miksi hallitus on edelleen pysymässä tässä samassa esityksessään, että tuen saamiselle asetettu tukikatto olisi 800 000 euroa per yritys. Tukikattoa hallitus on ymmärtääkseni perustellut EU:n päätöksellä, mutta jos oikein olen ymmärtänyt, niin EU:han on päivittänyt esimerkiksi tätä kysymystä 13.10.2020 päivätyllä tiedotteella ja tehnyt muutoksen siihen, että tukikatto olisi 3 miljoonan euron tuki kiinteille kustannuksille, mikäli yritys on menettänyt vähintään 30 prosenttia liikevaihdosta. Tämä koettelee aika rajusti monia meidän yrityksiä tällä hetkellä — esimerkkinä vaikkapa elokuvateatterit ja elokuva-ala, mutta myös laajasti tapahtuma-ala muutenkin — ja kysyisin, onko hallitus tätä valmis vielä uudelleen arvioimaan, kun EU on tämän katon nyt nostanut tuohon 3 miljoonaan euroon.

No sitten matkailu- ja ravintola-ala on aivan erityinen, ja kyllä hivenen olisin odottanut, että tässä olisi voitu jo tehdä tiettyjä kohdennuksia täydentävän lisätalousarvion myötä myös tähän erittäin tukalaan tilanteeseen, mikä Lapin matkailun kohdalla on. Keskustastahan Lapin piiri on jo esittänyt aika koviakin puheenvuoroja siitä, että hallitus ei tässä ole pystynyt toimimaan, ja viestit Lapista ovat erittäin karuja. Nyt niitä toimenpiteitä tarvittaisiin näiden tuhansien yritysten, mutta kymmenientuhansien työpaikkojen turvaamiseksi. Tämä olisi nyt ollut ehkä viimeinen paikka, missä niitä toimenpiteitä olisi ollut hyvä tuoda.

Itse asiassa ei tässä ole kyse siitä, ettei Lapin matkailua koskevia esityksiä olisi ollut. Lapland Safarin operatiivinen johtaja Rami Korhonenhan on julkisuudessa kertonut, että ala teki jo elokuussa konkreettiset ratkaisumallit tämän tilanteen korjaamiseksi, ja olisi ollut ehkä odotettavaa, että kun sitä ei ehditty tuohon LTA seiskaan ottaa mukaan kokonaisuutena, niin se olisi tässä täydentävässä esityksessä voinut tulla. Näitä toimenpiteitä odotamme tietysti muualtakin kuin lisätalousarvion puolelta, mutta tosiasia on se, että eivät

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

nämä matkailu- ja ravintola-alan yritykset tule, arvoisa hallitus, selviämään tästä talvesta ilman valtion taloudellisia apuja ja panostuksia. Mielelläni siis kuulisin valtiovarainministerin arvion tähän maksimitukikattoon, jonka EU on nyt muuttanut 800 000 eurosta 3 miljoonaan. Miksi hallitus edelleen nojaa siinä tuohon vanhentuneeseen tietoon ja perustelee sillä tätä kattoa? Isojen toimijoiden puolella tämä katto on tullut jo vastaan.

14.07 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, julkista taloutta heikentävät pandemian puhkeamisesta seurannut talouden taantuma sekä hallituksen yrityksiä, kansalaisia ja talouden kasvua tukevat toimet. Hallitus on sitoutunut turvaamaan suomalaisen hyvinvoinnin ja yritysten selviytymisen kriisin yli mahdollisimman vähin vahingoin.

Suomi onkin onnistunut tähän asti pitämään koronan hyvin kurissa oikea-aikaisilla ja oikein mitoitetuilla toimenpiteillä. Tautitilanteen pitäminen hallinnassa on yhä lähiviikkojen ja -kuukausien tärkein asia suomalaiselle yhteiskunnalle. Viruksen uudelleen leviämisen estämiseksi ja samalla yhteiskunnan ja talouden pitämiseksi mahdollisimman avoimena on tehtävä yhdessä kaikki mahdollinen. Tämä on lähiaikojen vaikuttavinta talouspolitiikkaa siihen saakka, kun toimiva koronarokote todella saadaan käyttöön. Koronarokotteesta onkin kuultu lupaavia uutisia. Tämän uutisen valossa voimme lähteä toiveikkaina ensi vuoteen ja kohti uutta kasvun aikaa. Se, että Suomen taloustilanne on tänä vuonna kehittynyt hieman odotettua paremmin, näkyy siinä, että esimerkiksi sosiaalietuisuuksien tarvearvioita vähennetään seitsemännessä lisätalousarviossa.

Puhemies! Taide- ja kulttuuriala on kärsinyt merkittävästi koronaepidemiasta. Rajoitukset ja epävarmuus tulevasta hidastavat kulttuurielämän uudelleenkäynnistymistä ja ihmisten paluuta taiteen pariin. Erityisesti valtionosuusjärjestelmän ulkopuolinen ja voimakkaasti omarahoitteinen taiteen ja kulttuurin niin sanottu vapaa kenttä on ollut helisemässä. Seitsemäs lisätalousarvio mahdollistaa sen, että taiteen ja kulttuurin määrärahaa saa käyttää myös apurahoina enintään 8 miljoonaa euroa. Varsinaisessa lisätalousarviossa oli unohtunut mainita toiminimet, ja tämä virhe korjataan nyt tässä esityksessä, ja hyvä niin. Taide- ja kulttuuriala tuottaa elämyksiä ja parantaa elämänlaatua. Sen kannattelu kriisin yli antaa meille myös toivoa paremmasta tulevaisuudesta.

14.10 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Valtion talousarvio on kuin kuuluisa elämän purkki, joka täytetään tärkeysjärjestyksessä kivien, soran ja hiekan edustaessa asioiden kooka ja tärkeyttä. Purkin täyttyessä täytyy pohtia, mistä luovutaan. Talousarviossa on muutama iso pääluokka, budjettipurkin iso kivi, joista muodostuu pääosa menoista. Nämä isot kivet vievät myös pääosan huomiostamme, ovathan ne kaikkein tärkeimpiä ja kansalaisiin eniten vaikuttavia menoja. Puhutaanhan lähes aina miljardeista ja kohteista, joihin ei silti tunnu koskaan olevan riittävästi rahaa. Budjettipurkin isojen menolohkareiden väliin mahtuu vielä paljon menosoraa, asioita, jotka vaativat yhteiskunnan panostusta, pienempiä menokohteita, mutta niitä on huomattavan paljon. Näistä puhujaa aletaan jo katsoa pitkään, eikö tuo osaa pitää asioita tärkeysjärjestyksessä. Lopuksi sinne purkkiin mahtuu vielä hämmästyttävä määrä menohiekkaa: loputon lista asiajyväsiä, joiden hintalappu on nollasta muutamaan miljoonaan, ehkä kymmeneen tai kahteenkymmeneenkin miljoonaan. Näistä puhuvat kuulemma vain pilkunviilaajat ja kotikylänsä asioita ajavat.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten elämässä myös budjettitaloudessa voi purkista tulla aivan liian painava kantaa. Isoista menokivistä voi tulla entistä isompia, ja niitä voi tulla lisää. Silti niiden pitäisi edelleen mahtua sinne purkkiin niin, että jaksamme sen kantaa. Mut-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

ta sillä välin kun olemme täällä miettineet niitä kaikkein suurimpia, tärkeimpiä juttuja, purkki onkin täyttynyt vähemmän tärkeästä sorasta ja hiekasta. Nyt kun me olemme joutuneet koronan vuoksi ottamaan alun perinkin paljon kantokykyämme suuremman purkin käyttöön, olemme tottuneet sullomaan sinne lisätalousarvioilla kivien lisäksi yhä enemmän soraa ja hiekkaa, myös sellaista uutta, jolle ei aikaisemmin ole ollut tilaa yhtään missään. Aikuiset tietävät, että kun elämään pitää mahtua paljon isoja ja tärkeitä asioita, on vähennettävä vastaavasti pienempiä ja vähemmän tärkeitä. Jokainen täällä salissa olija on joutunut tekemään näin. Saman pitäisi päteä budjettiprosessissamme, mutta näin ei valitettavasti ole.

Arvoisa rouva puhemies! Käynnissä on vuoden 2021 talousarvioprosessi ja siihen kohdistuva vaihtoehtobudjettien laadinta. Samaan aikaan hallitus marssittaa käsittelyyn tämän vuoden lisätalousarvioita ja niiden täydennyksiä — kuten teette nyt tämän seitsemännen — ihan hengästyttävää tahtia. Koko prosessin ongelma on, että kun sillä ei saada mitenkään karsittua hukkaa, tehottomuutta, tarpeetonta tai epäoleellista tekemistä ja niiden kustannuksia eli poistettua purkista sinne kertynyttä soraa ja hiekkaa, niin kaikki, mitä purkkiin on joskus päätynyt, alkaa elää omaa elämäänsä ja muodostuu jatkuvasti automaattisesti kasvavaksi kiinteän luontoiseksi kustannukseksi. Isoja ja tärkeitä asioita ei saada mahtumaan purkkiin puhumalla vain niistä isoista ja tärkeistä. Tilaa täytyy antaa puhumalla kaiken hukan ja turhan ja epäoleellisen poistamisesta, juuri niistä asioista, joista perussuomalaiset ovat puhuneet johdonmukaisesti ja pitkään, ei jyvä kerrallaan vaan päättämällä poliittisista ja toiminnallisista johtamisperiaatteista, periaatteista, joilla aina lisätessämme jotain tärkeää otamme vähintään saman verran hukkaa, epäoleellista soraa ja hiekkaa, pois sieltä budjettipurkista. Kun toimimme näiden periaatteiden mukaisesti, saamme talouden tasapainoon ja yhteiset rahat riittävät kaikkein tärkeimpään: Suomen ja suomalaisten hyvinvoinnista, turvallisuudesta ja tulevaisuudesta huolehtimiseen.

14.15 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan korotettavaksi lisätalousarviota lähes 14 miljoonalla eurolla. Nämä kohteet ovat varmasti tarpeellisia, eli Kansaneläkelaitoksen etuusjärjestelmien tietoturvan parantaminen sekä Ahvenanmaan osalta koronaviruksen testauksen ja jäljittämisen korvaaminen, mutta on varmasti syytä kuitenkin keskustella siitä, että tämä valtion nettolainanotto tänä vuonna on lähes 20 miljardin euron suuruinen.

Hallitukselle sekä hallituksen ja opposition keskinäiselle yhteistyölle tulee antaa tunnustus siitä, että Suomi on tähän asti selviytynyt epidemiasta ilmeisesti Euroopan maista ihan parhaiten, ja nämä taloudelliset panostuksetkin, joita olemme nyt yhdessä joutuneet lisäämään, ovat olleet tässä tilanteessa välttämättömiä. On kuitenkin huolestuttavaa, aivan niin kuin valtiovarainministerikin totesi, että tämä epidemiatilanne näyttää pitkittyvän. Se näyttää huolestuttavalta. Vaikka nämä rokoteutiset ovat toivoa herättäviä ja myönteisiä, niin silti pitkälle, ehkä ensi vuoden loppuun saakka, ainakin tuon alkupuolen, joudumme näitä rajoituksia pitämään, ja on todellakin pelättävissä, että yritykset tulevat olemaan yhä tiukemmilla, ja pelkään sitä, että tulemme näkemään konkurssiaaltoja lähitulevaisuudessa. Kaiken tämän vuoksi tarvittaisiin nyt hallitukselta valoa myös siihen, miten näistä veloista aikanaan selviydytään, koska se myös loisi osaltaan luottamusta talouteen ja siihen, että tämän vaikean epidemiatilanteen jälkeen taloutemme on kestäväällä uralla. Siksi ennen muuta odotamme hallitukselta ratkaisuja ja päätöksiä sellaisista rakenteellisista uudistuksista ja

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

työllisyystoimista, joilla yritysten kilpailukykyä voitaisiin kestäväällä tavalla vahvistaa ja myös työn vastaanottamisen kannustimia lisätä.

14.18 Ari Koponen ps: Puhemies! Näitä lisätalousarvioesityksiä tulee nyt koronan aikana kuin liukuhihnalta. Tänäpä tällä olevassa esityksessä olevat lisäykset ovat pääosin kannatettavia. Odottaisin kuitenkin asioiden priorisointia. Isossa kuvassa Suomea uhkaa kolme valtavaa ongelmaa, mihin odottaisin riittäviä, kohdennettuja, ennaltaehkäiseviä toimia. Nämä tuovat jo tällä hetkellä valtavia kuluja valtiolle, ja jos mitään ei tehdä, niin ne tulevat räjähtämään käsiin.

Meillä kaikki, kuten myös hallitusohjelma, nojaa työllisyystoimiin. Tarvitaan etenkin kannattavaa työtä yksityiselle puolelle.

Seuraavana mielen ongelmat ja etenkin lasten ja nuorten mielen ongelmat — kunnolla vaikuttavia määrärahoja ongelman ratkaisuun. Useita syitä tähän ongelmaan tiedetään jo, mutta niiden ennaltaehkäisevät toimet antavat odottaa. Meillä on OECD-maista eniten mielen ongelmia, mikä on hyvä pitää mielessä.

Kolmantena räjähdysmäisesti kasvava huoltosuhde.

Näihin odotettaisiin toimenpiteitä.

Edustaja Kivisaari nosti tällä esiin yritysten tukemisen. On hyvin surullista lukea lehdistä lähes viikoittain, miten nämä tuet ovat valuneet hyvin toimeentuleville yrityksille ja sellaisille, jotka jakavat isoja osinkoja nyt ulos. Tämä ei ole oikeaa kohdentamista.

14.19 Raimo Piirainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä esittelystä. Se oli nopea ja asiaa kohdentava.

Täytyy kyllä todeta tässä yhteydessä, että Suomi on pärjännyt todella hyvin terveydenhoidon osalta, siis kansalaisten terveydenhoidon osalta, tämän koronan hoidossa, ja se on varmasti yksi merkittävä asia, mitä täytyy tarkastella myös Eurooppa-tasolla ja varmaan ihan globaalisti. Kun katsoo nyt tällä hetkellä naapurimaittenkin sairastumislistoja, niin kyllä Suomen politiikka tässä koronatilanteessa on ollut todella hyvä.

Kiitoksia näistä panostuksista. Ensinnäkin lisätalousarvio 7:ssä on panostettu ihan merkittävästi jo aikaisemmin näihin koronaan liittyviin toimiin, mutta nostan täältä esille sen, kun lisätalousarviossa 4, lisätalousarviossa 6 ja lisätalousarviossa 7 on lisätty kuntien ja sairaanhoitopiirien tukea, ja kaiken kaikkiaan tämä on 2,6 miljardia. Eli erittäin isosta summasta tällä hetkellä puhutaan, ja rahat ovat todellakin menneet tärkeisiin tapahtumiin.

Olin perjantaina omassa maakunnassani kierroksella, ja siellä tuli kyllä tosi hyvää palautetta hallitukselle nimenomaan näistä toimenpiteistä koronaa vastaan ja tuesta kunnille ja sairaanhoitopiireille ja myös yrityksille, jotka ovat menettäneet merkittävästi. Ennen kaikkea tämä Lapin matkailutilanne — ja osaltaan myös Kainuuseen kohdistuva tilanne — on todella harmillinen. Sekin täytyy muistaa, että se ei ole hallituksen aiheuttama vaan se on koronan aiheuttama, ja tietysti ne mahdollisuudet, mitkä meillä hallituksella ja eduskunnalla kaiken kaikkiaan yritysten tukemiseen on, ovat rajalliset.

Ja niin kuin tällä on mainittu tämä velkamäärä, niin tässäkin tilanteessa täytyy miettiä hyvin pitkälle sitä, mikä on tämän koronan jatko kaiken kaikkiaan, millä tavalla se jatkuu ehkä ensi vuoden puolelle. Siihenkin on syytä varautua. — Kiitoksia.

14.22 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Regeringen höjer i förslaget budgetanslaget från 5 till 6 miljoner euro för att täcka kostnaderna för att man på Åland ska kunna hantera

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

sjukvårdskostnaderna som beror på coronaviruset, bland annat testning och spårning av coronasmittan. Det här tilläggsförslaget är mycket bra och välkommet eftersom vi snabbt konstaterade förra veckan i remissdebatten här i plenisalen att 5 miljoner, som man först budgeterade, inte skulle vara tillräckligt. Det borde vara 6 miljoner euro, vilket man nu föreslår. Jag är tacksam för regeringens snabba agerande här och att man snabbt kunnat justera summan. Det var viktigt också på ett principiellt plan, tack för det, och finansministeriets tjänstemän har här varit mycket hjälpsamma.

Ärade fru talman! Det är mycket välkommet att staten budgeterar medel för att täcka coronakostnaderna också på Åland. Lagen om smittsamma sjukdomar är rikets behörighet och ett principbeslut fanns sedan tidigare om att staten skulle finansiera testerna och spårningen också på Åland. Det är viktigt att staten finansierar detta så att testningen aldrig blir en kostnadsfråga. Testning och spårning är centralt i Finlands coronastrategi och för att kunna bibehålla det goda coronaläget som nu råder både i Finland och på Åland, i alla fall i en europeisk och global jämförelse.

Ärade talman! Det här ska vi hålla i eftersom det är grunden för att samhället ska kunna hållas så öppet som det är i dag. Det här är en stor kontrast mot andra europeiska länder där galopperande bekräftade fall gjort att man tvingats till hårda nedstängningar. De blir inte bara jobbiga att genomföra, med stor negativ påverkan på det vardagliga livet, utan också mycket mera kostsamma än att testa och spåra effektivt i ett tidigt skede som man nu gör, även om det så klart också kostar.

Ålands kostnader för corona inom social- och hälsovården har varit ungefär 6 miljoner euro för detta år, vilket per capita i Finland är rätt lågt. Anledningen till det är att man bara haft 43 fall på Åland. Inte ett enda har behövt intensivvård och bara enstaka fall har behövt sjukvård. Det är ändå viktigt att poängtera att merkostnader inte enbart uppkommit för testande och spårning. Därför har staten kompenserat sjukvårdsdistrikt och kommuner för andra coronakostnader i landet. Samma sak borde också gälla Åland. Här är budgetförslaget lite oklart. Det skulle därför vara viktigt att finansutskottet tog detta i beaktande vid behandlingen av det här lagförslaget.

De budgeterade pengarna borde användas för att täcka också sjukvårdens kostnader för corona, inte enbart testning och spårning, i likhet med vad som gäller för övriga kommuner och sjukvårdsdistrikt som har kompenserats för detta, vilket vi hörde just av ledamot Piirainen, men via andra budgetmoment. Pengarna i momentet räcker nu för att täcka Ålands sjukvårdskostnader för corona, inklusive testning och spårning, så det behövs inte mer pengar för det, men det är viktigt att inte begränsa användningen av medlen till enbart testning och spårning på Åland, detta för att bekämpningen av viruset ska kunna fortsätta vara så effektiv som den hittills har varit. Det är därför viktigt att kompensera dem fullt ut, och jag önskar här att finansutskottet kunde säkerställa detta med en skrivning exempelvis i betänkandet där man kunde understryka den här saken.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä hallitus nostaa lisätalousarviossa ehdotettua Ahvenanmaalle kohdistuvaa määrärahaa 5 miljoonasta 6 miljoonaan euroon, jolla katetaan koronaviruksesta aiheutuneita terveydenhuollon kustannuksia, muun muassa testausta ja jäljittämistä. Täydentävä esitys on erittäin hyvä ja tervetullut, sillä totesimme jo viime viikon lähetekeskustelussa täällä istuntosalissa, että alun perin ehdotettu 5 miljoonan euron summa ei tulisi riittämään. Riittävä summa olisi 6 miljoonaa euroa, kuten nyt ehdotetaan. Olen

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

kiitollinen hallituksen ripeästä toiminnasta summan tarkentamiseksi. Se oli tärkeää myös periaatteellisesta näkökulmasta — kiitos siitä.

On ilahduttavaa, että valtio budjetoi varoja myös Ahvenanmaan koronakustannusten kattamiseen. Tartuntatautilaki kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan, ja siihen liittyen on tehty periaatepäätös, jonka mukaan valtio rahoittaisi testauksen ja jäljittämisen myös Ahvenanmaalla. Se on tärkeää, koska testaus ei ikinä saa olla kustannuskysymys. Testaus ja jäljittäminen ovat keskeisiä Suomen koronastrategiassa, jolla ylläpidämme Suomen ja Ahvenanmaan hyvää tautitilannetta.

Arvoisa rouva puhemies! Ahvenanmaan koronasta johtuvat sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ovat tänä vuonna olleet 6 miljoonaa euroa, mikä on henkeä kohti Suomes- sa melko vähän. Syy siihen on ollut se, että Ahvenanmaalla tautitapauksia on ollut vain 43. Yksikään ei ole tarvinnut tehohoitoa, ja vain yksittäiset henkilöt ovat tarvinneet sairaanhoi- toa. On kuitenkin tärkeää tähdentää, että lisäkustannukset eivät ole syntyneet vain testauk- sesta ja jäljittamisestä. Valtio on siksi kompensoinut sairaanhoitopiireille ja kunnille aiheu- tuvia muita koronakustannuksia. Saman pitäisi koskea myös Ahvenanmaata, ja tältä osin talousarvioehdotus on hieman epäselvä.

Budjetoidut varat tulisi käyttää myös koronasta aiheutuvien sairaanhoidon kustannus- ten kattamiseen, ei ainoastaan testaukseen ja jäljittämiseen. Tämä tulisi tehdä samalla ta- voin kuin muiden kompensatioita saaneiden kuntien ja sairaanhoitopiirien osalta toisten momenttien kautta. Momentin varat riittävät nyt kattamaan koronasta johtuvat sairaanhoi- tokustannukset Ahvenanmaalla mukaan lukien testauksen ja jäljityksen. Rahaa ei siis tar- vita enää lisää. Siksi olisikin tärkeää, että valtiovarainvaliokunta ottaisi asian huomioon käsitellessään tätä lakiehdotusta.

14.28 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä seitsemättä lisätalousar- vioesitystä täydentävä esitys on toki tarpeellinen ja ehdottomasti tähän aikaan kuuluva ja sopiva. Muutamia lisämäärärahoja tulee koronan torjuntaan ja sitten jälkihoitoon, ja tieten- kin tässä tapauksessa myös Kela saa lisäpanostusta omiin tarpeisiinsa.

Oikeastaan tässä tilanteessa voisi sanoa, kun tänä vuonna otetaan lähes 20 miljardia enemmän velkaa kuin on arvioitu, että kyllä se velanotto on semmoinen asia, että se on ol- lut aivan välttämätöntä, jotta pystymme todella selviämään tästä kauheasta tilanteesta. Sil- lä on iso merkitys, että pystymme omat kansalaisemme suojaamaan, ihmishenkiä säästyy, ja toinen näkökulma asiaan on ehdottomasti se, että pystymme turvaamaan suomalaisten yritysten toiminnan jatkumisen ja estämään sen massiivisen konkurssiaallon tulemisen.

Nyt valoa tunnelin päässä on kuitenkin jo niin paljon, että aika moni rokotefirma on jo il- moittanut, että heillä on tulossa jo markkinoille ihan kelvollinen rokote koronaa vastaan. Siihen on kuitenkin syytä meidän kaikkien varautua, että me jokainen omalta kohdaltam- me kannamme vastuun koronan leviämisessä, elikkä henkilökohtaisen vastuun kantami- nen tässä tilanteessa on aivan äärimmäisen tärkeää. Se on asia numero yksi, oma suojautu- minen, käsien pesu ja erilaisten tapaamisten järjestäminen niin, että emme itse ole levittä- mässä sitä tautia yhtään eteenpäin vaan mieluummin jarruttamassa sitä ja pitämässä sen oman lähipiirin turvallisena, koska jokaisella meillä se lähipiiri on, ja siinä lähipiirissä toi- miminen turvallisesti ja turhien riskien välttäminen on tässä tilanteessa äärimmäisen tär- keää.

Kun rokote lähtee nyt leviämään ja ihmisiä rokotetaan — emme vielä kyllä todella tie- dä, eivät taida tiedemiehetkään tänä päivänä tietää, miten hyvän suojan tämä rokote antaa,

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

kestääkö se 5 kuukautta, vuoden, 3 vuotta, mitä se kestää, ei taida kukaan sitäkään tietää — niin tärkeää on se, että pikkuhiljaa talouselämää käynnistetään. Tämä lähes 20 miljardin velka, mikä tänä vuonna joudutaan ottamaan, on jonain päivänä kuitenkin takaisin maksettava.

Arvoisa puhemies! Lopuksi pieni huomio: Viime vaalikaudella, kun aktiivisesti poistimme byrokratiaa, pystyimme luomaan 140 000 uutta työpaikkaa. Muistan sen metelin silloin siihen liittyen. Toki vastustaviakin ääniä pitää olla, opposition tehtävähän on se, mutta kyllä suomalaisten pitää nyt pikkuhiljaa ruveta tajuamaan se, että omien työpaikkojen lisääminen tähän maahan, aitojen, oikeiden työpaikkojen luominen, on se keino, millä me niitä velkoja maksamme. Otan yhden esimerkin: Kun taas perjantaina ajelen kotiin tuota kuutostietä pitkin, niin minua sydämeen sattuu, kun aina siellä lappaa venäläistä hakerekkua vastaan hirveät määrät. Ajetaan ulkolaista puuta Suomeen, ja kotimainen turvesuo siinä vieressä jää käyttämättä. Työmiehet ovat kortistossa ja yrittäjät konkurssissa. [Puhemies koputtaa] Ei näin voi jatkaa. Kyllä meidän pitää kotimaista työtä ruveta tosissaan suosimaan kaikilla keinoin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Just näin!]

14.31 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Edustajakollega Hoskoselle sanon neuvoksi, että te olette hallituksessa, korjatkaa ne epäkohdat. Tämä tässä suhteessa. [Hannu Hoskonen: Minä kiitän!]

Edustaja Piiraisen kanssa olen kyllä täysin samaa mieltä, että Suomihan on onnistunut toistaiseksi hidastamaan taudin leviämistä ja mukauttamaan terveydenhuollon toimimaan kasvavaan tarpeeseen. Mistä nämä hyvät tilastot kertovat? No ensinnäkin siitä, että Suomi teki ajoissa tarvittavat päätökset parlamentaarisesti, siis yhdessä hallitus- ja oppositiopuolueet sopivat, että nyt pitää reagoida ja tehdään se yhdessä, ja pitkälle sen ansiosta me olemme tänä päivänä tässä tilanteessa. Toinen asia, mitä ei pidä missään vaiheessa unohtaa, on, että terveydenhuollon ammattilaiset ovat tehneet upeata työtä haastavassa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Me käsittelemme jo tämän vuoden seitsemättä lisätalousarvioesitystä, ja tämän jälkeen, niin kuin olemme kuulleet, valtion nettolainanoton arvioidaan kasvavan melkein 20 miljardilla. Suomen velkaantumisasaste hipoo nyt jo 70:tä prosenttia ja saattaa koronalaajojen myötä ja kriisin pitkittyessä nousta jopa yli 80 prosenttiin, ja jotkut ovat laskeneet, että se voi pahimmillaan nousta 85 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Haluan muistuttaa, että taloushistoriassa valtioiden maksukyvyyn rajana on pidetty 90 prosentin velkaantumisasastetta Suomen kokoisille valtioille. Hallitus on asettanut tavoitteeksi velkasuhteen vakauttamisen tuolle tasolle tämän vuosikymmenen aikana. Vaikka se ei vielä poista julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyysvajetta, tavoitteen saavuttaminen vaatii merkittäviä toimia. Valtiovarainministeriö on arvioinut tavoitteen edellyttävän 5 miljardin euron sopeutusta. Sopeutus tilanteessa, jossa ikäsidonnaiset eläke-, hoiva- ja hoitomenot kasvavat jatkuvasti, on vaikeaa. Haluaisin kysyä: mitkä ovat valtiovarainministerin ja hallituksen ajatukset tulevista sopeutustoimista, vai oletteko te vielä ehtineet miettiä niitä, ja jos olette, onko hallituksen sisällä yhteinen tilannekuva taloushaasteista? — Kiitos. [Antti Lindtman: On!]

14.34 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen ottama velkataakka lähennee jo 20:tä miljardia, ja täällä nyt käsitellyssä olevan seitsemän lisätalousarvion täydentäminen ei jää taatusti viimeiseksi. Suomen ottamat lisävelat kuitataan koronalla ja el-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

vyttämällä, jota ei kuitenkaan tosiasiallisesti tehdä, vaan velkamiljardit laitetaan tukemaan punavihreää ilmastoagenda todellisen talouden elvyttämisen sijaan, ja rahaa näyttää edelleen riittävän jaettavaksi lisääntyvässä määrin myös tehottomaan kehitysapuun.

Valtion nettolainanotoksi vuonna 2020 arvioidaan noin 19,7 miljardia euroa. Kokoaan suurempi Suomi näyttää olevan suunnannäyttäjä Euroopalle myös lainanotossa, ja vielä suurempi se on sen velkarahan kohdentamisessa. 8 miljoonaa on tietenkin hyvä potti jakaa tovereille taiteen ja kulttuurin nimissä. Näillä apurahoilla, ikävä kyllä, ei Hurstin leipäjo-noissa työttömän vatsa täyty eikä valtiontalous elvy, mutta pitäähän kansalle taidetta ja kulttuuria olla. Elämmehän me monikulttuurisuuden kulta-aikaa.

Tämän hallituksen punavihreä politiikka alkaa olla veronmaksajien näkökulmasta todella kylmäävää ja rahankäyttö konkurssiin tähtäävän holtitonta, ja apupuolue keskusta sulkee silmänsä. Tähän kaikkeen on löydyttävä myös rahaa. Ihmettelen totaalisesti sitä, että samanaikaisesti kun lisäbudjetteja tehdään, niin hallitus tuhoaa niitä elinkeinoja, joista niitä varoja näihin budjetteihin voitaisiin saada.

Heitänpä yhden esimerkin, arvoisa puhemies: Vapo on ilmoittanut joutuvansa sulkemaan turvesoita reilusta 300:sta jopa alle 50:een. Tämä tukee arviota, jonka mukaan kivi- ja turveturpeen hinta nousee lähitulevaisuudessa jopa 60 prosenttia. Keskivertonautilan turvekustannus on 10 000—20 000 vuodessa. Broilerituotannossa turve on ehdoton antibioottivapaan lihan tuotannossa. Euroopan unioni vaatii antibioottien käytön vähentämistä eläintuotannossa. Hallitusohjelmaan on kirjattu eläinten hyvinvointivaatimusten tiukentaminen. No tästä syntyy kotieläintilallisille täydellinen paradoksi, kun antibioottivapaan tuotannon ja eläinten hyvinvoinnin kannalta tärkein peruspilari eli turve ja etenkin sen hinta kallistuu niin paljon, että se vaarantaa tilojen kannattavuuden ja eläinten hyvinvoinnin, turpeelle kun ei ole ominaisuuksiltaan tai hinnaltaan olemassa korvaajaa.

Kyllä minä kaipaisin, samalla kun luen lisäbudjettiesityksiä, vastauksia hallitukselta siihen, miten turvaamme maataloutemme tulevaisuuden — emme ainakaan tällaisilla toimilla — ja miten turvaamme Suomen energiahuoltovarmuuden tulevaisuuden — emme ainakaan tällaisilla toimilla. — Kiitos.

14.37 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä tosiaan käsitellään jo seitsemättä lisätalousarviota kuluvalle vuodelle. Tulee kuitenkin muistaa, että nämä olosuhteet, missä elämme niin talouden kuin yhteiskunnankin osalta, ovat hyvin poikkeukselliset, ja sen takia valtion taloudenhoidossakin tarvitaan poikkeuksellisia menetelmiä ja tapoja, näin voisin tätä asiaa luonnehtia.

Mielestäni edustaja Östman tässä aikaisemmin kertoi hyvin, kuinka tämä korona siinä muodossaan, miten se on monia muita yhteiskuntia kohdannut, on Suomessa onnistuttu torjumaan yksituumaisuuden ja riittävän oikea-aikaisten toimenpiteiden ansiosta. Tällaista samanlaista yksituumaisuutta kyllä odottaisin myös siinä, mitä tulee kansantalouden elpymiseen ja kansantalouden toipumiseen sitten, kunhan tämä kriisi toivon mukaan mahdollisimman pian on ohitse.

Sellaista yksituumaisuutta ja konsensuksen hakemista en tuossa edellisessä, edustaja Peltokankaan puheenvuorossa kyllä kuullut — hän nyt tästä salista ehti jo poistuakin. Hän ehti arvostelemaan tätä velanottoa. Mitä velanottoon tulee, meidän tulee muistaa, että lukuisat muut Euroopan maat, Suomen verrokkimaat, velkaantuvat todella voimakkaasti joutu-
tuen tästä koronakriisin hoidosta ja sitten niistä elvytystoimenpiteistä, joita on välttämätöntä tehdä, jotta kansantalous ei kokisi niin kovia iskuja. Suomen kansantalous ei ole koh-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

dannut vielä tutkimusten mukaan samanlaista iskuja, mitä monessa muussa maassa on tapahtunut, mutta on mahdollista, että kehitys on vielä huonompaan suuntaan. Sen takia meidän pitää keskittää huomiomme kaikkiin niihin keinoihin, millä koronaviruksen jälkeistä talouden elpymistä tuetaan.

Haluan nostaa tästä lisätalousarvioehdotuksesta yhden kokonaisuuden, joka koskee nimenomaan tätä, ja se on tämä ilmastorahaston pääomittaminen, joka on mielestäni tärkeä toimenpide. Tässä edellä edustaja Peltokangas ehti tuomitsemaan hallituksen koko ilmastopolitiikan ja ympäristöpolitiikan vahingolliseksi Suomelle, mutta tämän ilmastorahaston kautta voidaan tukea ennen kaikkea kotimaisten uusiutuvien polttoaineiden investointeja, voidaan sijoittaa, valtion varoin generoida tällaista hyvää kehitystä, ja niillä taas saadaan myös yksityistä rahaa liikkeelle näihin investointeihin ympäri Suomen. Nostan esimerkiksi biokaasun, johon investoinnit ovat yksittäisille pienille yrityksille, niin maataloille kuin muillekin yrityksille, kovin isoja, ja näen, että tämä ilmastorahasto on yksi työväline, jolla me saamme myös näitä maaseudun ja maakuntien kehitystä tukevia, ilmastopolitiikkaa tehostavia investointeja liikkeelle.

Toivoisin, että tämä aina muistettaisiin, kun nämä ilmastotoimenpiteet tuomitaan, että ne parhaimmassa tapauksessa luovat [Puhemies koputtaa] juuri tässä vaikeassa tilanteessa hyvinvointia ja työllisyyttä, joita me nyt tarvitsemmekin.

14.40 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelen tässä puheenvuorossani sitä aihetta, että tässä on kyseessä talouskriisi ja tässä on kyseessä terveyskriisi ja mikä on näiden keskinäinen suhde. Voi kuulostaa viisastelulta, että pohtii, kumpi siinä on suurempi kriisi, koska itse asiassa kysymys on yhdestä kokonaisuudesta, mutta luonnehtisin ensin tätä kysymystä terveyskriisistä.

Esitän väitteen, että meidän maassamme toistaiseksi tämä koronaepidemia ei varsinaisesti ole ollut kansanterveyskriisi. Kansanterveyskriisillä tarkoitan vaikkapa tuberkuloosin aiheuttamaa kriisiä ensimmäisen ja toisen maailmansodan välisenä aikana Suomessa, jolloin joka vuosi kuoli 6 000—9 000 henkilöä. Sotien jälkeisenä parinäkymmenenä vuonna meillä oli merkittävä sydäntautien ylikuolleisuus mihin tahansa muuhun maahan verrattuna. Aikanaan meillä on liikenteessä kuollut yli 1 000 henkilöä vuosittain, kun nyt olemme 200:n tasolla. Mutta mielenterveys, jonka täällä muun muassa edustaja Koponen nosti hetki sitten esille, on tällä hetkellä suurin työkyvyttömyyden aiheuttaja.

Nämä ovat kansanterveysasioita, joista voidaan puhua jopa kriiseinä, mutta tämä koronaepidemia ei samalla tavalla ole nyt sitten aiheuttanut tällaista kansanterveyden kriisiä. Ongelmahan on se, niin kuin kaikki tiedämme, että nykyaikaisessa yhteiskunnassa tämänkaltaista, kuitenkin yleisvaarallista tartuntatauti, johon liittyy ehkä tuollainen 1 prosentin kuolleisuus, ennaltaehkäistään kontakteja vähentämällä, ja kun meidän yhteiskuntamme talous pitkälti perustuu kuitenkin monella alalla kontaktien läheisyyteen, niin voittaaksemme tämän taudin me olemme synnyttäneet tilanteen, jossa me itse asiassa olemme näillä toimenpiteillä aiheuttaneet niin omassa maassamme kuin vientiteollisuutemme kohdemaissa talouskriisin.

Nyt on aivan oikein, että tässä tilanteessa panostetaan massiivisia voimavaroja kuntien tukemiseen ja yleensäkin talouden elvyttämiseen. Nyt käsillä oleva asiahan on pieni täydennys itse siihen varsinaiseen seitsemänteen lisätalousarvioon, jossa kohdennettiin 750 miljoonaa euroa kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen, josta 400 miljoonaa euroa asukaslukuperusteisesti ja sitten 350 miljoonaa euroa perustuen kuntien ja sairaanhoitopiirien

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

testeihin ja jäljittämiseen käytettäviin rahoihin. Voidaan tietysti keskustella siitä, että aika-
taulu on nyt sellainen, että nämä joudutaan tekemään melko kaavamaisesti, mutta oikeas-
tihan meidän pitäisi päästä paremmin erittelemään sitä, missä kunnissa ongelmat johtuvat
oikeasti koronasta ja missä muuten huonosta aikaisemmasta taloudenhoidosta tai muista
tällaisista asioista. Siitä tänään muun muassa hallintovaliokunnassa keskusteltiin, ja
tämä näkemys tulee näkymään sitten myös meidän mietinnössämme. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Olemme käyttäneet lähes kokonaan sen ajan, mitä tähän on
tässä kohtaa varattu, eli 45 minuuttia. Annan tässä lopuksi puheenvuoron, 2 minuuttia, mi-
nisteri Vanhaselle.

14.44 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen:** Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen
kaipasi paluuta siihen, mitä aiemmin tänä vuonna tehtiin, että näitä yrityksille suunnattavia
tukia suunnattaisiin enemmän sektorikohtaisesti, kun nyt tässä uudessa kustannustuessa
pyritään nimenomaan siihen, että siinä ovat kaikki toimialat mukana — ainoastaan kulttuu-
ritoimialan puolella taitaa olla omia erillismäärärahoja. Puolustan kyllä tässä tätä hallituk-
sen linjausta, että pyritään toimialariippumattomaan menetysten korvaamiseen. Hallitus ei
ole tätä 800 000 euron tukikattoa tämänhetkisessä esityksessä nostamassa. Eli riippumatta
siitä, millä toimialalla on, yrityksellä pitää olla samoilla objektiivisilla perusteilla oikeus ja
mahdollisuus tuen saamiseen.

Edustaja Ranne puolusti budjetin isoja ja tärkeitä asioita ja oli halukas karsimaan pieniä,
tarpeettomia, niin kuin hän sanoi. No, sitä varten on vaihtoehtobudjettivalmistelu käynnis-
sä. Oppositio on koko syksyn ajan vaihtoehtobudjetteja valmistellut, ja jääme odotta-
maan joulukuun alkuun näiden tuloa. Siellä on mahdollisuus se vaihtoehto esittää.

Edustaja Peltokangas — saattaa olla, että hänellä oli väärinymmärrys — kritisoi tätä
Taiteen edistämiskeskuksen määrärahaa. Tässä ehdotuksessa on kyse käyttötarkoituksen
muutoksesta, joka nimenomaan tähtää siihen, että koronan aiheuttamiin menetyksiin on
mahdollisuus määrärahaa käyttää. Ylipäätään kaikkialla siellä, missä on ollut mahdolli-
suus olemassa olevia määrärahoja käyttää nyt tämän akuutin tilanteen hoitamiseen ja kor-
jaamiseen, näin pitää tehdä. Eli tältä osin ei ole kyse lisämäärärahasta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä
jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.46.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.54.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa
keskeytetyn 3. asiakohdan käsittelyä.

18.54 **Seppo Eskelinen sd:** Arvoisa puhemies! Ei sinänsä tähän lisätalousarvio 7:n täy-
dennysesitykseen mutta ehkä siihen aamun keskusteluun hallituksen talouspolitiikasta ja
kokonaisuutena sitten näistä hallituksen lisätalousarvioista:

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Minusta kumminkin tämä lisätalousarvio 7, mikä aiemmin jo annettiin, hyvin jatkaa tässä kriisitilanteessa sitä tärkeää tehtävää, että yritetään näistä iskuista huolimatta selvittää ja mahdollisimman vähin inhimillisin ja taloudellisin vahingoin luoda suomalaisille sitä uskoa tulevaisuuteen. Merkittävintähän on, että tässä on nyt lisätalousarvioilla 4, 6 ja 7 kaikkiaan 2,6 miljardilla tuettu kuntia ja sairaanhoitopiirejä, ja sillä on myös pitkälti pystytty turvaamaan meidän hyvinvointipalvelumme ja se, jotta ei ole tarvinnut lähteä koskemaan henkilöstöön ja pystytään palvelut tarjoamaan.

No, täällä on aiemminkin jo keskustelussa muissakin pykälissä ollut tämä määräaikainen yritysten kustannustuki, johon nyt sitten on esityksessä 410 miljoonaa euroa ja sitten siitä aiemmasta jakamattomasta 150 miljoonaa euroa. Se on nyt hirmu tärkeä meidän yritystemme kannalta tämän pitkän talven yli, ja tärkeää on, että tätä kustannustuen lainsäädäntöä samassa yhteydessä myös sitten tarkastellaan niin ala- ja ylärajojen osalta kuin käytön osalta.

Sitten huomio tietysti myös siihen ja tärkeää on, että myös kulttuuri ja esittävä taide on täällä lisätalousarviossa huomioitu.

Hallituksen kimppuun hyökättiin erityisesti Lapin matkailun osalta, ja taitaa olla syy ihan muualla kuin hallituksessa. Kyllähän koko Eurooppa on tällä hetkellä suljettu, ja on aivan turha osoittaa hallituksen suuntaan. Kyllähän meilläkin pitää terveys edellä mennä.

Sitten tähän talouspolitiikkaan kaiken kaikkiaan: Perussuomalaisten taholta tuli ”kivi, sora, hiekka” -kuvaus valtion taloudenhoidosta hallituksen osalta. Jos kaiken kaikkiaan katsoo näitä lisätalousarvioita, niin nettolainanoton tarve tämän lisätalousarvion jälkeen on 19,6 miljardia tänä vuonna, josta kumminkin se 15,5 miljardia on käytännössä koronatilanteen vuoksi päätettyä ja koronasta johtuvaa rahoitusta sekä reilu 4 miljardia elvytystoimenpiteitä, jotka oikeasti myös sitten toteuttavat hallitusohjelmaa ja sen tulevaisuusinvestointeja, ja muut menonlisäykset ovat noin miljardin, [Puhemies koputtaa] sitä hiekkaa, niin kuin perussuomalaiset sanoivat. Minusta tämä kertoo hyvin siitä vastuullisesta taloudenhoidosta ja erityisesti kriisinhoidosta, ja samalla [Puhemies koputtaa] hallitus vie myös elvytystoimenpiteitä eteenpäin.

18.57 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! En voisi olla paljoa enempää eri mieltä kuin edustaja Eskelinen, koska tällä hetkellä on kohta 20 miljardia otettu velkaa ja minkäännäköistä hallitusohjelman muutosta ei ole tehty eikä mitään muutakaan sellaista toimenpidettä, mikä loisi uskoa tänne eduskuntaan ja siihen, että talous olisi hallinnassa ja olisi jonkun näköisiä ajatuksiakaan siitä, millä oikeasti tätä koko pakkaa saadaan jossain vaiheessa korjattua. Koko ajan mennään ideologia edellä. Kun tässä tunti tai pari tuntia sitten keskusteltiin romutuspalkkion polkupyörähommastakin, niin siinähan on vain ja ainoastaan se, että jaellaan vain niin sanotusti ilmaisia polkupyöriä vähän sinne sun tänne. Ei minkäännäköistä talouskuria, ei missään kohtaa. Ei tingitä hallitusohjelmasta, ei tingitä ideologiasta, ei tingitä mistään, vaikka oikeasti pitäisi nyt ideologinen rahan haaskaaminen lopettaa ja kaikki kunnianhimoiset tavoitteet olisi pakko laittaa jäihin. Järkevät tavoitteet ovat järkeviä tavoitteita, mutta kunnianhimoiset tavoitteet tarkoittavat yleensä sitä, että niihin pyritään silloin, kun talous olisi paremmassa kohtaa.

Kyllä tässä pelko on, että näitä lisätalousarvioita putkahtelee ensi vuonna paljon lisää. Keskusta kyllä vakuutteli tuossa kesän korvilla, tai milloin se nyt olikaan, että syksyllä tehdään selkeästi sellaisia päätöksiä, mitkä vaikuttavat näihin asioihin, mutta ne päätökset ovat nyt ainakin vielä toistaiseksi jossain säkissä ja säkki on kiinni.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Kyllä tässä huoli on ihan rehellisesti sanottuna se, kuka uskaltaa seuraavaan hallitukseen edes lähteä, jollei tässä jonkunäköistä pikku petrausta tule tähän rahan jakamiseen, koska viimeistään seuraava hallitus joutuu kyllä tekemään aika radikaaleja päätöksiä. Tai voihan tietysti käyttää edustaja Arhinmäen konstia, että eihän niitä velkoja tarvitse kenenkään valtion maksaa, mutta olemmeko me sellainen kansa, mikä ottaa sen ajatusmaailman käyttöönsä? Toivon mukaan emme. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle covid-19-epidemian torjuntaan tarvittavien tavaroiden verovapauden voimassaolon jatkamisesta

Hallituksen esitys HE 217/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.46 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kyse arvonlisäveron verovapauden voimassaolon jatkamisesta tietyiltä osilta vuoden 21 huhtikuun loppuun saakka eli puolella vuodella. Hallitus esittää, että covid-19-epidemian torjuntaan tarvittavien tavaroiden arvonlisäverovapauden voimassaoloa jatketaan kuudella kuukaudella.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia. Esityksen mukaan lain voimaantulosäännöstä muutettaisiin siten, että lain voimassaoloa ja siten covid-19-tartunnan estämisessä, testaamisessa ja hoitamisessa käytettävien tavaroiden kotimaisten myyntien ja muista jäsenvaltioista tapahtuvien yhteishankintojen määräaikaiseksi tarkoitettun verovapauden voimassaoloaikaa jatkettaisiin tuolla puolella vuodella.

14.47 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus on hyvin selkeästi linjannut, että koronaepidemian hoitaminen ei jää kiinni tahdosta, toimenpiteistä eikä myöskään budjetoinnista. Siitäkin tässäkin on kyse. Tämä on toki tarkoittanut sitä, että valtio on lisävelkaantunut ottaessaan iskuja vastaan. Esimerkiksi kunnille ja sairaanhoitopiireille on korvattu koronasta aiheutuneet kulut.

Ensi vuoden budjetissa on siis varauduttu kattavaan testaamiseen ja mahdolliseen rokottamiseen. Minusta tämä on vastuullista toimintaa. Kansainvälisestä vertailusta voimme päätellä Suomen onnistuneen hyvin, vaikka toki hinta on ollut täälläkin kova. Osana valitsemamme strategiaa olemme antaneet määräaikaisen verovapauden koronatartunnan estämisessä, testaamisessa ja hoitamisessa käytettäville tavaroille, koskien kotimaista myyn-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

tiä ja muista jäsenvaltioista tapahtuvia yhteisöhankintoja. Tässä esityksessä sen määräaika ehdotetaan jatkettavaksi huhtikuun 21 loppuun saakka, ja sen arvioidaan vähentävän valtion tuloja noin 8 miljoonaa euroa.

Puhemies! Verovapauden voidaan katsoa parantavan tavaroiden saatavuutta ja siten tehostavan koronatartunnan estämistä, testaamista ja hoitamista. Siksi tämä esitys on kovin perusteltu.

14.49 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys koskee siis covid-19-epidemian torjuntaan tarvittavien tavaroiden verovapauden voimassaolon jatkamista, ja tämä on tarpeellinen esitys. Tämähän koskee henkilökohtaisia suojavarusteita, esimerkiksi suojalaseja, kasvovisiirejä, suojavaatteita ja suojakäsineitä, sekä sitten myös lääkinnällisiä laitteita, kuten hengityskoneita ja tarvikkeita, kuten testisarjoja. Tarkoituksena on helpottaa epidemian torjunnassa tarvittavien ja sairastuneiden hoitamiseen välttämättömästi tarvittavien laitteiden ja tarvikkeiden hankintaa. Siksi on hyvä, että tätä nyt saamme tässä käsitellä.

Komissiohan huhtikuussa antoi tämän ensimmäisen esityksen ja nyt siis ehdottaa, että tätä päätöstä sovellettaisiin ensi vuoden 30.4. saakka, ja sen vuoksi on tietysti luonnollista, että myös hallitus esittää tämän muutoslain voimassaolon aikaa jatkettavaksi tuohon samaan päivämäärään saakka. Kuitenkin hiukan ihmettelen sitä, miksi komissio ei saman tien jatka tätä pidemmälle, koska on kyllä hyvin todennäköistä, että hyvin pitkälle ensi vuotta näitä aivan samoja tarvikkeita tullaan tarvitsemaan, ja varmasti myöskään valtioiden tilanne ei yhtään helpotu — eikä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjien tilanne — ensi vuonna vielä tuohon huhtikuun loppuun mennessä. Varmasti tätä sitten aikanaan taas kerran tullaan jatkamaan.

14.51 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä edellä olemme kuulleet, tätä arvonlisäverovapautta näiden erilaisten epidemian ehkäisemisessä tarvittavien tarvikkeiden kaupassa on tarkoitus jatkaa, ja varmasti tämä hallituksen esityksen ehdottama aikajänne on hyvin perusteltu. Yhdyn kuitenkin siihen samaan arvioon, minkä edustaja Räsänen tässä edellä esitti, että varmaan paljon pitempään tullaan esimerkiksi näitä suojavälineitä, maskeja ynnä muita tarvitsemaan.

Mielestäni tämä esitys ja tämä toimintatapa on esimerkki siitä, että yhteiskuntien niin lainsäädännön osalta kuin sitten sen operatiivisen toiminnankin osalta tulee olla valmiita tämänkaltaisissa kriisitilanteissa eri keinoin helpottamaan ihmisten arkea ja antamaan mahdollisuuksia yksityisille yrityksille olla mukana näiden kriisien ratkaisuihin verotuksen muutoksin. Näinhän tässäkin yhteydessä on nyt sitten toimittu, ja hyvä näin.

Uskon, että tähän joudutaan vielä palaamaan ja jälleen kerran tätä esitystä ensi keväänä käsittelemään täällä eduskunnassa, mutta siihen on oltava valmis, kun olosuhteet ovat näin vaikeat.

14.53 Mats Löfström r: Ärade fru talman! I det här lagförslaget föreslås att giltighetstiden ska förlängas gällande skattefriheten för varor som behövs för att bekämpa covid-19-pandemin. Bakgrunden är att Europeiska kommissionen i april tog ett temporärt beslut om befrielse från importtullar och mervärdesskatt av varor som krävs för att bekämpa effekten av covid-19-utbrottet. Beslutet tillämpades ursprungligen på import som ägde rum från slutet av januari till slutet av juli. Senare förlängde kommissionen beslutet till slutet av ok-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

tober i år. Samma månad begärde medlemsstaterna att kommissionen skulle förlänga giltighetstiden för sitt beslut ytterligare, vilket man också nu gjort. Nu gäller skattefriheten ända till slutet av april nästa år. Därför föreslås det nu att giltighetstiden i vår nationella lagstiftning också ska förlängas på motsvarande sätt med 6 månader till utgången av april 2021. De föreslagna ändringarna påverkar inte lagens tillämpningsområde.

Syftet med propositionen är att åtgärda de neutralitetsproblem som gäller försäljning i Finland av varor som behövs på grund av covid-19 och gemenskapsinterna förvärv av sådana varor. Problemet åtgärdas genom att motsvarande försäljningar och gemenskapsinterna förvärv befrias från skatt vad gäller den offentliga hälso- och sjukvården samt socialvården. Skatt som ingår i anskaffningar som gjorts för dessa försäljningar får dras av. Det är således frågan om nollskattesats. Detta är mycket viktigt och bra för att vi på ett så effektivt sätt som möjligt ska kunna hantera coronapandemin.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia. Esityksen mukaan lain voimaantulosäännöstä muutettaisiin siten, että lain voimassaoloa ja täten covid-19-tartunnan estämisessä, testaamisessa ja hoitamisessa käytettävien tavaroiden kotimaisten myyntien ja muista jäsenvaltioista tapahtuvien yhteisöhankintojen määräaikaiseksi tarkoitettun verovapauden voimassaoloaikaa jatkettaisiin kuudella kuukaudella vuoden 2021 huhtikuun loppuun. Tämä esitys on tärkeä, ja on hyvä, että EU nyt on hyväksynyt, että tätä voi jatkaa.

14.55 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! En todellakaan halua puheenvuoroni aluksi sanoa, että mitä minä sanoin, koska me kaikki tiesimme syyskuussa, kun tämä sama asia oli käsitellyssä, että tällehan tulee jatkoa. Kysyin silloin tätä asiaa valtiovarainministeri Vanhaselta, ja hän vastasi, että silloinen aikaraja 31.10. tuli tietysti EU:n taholta. Nyt sitä tässä kuudella kuukaudella jatketaan, ja hyvä näin, ja aivan kuten tässä edeltävät puheenvuoron käyttäjät ovat todenneet, niin mahdollisesti olemme keväällä uudelleen tässä tilanteessa käsittelemässä tätä asiaa.

Mutta menen tähän itse substanssiin, eli on kysymys tietyistä tarvikkeista, joihin liittyvät muun muassa testit. Ottaen taustani huomioon olen aika varovainen täällä käyttämään semmoista puheenvuoroa, missä lähtisin arvioimaan asioita lääketieteelliseltä kannalta, mutta eilen käytiin kyllä television A-studiossa hyvin mielenkiintoinen keskustelu, jossa kävi ilmi, että pohjoisessa Suomessa eli niin sanotulla NordLabin alueella, Oulun yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueen viidellä sairaanhoitopiirillä, noudatetaan jossain määrin erilaista testauskäytäntöä, eli on panostettu pikatestauksiin, joilla muun muassa tämä Kuhmon kunnan epidemia saatiin nopeasti kuriin. Siitä puhui erittäin hyvin Lapin sairaanhoitopiirin johtajaylilääkäri Jukka Mattila. Sitten siinä keskustelussa tasapuolisuuden vuoksi oli tuotu myös etelän sairaanhoitopiirien HUSin ja Varsinais-Suomen näkemystä esille, ja myös siinä johtavat lääketieteen asiantuntijat perustelivat, miksi täällä käytetään kalliimpia testejä. Kun itse näin aikanaan ensimmäisen kerran sen kokonaisuuden — eli puhuttiin 1,7 miljardista eurosta, millä ensi vuonna kaiken kaikkiaan muun muassa testausta ja muita asioita sairaanhoitopiireissä ja kunnissa tuetaan — niin käännyn valtiovarainministerin puoleen tuolla vähän epävirallisessa kahvilakeskustelussa ja sanoin, että vaikka nyt käymme tietynlaista sotaa tätä koronaa vastaan, niin kyllähän meidän pitää kuitenkin olla taloudellisesti tarkkoja ja olla tehokkaita ja olla tuottavia, ja tämä on nyt haastava paikka pohtia, minkälaisilla kustannuksilla me kuitenkin sitten parhaiten onnistumme

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

tässä tärkeässä tavoitteessamme, koska kuitenkin aina rahoille on myös rinnakkaisia käyttötarkoituksia, vaikkapa terveydenhuollon sisälläkin. Tähän halusin tässä kiinnittää huomiota, koska tässä kuitenkin on kysymys esimerkiksi testeistä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Vanhanen, 2 minuuttia.

14.58 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Pahoin pelkään, että edustaja Räsänen ja muut, jotka ovat kiinnittäneet huomiota tähän aikajänteeseen, saattavat hyvin olla oikeassa — todennäköisesti ovat oikeassa — mutta palataan siihen sitten kevyällä, tuleeko tälle jatkoa.

Sinälläänhän tämä on julkisen sektorin sisällä osittain nollasummapeli. Valtio muistaakseni tämän esityksen perusteella huhtikuun loppuun mennessä menettää 8 miljoonaa euroa verotuloja, ja vastaavasti se toivottavasti näkyy julkisen sektorin hankintojen hinnoissa. Varsinkin näiden maskien osaltahan kilpailulla ja tuotannon määrillä on paljon suurempia vaikutuksia tähän hintatasoon, kun kustannukset ovat laskeneet sen ansiosta, että volyyminä on voitu kasvattaa.

Edustaja Lindén otti esille testit, jotka myös liittyvät tähän. Näin myös sen eilisen keskustelun, ja minäkin koetan olla varovainen. Vaikka edustaja Lindén on alan ihminen lääkärinä, minä maallikko, niin kaiken kaikkiaan tässä toimitaan todennäköisyyksillä. Jo siinä syntyy 100 prosentin varmuuteen nähden poikkeama, kun testistä on kaksi päivää aikaa ja siinä välissä on saattanut saada tartunnan. Väkisinkin pitäisi kyetä johtamaan myös tiettyjä todennäköisyyksiä hyväksi käyttämällä — täyteen 100 prosentin varmuuteen ei ole mahdollisuus päästä. Ja minusta se keskusteluasetelma oli erittäin hyvä, jossa näitten pikatestien ja kalliimpien testien välistä suhdetta arvioitiin. Se on selvä, että niin kuin hyvin muistamme, me annoimme HUSille rahaa — oliko se 200 miljoonaa — jotta saadaan testauskapasiteettia varmistettua, mutta samalla sidottiin tietysti suuri summa vuodeksi käytettäväksi tiettyyn testaustekniikkaan. [Puhemies koputtaa] Tällaisiakin ratkaisuja joudutaan tekemään keskellä tällaista kriisiä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 3 luvun 5 §:n ja merityösopimuslain 4 luvun 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 222/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Keskustelu

15.00 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työsopimuslain ja merityösopimuslain kilpailukieltosopimuksia koskevaa sääntelyä. Työnantajan velvollisuutta maksaa kilpailukieltosopimuksesta korvausta laajennettaisiin koskemaan kaikkia kilpailukieltosopimuksia, kun velvollisuus nykyään koskee vain yli kuuden kuukauden pituisia sopimuksia. Nämä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2022 alusta.

Esityksen tavoitteena on vähentää laissa säädettyjen edellytysten vastaisia kilpailukieltosopimuksia erityisesti ennaltaehkäisemällä niiden tekemistä. Samalla kuitenkin säilytettäisiin mahdollisuus kilpailukieltotojen käyttöön silloin, kun ne ovat laissa säädettyjen edellytysten mukaisesti perusteltuja.

Esityksessä ehdotetaan, että kilpailukieltosopimuksesta maksettava korvaus olisi 40 prosenttia tai 60 prosenttia työntekijän palkasta, riippuen siitä, onko sovittu enintään kuuden kuukauden vai yli kuuden kuukauden kilpailukiellosta. Kilpailukieltosopimus voitaisiin tehdä enintään vuodeksi kuten nykyäänkin. Korvaus tulisi pääsääntöisesti maksaa kilpailukiellon aikana, työsuhteen aikana noudatetuin palkanmaksukausin.

Sellaisia tilanteita varten, joissa olosuhteet ja kilpailukieltosopimuksen tarve muuttuvat työsuhteen aikana, ehdotetaan säädettäväksi nimenomaisesti siitä, että työnantajalla olisi oikeus irtisanoa kilpailukieltosopimus, ja noudatettavasta irtisanomisajasta.

Kilpailukieltosopimuksia koskevaan muuhun sääntelyyn, kuten yleisiin edellytyksiin, ei muutoin ehdoteta sisällöllisiä muutoksia.

Esityksessä ehdotetaan vuoden siirtymäaikaa, jonka jälkeen uudet säännökset tulisivat sovellettaviksi myös sellaisiin kilpailukieltosopimuksiin, jotka on tehty ennen uuden sääntelyn voimaantuloa. Siirtymäaika antaisi näin ollen työnantajille mahdollisuuden varautua sääntelyn muuttumiseen ja irtisanoa tarpeettomat kilpailukieltosopimukset.

15.03 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys eduskunnalle työsopimuslain 3 luvun 5 §:n muuttamisesta ja merityösopimuslain 4 luvun 5 §:n muuttamisesta on erityisen hyvä. On todettava, että sillä on väliä, kuka päättää asioista. Työntekijämyönteinen hallitus tekee nyt työntekijämyönteistä politiikkaa, mitä on ilolla tervehdittävä.

Vasemmistoliiton tavoitteena on turvata työntekijöiden asema ja toimeentulo. Ehdotettu muutos on kuitenkin kaikkien etu. Työntekijän liikkuvuutta helpottamalla työvoiman saatavuus paranee ja verotulot kasvavat, eli asialla on se toinenkin puoli. Meillä ei saisi olla kohtaanto-ongelmia korostavia lakeja, ja sen takia tämä muutos on erityisen hyvä. ”Kilpailukieltosopimusten ja työsuhteen aikaisen kilpailevan toiminnan kiellon käyttöä rajataan täsmentämällä lainsäädäntöä ja säätämällä kiellettyjen ehtojen käyttämisen seuraamuksista tasapainoisella tavalla.” Lainaus oli suoraan ehdotetusta laista. Olen erittäin tyytyväinen, kuinka tämä laki on tänne tuotu, ja kiitoksia ministerille selkeästä, johdonmukaisesta esittelystä ja siitä tavasta, jolla tämä asia on nyt täällä salissa keskustelussa.

Me emme tarvitse sellaisia esteitä, jotka eittämättä vaikuttavat myös siihen, kuinka uusia yrityksiä syntyy hyvien innovaatioiden ja muiden osalta. Me kaipaamme työmarkkinointia, joissa ihmisellä on oikeus lähteä toimimaan myös oman ideansa pohjalta. Siinä mielessä nämä jo yleistyvät ja liialliset kilpailukieltosopimukset ovat haitallisia. Muistan viime

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

kaudelta kirjoittaneeni kokoomusedustajan tätä käsittelevään lakiehdotukseen nimeni, ja uskonkin siis, että tämä nauttii laajempaakin luottamusta eduskunnassa. — Kiitos.

15.06 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä käsittelyssä oleva lakiehdotus on todellakin erittäin kannatettava, ja se tulee todella tarpeeseen. Niin kuin kuulimme edellä edustaja Myllykosken hyvässä, punnitussa puheenvuorossa toteavan, nämä kilpailukieltosopimukset ovat yleistyneet todella voimakkaasti viime aikoina, ja se kertoo siitä, että työelämässä ja varsinkin tuolla yritysmaailmassa kehitys menee siihen suuntaan, että syntyy sellaista uutta, jonka osaamisen ei toivota karkaavan siitä yrityksestä liian pian. Se on varmasti yksi osa tätä ilmiötä.

On erittäin hyvä — ja haluan ministeriä ja hallitusta kiittää siitä — että nyt näille kilpailukieltosopimuksille tuodaan riittävä säädöspöytäkirja. Se on erittäin tarpeellista, jottei tällainen nykyisen kaltainen, miten sitä luonnehtisikaan, hallitsematon kehitys tai villi länsi tässä mielessä pääse jatkumaan ja menemään hallitsemattomaan suuntaan.

Pitää kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että meillä on hyvin erikokoisia yrityksiä, ja on esitetty arvioita, että varsinkin pienimmille yrityksille tällaisten, kuitenkin juridisesti hiukan vaativien, sopimusten laatiminen voi olla haastavaa. Mielestäni tuleekin tarkkaan seurata, muodostuuko tästä ongelmia, ja jos näitä ongelmia muodostuu, on huolehdittava, että sillä ei ole sitten yritysten kasvua ja työllistämistä, työmarkkinoita, haittaavaa vaikutusta.

Mutta kokonaisuudessaan pidän tätä kuitenkin todella tarpeellisena, ja tämä selkiyttää sitä tilannetta ja varmasti helpottaa myös siltä osin yritysten ja työnantajien toimintaa. Kiinnitän huomiota siihen, että kun tässä on tarkoituksena nyt ikään kuin takautuvasti päättää näitä sopimuksia tämän siirtymäajan jälkeen, niin on hyvä, että nämä sopimukset, joita on varmasti kirjava joukko, pitää sitten päivittää uuden lain mukaisiksi. Mutta varmasti perustuslakivaliokunnassa sitten arvioimme tätä pohjaa, mitenkä tämän kanssa voidaan toimia.

15.08 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä ja tarpeellinen esitys, jonka hallitus ja työministeri eduskuntaan tuovat, ja voin yhtyä myös edellisiin puheisiin — ja yhtyä myöskin toiveeseen siitä, että olisi tärkeää, että eduskunta laajalla yksituumaaisuudella, laajalla enemmistöllä, vie tämän esityksen ripeästi läpi. Tässä on kyse nimenomaan työmarkkinoista, paitsi tämän päivän myös ennen kaikkea tulevaisuuden työmarkkinoista. Nimenomaan jos katsotaan, mikä määrä kilpailukieltosopimuksia on tehty, mikä on niiden osuus nykyisistä työsopimuksista, niin se ei ole vielä ollut suuren suuri, kasvavissa määrin, mutta se määrä, mikä kilpailukieltosopimuksia on tehty monilla aloilla uusiin työsopimuksiin, on ollut itse asiassa valtava, siis aivan tavallista. On siis aloja, joilla lähes kaikkiin työsopimuksiin tehdään kilpailukieltosopimuksia hyvin vapaasti ilman, että edellytyksiä on katsottu. Ja tässä on todella kyse siitä, miten työmarkkinat saadaan toimimaan paremmin. Voi olla, että jonkun työnantajan mielestä soaoptimointi voi olla tarpeen yrittäjän pitää, mutta toisaalta sitten vastapuolella on se, että sen jälkeen, kun työntekijä pyrkii eteenpäin — mikä on hyvä työmarkkinoiden dynamiikalle, työmarkkinoiden toimivuudelle — siihen tulee tarpeettomia katkoksia. Tällä on selvä vaikutus työmarkkinoiden toimivuuteen, dynamiikkaan, ja uskon, että tämä on myös työllisyyteen vaikuttava tekijä.

Olisin halunnut vielä kysyä työministeriltä: miten olette arvioineet tämän esityksen työllisyysvaikutuksia pitkällä tähtäimellä, pitkällä aikavälillä, jos vaikutus on se, että näitä jat-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

kossa ei enää tehdä niin paljon, ja se aiheuttaa sen, että näitä tarpeettomia katkoksia ihmisten työurilla pystytään vähentämään? Näin kaupunkilaisjärjellä voisi ajatella, että sillä on positiivisia vaikutuksia, että sillä on joitain työllisyysvaikutuksia. Mutta tästä olisin vielä halunnut kuulla työministerin arvion.

15.10 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Se jäi sanomatta, että todellakin meidän pitää tiedostaa se ja hallitus onkin sen tiedostanut, että — kuten edustaja Lindtman-kin toi esille — tämä on erittäin yleistä. Ei tässä ole niin, että tarvitsee olla insinööri tai mikä hyvänsä korkeasti koulutettu. Tämä on nykypäivän toimintaa ihan jokaisella toimialalla, tätä on esimerkiksi siivoojilla, rakennusapumiehillä, puhelinmyyjillä, vartijoilla, Postin työntekijöillä ja niin edelleen, eli tässä on hyvin laaja valikoima. Joissakin kohtaa on ymmärrettävää, että yritys, joka satsaa koulutukseen isoja panoksia, tietysti haluaakin pitää sen tietotaidon itsellään, mutta on varmasti muitakin sitouttamisen keinoja kuin se, että siellä on vielä ylisuuria sanktioita näissä kohtaa.

Toki täytyy myös tiedostaa, että kyllä palkansaajajärjestöillä olisi ollut toiveita vielä enemmästäkin, mutta esitys on oikeansuuntainen, ja sanoisin tässä kohtaa, että se on riittävätkö tässä tilanteessa, otetaan se ensimmäinen askel. On tärkeää olla tässä asiassa nopeampi kuin odottaa, että meillä näitten epätyypillisten työsuhteiden osalta ovat palikat räjähtäneet käsiin alkaen ihan vuokratyösuhteista, nollasopimuksista ja niin edelleen. Siinä mielessä tämä on hyvä askel otettavaksi nyt. Tämä ennakoi ja on tässä hetkessä oikea-aikainen.

15.12 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ehkä pitää tähän vielä lisätä se, että vaikka näitä kilpailukieltosopimuksia tehdäänkin hyvin erilaisten ammattiryhmien kanssa ja ollaan tähän asti tehty, niin varmasti ne suurimmat haasteet ja ehkä, luonnehtisinko, oikeudellisesti suurimmat haasteet liittyvät sentyyppeihin yrityksiin, ehkä nimenomaan startup-yrityksiin, jotka ovat siinä vaiheessa, että siellä vielä luodaan uutta, ehkä siinä vaiheessa, ettei ole vielä pystytty sitä uutta tuotetta tai palvelua markkinallistamaan riittävän laajalle. Tällaisissa tilanteissa sitten se mahdollisen osaamisen lähteminen ja kilpailun syntyminen voisivat olla sille yritykselle ja sen tulevaisuuden kasvuille todella suuri haaste. Eli tämä koskettaa, niin kuin tässä edellä kuulin, nimenomaan näitä tulevaisuuden yrityksiä ja monia elinkeinoja, mutta uskon, että tämä näkökulma on tässä riittävällä tavalla huomioitu, ettei täällä sitten synny sellaisia työmarkkinoita hidastavia esteitä, kun se tarkoitus tässä on päinvastainen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja vielä tähän ministeri, 2 minuuttia.

15.13 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kiitos näistä puheenvuoroista, jotka tukivat tämän esityksen eteenpäinviemistä. Toivon mukaan tämä menee nyt sujuvasti sitten eduskunnassa eteenpäin.

Tässä kysyttiin, mikä vaikutus tällä on työllisyyteen, ja kyllä se työllisyysvaikutus tulee nimenomaan sitä kautta, että nyt näitä kilpailukieltosopimuksia, jotka uusissa työ sopimuksissa ovat laajentuneet, aivan kuten edustaja Lindtman tuossa sanoi, mukaan on alettu tehdä mitä erilaisimpiin työtehtäviin, ja ehkä siellä ei sitten aina ole mietitty sitä, mikä lain peruste tälläkin hetkellä on ollut, että sen pitää olla tosiasiallinen ja siihen pitää olla perusteltu syy, vaan siitä on tullut tämmöinen tapa. No, nämä kilpailukieltosopimukset hidastavat

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

innovaatioiden leviämistä, ja sitä kautta sitten ne heikentävät kasvua ja työllisyyttä myös, ja pitkällä aikavälillä näiden kilpailukieltosopimusten ehkäiseminen, että turhat jäisivät pois, vahvistaa sitä, että innovaatiot leviävät, tällöinen kasvuyrittäjyys lisääntyy, ja sitä kautta myös yritysten tuottavuus kasvaa.

Esimerkiksi Kalifornian osavaltiossa nämä kilpailukieltosopimukset on kielletty kokonaan, ja kuitenkin me lähdemme liikkeelle siitä, että tietyissä tapauksissa tälle on perustelu, ja laki antaa nyt siihen puitteet, mutta sitten tulee myös tämä korvaus, ja tällä korvauksella pyritään nyt ehkäisemään niitä turhia kilpailukieltosopimuksia, eli ikään kuin joudutaan vähän pohtimaan siellä yrityksessä, kannattaako tällaista tässä tehtävässä nyt ollenkaan edes edellyttää. Myönteiset vaikutukset tällä ovat ihan ilmiselvät, ja ne ovat siellä lain perusteluissa, mutta niissä tapauksissa, joissa tähän on perustelut olemassa, kilpailukieltosopimuksen voi edelleen tehdä.

Perustuslakivaliokunta varmasti arvioi sitten tämän siirtymäajan. Se on tehty sinne sitä varten, [Puhemies koputtaa] että yritykset ehtisivät nyt sitten sopeutua tähän tilanteeseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elintarvikemarkkinalain, oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 ja 6 §:n sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 199/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.16 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lähetekeskustelussa oleva elintarvikemarkkinalain muutos tuo tasapainoa ja kasvua ja sen kasvun edellytyksiä koko ruokajärjestelmään. Laki on erittäin tarpeellinen, sillä tavarantoimittajien ja ostajien neuvotteluvoima on epätasapainossa, ja se on ollut sitä jo pitkään. Keskittynyt päivittäistavarakauppa on neuvotteluasetelmaltaan ylivoimainen. Lain taustalla on EU:n kauppatapadirektiivi, jonka tarkoituksena on suojata heikommissa neuvotteluasemassa olevaa myyjää vahvemmalta ostajalta. Hallitus tuo tämän lakiesityksen, jotta elintarvikkeisiin liittyvään kaupankäyntiin tulee selkeämmät pelisäännöt ja ruokajärjestelmän neuvotteluasetelmat tasapainottuvat. On erittäin tärkeää, että lain avulla voidaan puuttua entistä paremmin ruokajärjestelmässä esiintyviin epäterveisiin kauppatapoihin.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Puhemies! Tässä seuraavaksi esiteltynä kolme kohtaa elintarvikemarkkinalain nojalla kielletyiksi tulevista kauppatavoista: ensimmäiseksi, kaupalliset kostotoimet tilanteessa, jossa tavarantoimittaja käyttää sopimusperusteisia tai lakisääteisiä oikeuksiaan; toiseksi, ostajan kieltäytyminen vahvistamasta kirjallisesti toimitussopimuksen ehtoja tavarantoimittajan pyynnöstä; kolmanneksi, liikesalaisuuslain mukaisesti liikesalaisuuksien oikeudeton hankinta, käyttö ja ilmaiseminen on myös kiellettyä, ja tämän lakiesityksen myötä toimintaa tullaan myös valvomaan elintarvikemarkkinavaltuutetun toimesta.

Lisäksi lakiehdotuksessa on erikseen sellaiset kielletyt menettelyt, joista voidaan sopimuksella poiketa, ja näitä ovat myymättä jääneiden tuotteiden palauttaminen tavarantoimittajille ilman, että ostaja maksaa niistä tai niiden hävittämisestä; tavarantoimittajille kohdistetut maksut tuotteiden varastoinnista, esillä pitämisestä, tuotevalikoimaan sisällyttämisestä tai myytäväksi asettamisesta; maksujen vaatiminen myyjältä ostajan tuottamasta mainonnasta tai markkinoinnista; tavarantoimittajan veloittaminen henkilöstöstä, joka sisustaa toimittajan tuotteiden myyntiin käyttämiä tiloja; ja käytäntö, jossa ostaja vaatii tavarantoimittajaa vastaamaan kustannuksista, joita aiheutuu myydessä tuotteita alennuksella osana myynninedistämistä.

Direktiivistä tehtiin myös joiltakin osin poikkeavia kansallisia säädöksiä, koska niiden katsottiin olevan tärkeitä täydennyksiä kokonaisuuteen ja istuvan paremmin Suomen olosuhteisiin. Tässä neljä esimerkkiä: Ensimmäiseksi, kauppatapadirektiivin mukainen pilaantuvien tuotteiden tilausten peruuttamista alle 30 päivää ennen toimitusta koskeva kieltolaa jennettaisiin koskemaan kaikkia maataloustuotteita ja elintarvikkeita. Toiseksi, myös maksuaika olisi lähtökohtaisesti kaikkien maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kaupassa lain soveltamisalalla enintään 30 päivää, kun se kauppatapadirektiivin mukaan voisi olla muiden kuin pilaantuvien tuotteiden osalta 60 päivää. Kolmanneksi, kauppatapadirektiivin kieltojen soveltamisalaa ehdotetaan yksinkertaistettavaksi siten, että kiellot koskisivat kaikkia maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden toimitussopimuksia, kun ostaja on liikevaihdoltaan myyjää suurempi ja ostajan liikevaihto ylittää 2 miljoonaa euroa. Ja neljänneksi, säädökset koskisivat myös viranomaisia näiden ostaessa kyseisiä tuotteita, kuten esimerkiksi koulujen tai kuntien elintarvikeostot, sekä yli 2 miljoonan euron liikevaihdon ylittäviä ravitsemustoimintaa harjoittavia yrityksiä.

Arvoisa puhemies! Elintarvikemarkkinalain yksi keskeinen parannus on myös uuden elintarvikemarkkinavaltuutetun toimivaltuudet. On erittäin tärkeää, että meillä on jatkossa oma reiluja kauppatapoja valvova elintarvikemarkkinavaltuutettu. Valtuutetulla on lain mukaan oikeus kieltää menettelyn jatkaminen ja hakea markkinaoikeudelta vaatimusten rikkomiseen liittyvien seuraamusmaksujen määräämistä. Lisäksi voimassa olevat määräykset, huomautukset ja julkisen varoituksen antamista koskevat säännökset jäävät voimaan.

No, mitä sitten, hyvät kollegat, tällä lailla voidaan saavuttaa? Ensinnäkin se selkeyttää elintarvikeketjun kaupankäynnin pelisääntöjä. Se luo toimijoiden välille luottamusta. Ruokajärjestelmän vakaus ja ennustettavuus myös lisääntyvät. Toisekseen myös alkutuotannon ja teollisuuden kilpailukyky vahvistuu. Tavarantoimittajan taloudelliset riskit pienenevät, maataloustuottajien ja elintarviketeollisuuden maksuvalmius paranee, edellytykset investoinneille ja tuotantopäätösten tekemiselle lisääntyvät.

Summaten siis: Nyt esitetyllä ehdotuksella uudeksi elintarvikemarkkinalaiksi edistämme hyviä kauppatapoja ja markkinoiden tervettä toimintaa vahvistaen samalla tuottajien

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

neuvotteluasemaa ja koko elintarviketeollisuuden kilpailukykyä. Kasvu ja uudet innovaatiot taas hyödyttävät koko ruokajärjestelmää kuluttajat mukaan lukien. — Kiitos.

15.22 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Kun käyttäytymissäännöt ovat sellaiset kuin ovat, niin en taputa täältä, vaikka mieli tekisi. On hienoa, että hallitus parantaa nyt sitä epäkohtaa, joka on ollut, eli sen pienemmän ja heikomman asemassa olevan myyjän suhdetta ostajaan. Meillä on erittäin isoja toimijoita kaupan alalla, siksi tämä hallituksen esitys elintarvikemarkkinalain uudistamiseksi on ollut kaivattu ja toivottu, ja nyt se on täällä eduskunnan käsittelyssä.

On todella tärkeätä, että pystytään puuttumaan kostotoimenpiteisiin ja että meillä on toimiva viranomais, joka pystyy tekemään näitä ratkaisuja. Tähän asti on ollut hyvin yleistä, että meillä ei osapuoli tohdi lähteä protestoimaan tai tekemään valitusta siitä, että hänen kohtelunsa on ollut sopimuksen vastaista. Poistaako tämä kaikkea? Ei varmasti, mutta tämä on juuri se toimenpide, joka tarvitsee tehdä, jotta meillä tuottajien asema myös teollisuuteen ja kaupan toimijoihin nähden tulee selkeämmäksi, ja se turvaa sitä tuotantoketjun alkupäätä.

Kun ministeri Leppä tuossa sanoi, että yksi osa on näitten tuotteitten palauttaminen, niin nyt päästään eroon siitä, että myyjä käy viemässä sinne hyllyyn ne tavarat, sitten vielä hakee eli että osapuolet eivät tavallaan ole omilla vastualueillaan — eri asia, jos sovitaan asioista, sitten on ihan hyvä.

Tämä maksu, 30 päivää: erittäin hyvä asia, jotta näin tehdään, eli epäterveistä kauppatoimista on hyvä lailla säätää, kun ne eivät ole muutoin olleet toiminnassa. Tämä on vähän niin kuin asia työmarkkinoilla, eli työehtosopimukset on laadittu sen heikomman osapuolen turvaksi, ja nyt sitä tuodaan keskeisemmin ja vielä tiukemmin myös tänne elintarvikepuolelle.

Kiitos tästä esityksestä hallitukselle ja esittelystä ministeri Lepälle.

15.24 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyy sanoa, että kun tämä esitys on tullut tänne eduskunnan käsittelyyn, niin kyllä on todella hyvä mieli, ja ministeri Leppä ansaitsee henkilökohtaiset kiitokset tästä, ja koko hallitus, kun tämä esitys on tuotu tänne ja tässä muodossaan.

Kun tapaan työssäni paljon maataloustuottajia, alkutuotannosta elantonsa saavia, niin yksi keskeisin palaute ja toive, jonka aina kohtaan, on se, voi kunpa tämä kauppa Suomessa toimisi reilusti, kunpa saataisiin tämä reilu kauppa Suomeenkin. Suomeksihan tämä kehitys on ollut, niin kuin hyvin tiedämme, sensuuntainen, että EU-jäsenyyden jälkeen alkutuottajien saama hinta on kyllä jo alistanut Euroopan laajuisille markkinoille markkinahintojen osalta, mutta sitten taas kaupan osalta kilpailu on vain vähentynyt, ja kauppa on näin saavuttanut liian määräävän markkina-aseman suhteessa alkutuottajiin. Tällä esityksellä tätä epäkohtaa nyt korjataan, saadaan tätä tasapainoa aikaiseksi tuottajien ja ostajien välille.

Itse lähtökohtaisesti aina vastustan uusien viranomaisten tai ikään kuin uusien hallinnon tasojen perustamista, mutta tässä kohtaa se on mielestäni erittäin perusteltua, mitä tulee tähän elintarvikemarkkinavaltuutetun virkaan, koska nyt meillä on aidosti yksi taho, joka tästä vastaa ja jolla on riittävät valtuudet valvoa ja seurata tämän elintarvikemarkkinan oikeasuuntaista toimivuutta.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Uskon, että tämä esitys toteutuessaan tervehdyttää tilannetta. Niin kuin olemme tämän akuutin koronaviruksen myötä huomanneet, niin kotimaisen ruoantuotannon kilpailukyky, alkutuottajien, maataloustuottajien toimintaedellytykset ja heidän työnsä kannattavuus ovat aivan avainasemassa siinä, että säilytämme riittävän elintarvikkeiden huoltovarmuuden, ja siinä mielessä tämä esitys kyllä ansaitsee eduskunnassa perusteellisen käsittelyn ja lämpimät kiitokset.

15.27 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin, että nousen oikein tänne pönttöön puhumaan joka kerta, kun elintarvikelainsäädäntö menee parempaan suuntaan.

Lyhyt historia siitä: Oikeastaan hyvät teot alkoivat ministeri Ihalaisen toimesta, kun hän laati määräävässä markkina-asemassa olevien kauppojen lainsäädännön, jossa ei olisi sallittu epätervettä kilpailua. Aika haasteellista oli sitä lainsäädäntöä seurata niin, että tätä ei tapahtuisi, koska ei ollut viranomasta, ja kuten esimerkiksi edustaja Myllykosken puheenpuorosta kuulimme, niin se heikompi osapuoli olisi silloin vielä kärsinyt tästä tilanteesta — esimerkiksi kielletyistä hyllymaksuista tai siitä, että joutuu hakemaan myymättä olevat tuotteensa pois saamatta rahaa niistä, tai siitä, että kaupantekohintoja muutetaan kesken sopimuksen tai katkaistaan sopimus, tällaisia epäterveitä toimintatapoja — ja jos tämä pienempi toimija sitten teki valituksen, häneltä olisi mennyt kaiken hyvän päälle vielä markkinatkin ja todennäköisesti olisi hävinnyt isolle toimijalle, jolla on oikeusoppineita siellä puolustamassa. Silloin oli lottovoitto se, että kun kävimme väistötiloissa Sibelius-Akatemiassa ruokaselontekoa läpi, niin yksimielisesti eduskunta silloin päätti, että haluamme vielä täsmennyksiä ja haluamme ruoka-asiamiehen — silloin haluttiin tällaista, mutta siitä tuli sitten ”valtuutettu” — ja näin 2019 saatiin maaliin lainsäädäntö siitä, että meille tuli elintarvikemarkkinavaltuutettu valvomaan tätä. Edelleenkin ei oikeastaan ollut aivan niin selkeät toimintaohjeet hänellä, miten tulisi toimia, ja monia asioita me valiokuntana yksimielisesti kirjoitimme silloin sinne perustelutekstiin, minkätyyppisiä asioita siellä pitäisi paremmin ottaa huomioon.

Olen todella ylpeä teistä, ministeri Leppä, että nyt olemme tässä tilanteessa. Elintarvikemarkkinavaltuutettu on toiminut vuoden, ja nyt pystymme tarkastelemaan, mitä siellä on tapahtunut, ja kun pystymme tällä UTP-direktiivillä — eliikkä Euroopan laajuisestikin on samat ongelmat — pistämään sitä toimeen, niin meillä on valtakirja laittaa sitä vielä vähän paremmin toimeen niin, että nämä epäterveet kauppatavat suitsiintuvat.

No, tarvitseeko sitten kaupan tai elintarvikkeita jalostavien yritysten pelätä tätä? Ei tarvitse, jos toiminta on läpinäkyvää ja rehellistä, aitoa toimintaa. Se ei tarkoita sitä, etteikö saisi olla kovaakin ja raakaa kilpailua ja näin, mutta sen pitää olla rehtiä ja pelisääntöjä pitää noudattaa. Siksi on tärkeää, että elintarvikemarkkinavaltuutettu saa nyt toimintaohjeet siitä, että on tavallaan myöskin kättä pitempää tässä sanktioimisessa. Siellä on huomautusta ja julkista nuhtelua ja sitten ihan sanktioita ja lainsäädäntöprosessia. Mielestäni on tärkeää, että se pelotevaikutus on riittävä ja se on suhteessa siihen toimijan kokoon, ei kuitenkaan niin, että nämä sanktiot olisivat täysin kaikesta liikevaihdosta riippuvaisia, koska silloin mielestäni se sanktiopelote olisi jo liiallinenkin.

Tuossa ministeri kertoi hyvin, mitä kaikkia kieltoja nyt selkeästi lainsäädännön tasolla tulee. En ehkä käy niitä uudestaan läpi, mutta olen mielissäni siitä, että myöskin esimerkiksi tämä tuotteen plagiointi nostettiin nyt hyvin vahvasti tässä. Se on itsestään selvää kaikissa muissakin tuotteissa, että jos joku tekee tuotekehitystyön, niin toinen ei saa sitä ko-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

pioida ilman lupaa, mutta elintarvikepuolella ei ole koskaan ollut minkäänlaista lainsäädäntöä tästä — tässä yksi asia, josta olen erityisen kiitollinen.

Käsitlemme tätä hyvin eri kanteilta valiokunnassa, ja varmasti duubioitakin tulee.

15.32 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Regeringen föreslår att ändra livsmedelsmarknadslagen så att man tar in förbud mot förfaranden som anses strida mot god affärssed i samband med leveransavtal för jordbruksprodukter och livsmedel när köparen har en större omsättning än säljaren och köparens omsättning överstiger 2 miljoner euro. Livsmedelsmarknadsombudsmannen ska bevaka att förbuden iakttas, och i livsmedelsmarknadslagen tas det in bestämmelser om skydd av konfidentialiteten för uppgifterna om den aktör som anmäler överträdelser. Dessutom föreskrivs det om inspektioner, rätt att få uppgifter, förbud och påföljder. Det här förslaget är mycket viktigt.

Ärade talman! En människa kan leva utan syre i någon minut, utan vatten i någon dag och utan mat i någon vecka. Det finns därför en anledning till varför mat också kallas för livsmedel. Det inhemska jordbruket är grunden i vår livsmedelsproduktion och det är viktigt att Finland kan upprätthålla en hög grad av självförsörjning. På livsmedelsmarknaden finns få stora konkurrerande kedjor. Koncentrationen på marknaden gör att producenternas priser pressas hårt. Producenternas ställning behöver stärkas så att det finns en möjlighet för fler att bedriva ett lönsamt jordbruk.

Av en vara som säljs i butiken kan det som bonden eller jordbrukaren får i handen bara vara en tiondel av varans värde och vad konsumenten betalar i butiken. Det är svårt att göra studier om exakt hur stor andel av försäljningspriset i butiken som går till primärproducenterna eftersom aktörerna inte har någon skyldighet att göra prisinformation tillgänglig, inte ens till forskare. Det är också något man kunde se på eftersom sådan statistik skulle vara viktig.

Den här propositionen ska förbättra odlarnas ställning i livsmedelskedjan. Det är mycket viktigt och välkommet. Jag tror alla här vill att alla ska få skäligt betalt för det arbete som man gör och att både butiker och producenter ska ha en chans att bedriva en lönsam verksamhet och ha en affärsmässig och social trygghet. Det är skäligt. Det här lagförslaget är en del i det. Jag vill därför tacka regeringen för lagförslaget.

Arvoisa rouva puhemies! Ihminen voi elää muutaman minuutin ilman happea, muutaman päivän ilman vettä ja muutaman viikon ilman ruokaa. Siihen on syynsä, että ruokaa kutsutaan myös elintarvikkeeksi. Kotimainen maatalous on elintarviketuotantomme perusta, ja on tärkeää, että Suomi voi ylläpitää korkeaa omavaraisuusastetta. Tuottajien asemaa pitää vahvistaa niin, että entistä useammalla on mahdollisuus harjoittaa kannattavaa maataloutta. Kaupassa myytävästä tuotteesta voi maanviljelijän tai tuottajan saama osuus olla kymmenesosa kuluttajan maksamasta hinnasta.

Tällä esityksellä parannetaan viljelijöiden ja muiden asemaa elintarvikeketjussa. Se on hyvin tärkeää ja tervetullutta. Uskon, että kaikki täällä haluavat jokaiselle kohtuullisen korvauksen tehdystä työstä, niin että sekä kaupat että tuottajat saisivat mahdollisuuden kannattavaan toimintaan ja liiketaloudelliseen sekä sosiaaliseen turvaan — se on kohtuullista. Tämä lakiesitys on osa sitä, ja siksi haluan kiittää hallitusta tästä esityksestä ja ministeriä esittelypuheenvuorosta ja hänen tärkeästä työstään tässä asiassa ja myös maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajaa Anne Kalmaria erinomaisesta puheenvuorosta tässä edellä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

15.36 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys elintarvikemarkkina-lain muuttamisesta on erittäin tervetullut ja tarpeellinen muutos. Lain keskeisimmät uudis-tukset koskevat ruoantuottajien parempaa asemaa niin, että lakeja tarkennetaan ja selkey-tetään. On erittäin tärkeää, että lainsäädäntö ottaa entistä paremmin huomioon tuottajat ja heidän asemansa ruokatuotantoketjussa. Elintarvikevaltuutettu tulee olemaan erittäin tär-keässä asemassa, jotta lakiin tehtyjä muutoksia jatkossa myös noudatetaan. Kotimaisen ruoan merkitys ja samalla arvostuksen nostaminen tulee olla keskiössä ruokakeskustelus-sa. Kotimaisen puhtaan ruoan tuotanto on koko Suomen asia, ja tuotanto ja tuottajien ase-maa parantava lainsäädäntö on avainasemassa myös, kun pyrimme saamaan ruokatuotan-nosta vientituotetta maailman ruokamarkkinoille.

Ärade talman! Förändringarna i livsmedelsmarknadslagen välkomnas. Det är ingen hem-lighet att matproducenternas ställning i livsmedelskedjan inte varit på samma nivå som de övriga aktörerna i näringskedjan. De andra aktörerna har i flera fall alltför stor makt när det gäller avtal och andra överenskommelser.

Närmat, närproducerade råvaror värdesätts högt i dag av livsmedelskonsumenterna, som blir allt mer medvetna om hur valen inverkar på deras närmiljö. Nu efter att vi har fått för-slaget är det vårt ansvar som lagstiftare att se till att producenterna genom en uppdaterad lagstiftning har möjligheter att förstärka hela branschen och möjligheter att utvecklas och få ett skäligt pris för det arbete som primärproducenterna gör.

Det är så att det här är en viktig pusselbit i den helhet som vi jobbar med för att trygga den inhemska livsmedelsproduktionen. Den hjälper inte ensam. Därför vill jag tacka de in-hemska konsumenterna som långt i dag prioriterar inhemska livsmedel. Det är en lika vik-tig del, om inte ännu viktigare.

Ja viimeksi: paljon kiitoksia ministerille ja koko hallitukselle tästä erittäin hyvästä aloit-teesta. — Kiitos.

15.39 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä kysyisin ministeriltä tässä lo-puksi: Tulee varmaan aika paljon vastaväitteitä ja duubioita siitä, että kun Euroopassakin, kun UTP-direktiiviä pistettiin toimeen, oli tällaisia liikevaihtokategorioita, niin miksi meil-lä on tällainen selkeä 2 miljoonaa. Itse ajattelen, että se jos mikä on selkeätä toimintaa ja tarkkarajaista. Meillä oli selvityksen mukaan 3 200 elintarvikkeita ostavaa yritystä tai kauppaa, ja tämä kohdistuisi nyt sitten vain 300 elintarvikevalmistajaan ja toki sitten kaup-poihin, mikä on todella keskittynyttä. Olihan se aika outoa, että meidän määräävän mark-kinaosuuden lainsäädäntökin koski vain näitä kahta kotimaista, ja vaikka tämä yksi on huo-mattavasti pienempi täällä, niin Euroopan laajuisesti se on suurin halpatuotteitten ostaja, ja sitä ei silloin aikoinaan tämä lainsäädäntö koskenut. Mikä on mielipiteenne tästä 2 miljoonasta eurosta tai perustelut sille?

15.40 Mikko Lundén ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän kanssa ministeri Leppää ja muita kansanedustajakollegoita tästä hyvästä keskustelusta. Tahtoisin silti näin, voi sanoa suoraan, kaupan edustajana ja oppositiopoliitikkona tuoda ihan muutaman henkilökohtai-sen näkökulman tähän asiaan.

Eli kotimainen ruoka ja ruoantuotanto ovat arvokysymyksiä. Erityisesti tänä vuonna olemme nähneet, miten välttämätöntä ja arvokasta kotimainen ruoantuotanto on. Jos luot-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

taisisimme suomalaisten mahantäytteen tuontiruoan varaan, olisi nälkä tuttu vieras monesakin suomalaisessa kodissa kriisin tullen. Viime vuosina ovat ruokaketjun ongelmat olleet niin kotimaisen kuin EU-keskustelun keskiössä, ja hyvä niin. Tämän keskustelun tuloksena on syntynyt unfair trade practice -direktiivi, jonka kansallisesta täytäntöönpanosta tänään keskustelemme. UTP-direktiivin lähtöajatuksena on epäterveiden kauppatapojen kitkeminen ruokaketjusta erityisesti maataloustuottajien ja pientuottajien etua silmällä pitäen.

Sinänsä hyvän asian, ruokaketjun reilujen kauppatapojen, edistäminen on kuitenkin saanut hallituksen käsissä mielestäni erikoisen lopputuloksen. Direktiivi itse käsittelee koko ruokaketjua, mutta hallituksen esitys keskittyy yhteen asiaan, suomalaisen kaupan arvioimiseen. Pienellä paikkakunnalla toimivan K-ruokakaupan kauppiasyrittäjänä minun on vaikea tunnistaa esitettyjä syytöksiä — tämä on monen muunkin mielipide — saatikka nähdä, että tämä leimakirveen heiluttelu edistäisi suomalaisen maatalouden asiaa. Kauppa ja kauppiaat ostavat vain vähän elintarvikkeita suoraan maatalousyrittäjiltä. Siksi onkin perin omituista, ettei hallituksen esitys, toisin kuin direktiivi, käsittele nykytilan arvioinnin ja säätelyn tarpeen osalta muuta kuin kauppaa. Jos hallituksen tavoite todella olisi sama kuin direktiivin, suojella ruokaketjun pienempiä osapuolia, olisi sen esityksessään tullut käsitellä myös maatalouden ja elintarviketeollisuuden välisiä sopimussuhteita. Näin esityksen perusteluissa olisi mielestäni pitänyt tehdä.

Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävän esityksen suurin omituisuus on kirjattu jo hallitusohjelmaan. Lainaus Marinin hallitusohjelmasta: ”Hillitään päivittäistavarakauppojen ylivoimaista neuvotteluasemaa lainsäädännön toimin, muun muassa private label -tuotteet.” Tämä nyt käsiteltävä esitys ei ole vielääkään tuonut selvyyttä, mitä tällä lauseella oikein tarkoitetaan. Lakiesityksessä kaupan omia merkkejä, private labeleita, käsitellään siis liikesalaisuuksien väärinkäyttöön viitaten. Hallituksen esitys antaa harhaanjohtavan kuvan kaupan omien merkkien perustumisesta laajasti kopiointiin. Sanon tämän nyt näin, että suomalaisen kaupan — nimenomaan suomalaisen kaupan — omat merkit eivät ole tuotekopioita, toisin kuin on ehkä saanut julkisuudesta väärin ymmärtää. Jokainen kuluttaja tietää, että kun ostaa esimerkiksi suomalaisen kaupan omaa merkkiä, esimerkiksi Pirkkaa, hän ostaa Pirkkaa. Itse direktiivissä ei kaupan omia merkkejä käsitellä lainkaan, mutta suomalaisessa keskustelussa niistä on jonkin omituisen mutkan kautta tullut koko asetuksen pihvi.

Ensinnäkin: Suomalaisen ruokakaupan toimijoilla, kansainvälisestä kilpailusta poiketen, on kaupan omien merkkien osuus pieni, alle 30 prosenttia. Eurooppalaisessa vertailussa osuus on usein lähempänä 40:tä prosenttia.

Toiseksi: Kaupan omien merkkien tuottamisessa se on päinvastoin usein kaupan alan yritys, joka luovuttaa omia uusia reseptejään valmistajalle tuotteen valmistusta varten, ei toisinpäin. Eli ei toisinpäin. Haluan painottaa sitä kanssa.

Sitten kolmanneksi: Kaupan merkit ovat olleet lukuisille elintarvikealan pienille ja keskisuurille yrityksille tie kannattavaan kasvuun. Kysytään asiaa vaikka Juustoportilta tai Pielispakarilta. Heille yhteistyö suomalaisen kaupan alan toimijan kanssa on tarjonnut vakaan tien kasvuun niin omien brändien kuin kaupan omien merkkien valmistamisen kautta.

Viimeiseksi: Kuvitteellisen tuotteiden kopioinnin sijasta on julkisuudessa viime viikkoina onneksi käsitelty myös todellista ongelmaa, arvokkaiden tuotebrändien ja tuotemerkkien kopiointia. Sitä yksinkertaisesti ei voi hyväksyä, ei missään nimessä. Tähän toivon tulevaisuudessa myös hallituksen ja vastuuministerin keskittyvän, sillä tässä on todell-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

linen ongelma, jolla heikennetään kotimaisten elintarvikealan yritysten menestyksen edellytyksiä.

Arvoisa rouva puhemies! Kaiken kaikkiaan laki elintarvikemarkkinalain muuttamisesta toistaa tälle hallitukselle valitettavan yleisen virheen: EU-säätelyn vetäminen kotimaaisissa käsissä vielä esitystään tiukemmaksi. Nykytilan arvioinnin kaupan toimintatapoja koskevat, hyvin pahantahtoisesti esitetyt osuudet ovat vanhentuneita ja puutteellisia, tai niillä ei yksinkertaisesti ole mitään tekemistä nyt esitetyn lainsäädännön kanssa. Koronaepidemia on asettanut kaikki suomalaiset ja suomalaisen ruokaketjun koetteille. Hallituksen olisi viimein aika nähdä vahvat kotimaiset toimijat niin alkutuotannossa, teollisuudessa kuin myös kaupassa edellytyksenä sille, etteivät suomalaiset maatilat jää tyhjiksi seuraavan kriisin koittaessa. Vahva ruokaketju säilyy vain, kun takaamme kotimaisille toimijoille tasapuolisen toimintakentän kilpailla kansainvälisten toimijoiden kanssa. EU-direktiiviä kansallisesti tiukemmalle ruuvaamalla emme tässä taatusti onnistu. Suomalainen maatalous ansaitsee sääntelynsä puolelta paljon parempaa kuin tämänkaltaista jakolinjaa eri toimijoiden välillä. Suomalainen kauppa on suomalaisen maatalouden paras kumppani. — Kiitos.

15.45 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Oli hyvä, että edustaja Lundén käytti tämän puheenvuoron. Haluan oikaista muutamia asioita.

Siis tämä lainsäädäntöhän nimenomaan koskee myös elintarvikejalostajia, ei pelkästään kauppaa. Ja missään tapauksessa ei ole tarkoitus kieltää private labeleita. On hyvä, että kuluttajille on erilaisia vaihtoehtoja ja se, joka tarvitsee halvan ruokakorin, sen myös löytää kaupasta. Sen sijaan on tarkoitus kitkeä juuri sitä mainitsemaanne plagiointia, suoraan toisten tuotekehityksen tai tuotemerkin kopiointia. [Mikko Lundén: Oikein!] Eihän se ole missään muuallakaan sallittua.

15.46 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lundén otti kyllä oikean asian esille. En palaa niihin, mitä edustaja Kalmari totesi, että mikä on tämä vaikuttavuusalue ja mihinkä tätä on suunnattu, mutta erityisen tärkeää on myös valiokunnassa keskustella tämä asia niin, että se tulee ymmärrettäväksi kaikille ja lainsäädäntö siltä osin tulee olemaan kristallinkirkas.

Itseäni huolettavat ja ovat huolettaneet jo viime vaalikaudella ne esimerkit, esimerkiksi vaikkapa nyt kuvitteellisesti nyhtökaura, joka oli innovaatio ja jota kehitettiin. Aika nopeasti toimija ilmoitti, että hän sai melko voimakkaita vaatimuksia, että pitää ruveta tuottamaan nyhtökauraa myös private label -tuotteena. Siinä kohtaa sille tuotteen kehittämiseksi pitää olla aikaa, että siitä tulee brändi ja se pääsee markkinoille. Määräavässä markkina-asemassa oleva kauppa voi liian nopeasti tehdä sitä, että tuote ei pääse hyllyyn, ennen kuin tuotetaan jotakin samaa myös kaupan omalla tuotemerkillä. Siihen toivottavasti tässä päästään kiinni, että tulee ikään kuin patenttisuoja.

Minäkään en tunnista sitä, että meillä olisi reseptiikan kopioimista, ja eihän tuoteselosteista saakaan sitä selville, kuinka tuote on valmistettu. En tunnista, että nyt aivan tällaista olisi. Sehän tarkoittaisi, että kauppoilla olisi omia jalostamoja sillä tavoin, että he voisivat hakea jonkun tuotteen ja laittaa sitä. Satakunnassa kasvatetaan broilereita, ja sen minä tiedän, että kyllä siellä on paljon niitä tuottajia, jotka tekevät sitä samaa tavaraa kuin on Jalostajalla myös kaupan tuotemerkillä. Se mahdollistaa sen, että meillä paikallinen Onnipukka pystyy kuluttajille tuottamaan ja myymään sitä halvemmalla, kunhan siihen ei sisälly sitä, mitä tietysti tälläkään ei pystytä muuttamaan, eli tätä käänteistä, negatiivista huuto-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

kauppausta ja sen nopeatahtisuutta, että jatkuvasti joudutaan kilpailemaan, päästäänkö sinne kauppojen hyllyille ja niin edelleen.

Kaiken kaikkiaan en minä vielääkään lakkaa taputtamasta.

15.49 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tässä on kuultu paljon kiitosta tähän esitykseen, ja ne ovat kaikki hyvin aiheellisia. Tässä esityksessähän tämän lain soveltamisala kattaa myös julkiset hankinnat, julkisten toimijoiden tekemät elintarvikeostokset, ja tähän kokonaisuuteenhan toki liittyy myös sitten ihan normaali hankintalain mukaan tehtävä elintarvikehankinta, ja siinä on ollut isoja ongelmia. Muun muassa Hansel Oy:n tekemät isot elintarvikekilpailutukset ja -hankinnat ovat nousseet paljon julkiseen keskusteluun, koska siinä ei ole toimittu sen hengen mukaisesti, mitä edellisessä hankintalain päivityksessä tämä eduskunta ja talousvaliokunta silloin linjasivat, että myös pienemmät toimijat pääsevät tarjoamaan omia tuotteitaan näissä isoissa kokonaishankinnoissa.

Olisinkin kysynyt ministeriltä: nyt kun tältä osin tässä elintarvikemarkkinavalvonnassa päästään oikeaan tilanteeseen, onko sitten ylipäättänsä hankintalainsäädännön päivittämisessä vielä sellaisia haasteita, jotka pitäisi laittaa kuntoon?

15.50 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä yksi kysymys. Se tuli esille silloin kun tapasimme valiokunnan kanssa elintarvikemarkkinavaltuutettua syksyllä tai viime keväänä. Silloin nousivat esille hämäävä mielikuvamarkkinointi ja alkuperäväärennökset. Pystyykö tämän lainsäädännön avulla myös näihin asioihin paremmin tarttumaan, vai onko se sitten oma tarinansa?

15.51 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Aivan, juuri se asia, mikä itselläkin on jäänyt huomiotta. Se on tärkeää nostaa esille.

Sitten tämä kelpoisuusvaatimus, joka nyt saamani tiedon mukaan on vielä lausuntokierroksen jälkeenkin muuttunut: Mikä ministerin näkemys on siitä, miksi? Lainsäädäntö tällä sektorilla on erittäin monitahoinen ja moni-ilmeinen. Tässä pitää olla juridista ymmärrystä, ettei meillä nyt pääse tapahtumaan sitä, että tulisi eteen tilanne, missä voitaisiin jo katsoa, että tavallaan osaamisvaatimukset eivät olekaan välttämättä sellaisia kuin pitäisi olla ja tarvitsee palkata armeija melkein osaavia sen sijaan, että palkattaisiin yksi osaava.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Leppä, 2 minuuttia.

15.52 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia palautteesta ja kannustuksesta ja tästä keskustelusta. Pari kolme huomiota.

Ensinnäkin ongelmahan on Euroopan laajuinen. Emmehän me muuten olisi muuttamassa meidän elintarvikemarkkinalakia direktiivin pohjalta. Tämä asia on tunnistettu Euroopassa muuallakin. Se ero, mikä meillä elintarvikemarkkinoilla on keskimäärin muualle Eurooppaan, on meidän kaupan erittäin vahva keskittyminen. Ei tällaista keskittymistä ole missään muussa Euroopan unionin maassa kuin Suomessa. Siksi me tarvitsemme — mitä valiokunnan puheenjohtaja täällä totesi — näitä meille ja meidän rakenteeseen paremmin sopivia joustoja, joita tämä direktiivi mahdollistaa, muun muassa tämän rajan osalta niin, että se on meillä riittävän kattava.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Tätä direktiiviä on odotettu myös muualla kuin Suomessa. Se on tullut hyvin selväksi tuolla kollegoiden kanssa ja myöskin komission kanssa keskustellessani.

No, sitten näihin kysymyksiin.

Hankintalain osalta tärkeintä on se, että sitä noudatetaan ja että sitä valvotaan. Mielestäni ne säädökset ovat kohtuullisen kohdallaan, mutta noudattamisessa ja osaamisessa on vielä paljon tehtävää.

Alkuperämerkintöjen osalta tällä ei ole suoraa kytköstä, mutta välillinen kytkös kyllä sen oikeudenmukaisuuden kautta.

Sitten kelpoisuusvaatimusten osalta: Miksi muutettiin niin, että siellä voi olla muukin kuin juristi elintarvikemarkkinavaltuutettuna? Siksi, että elintarvikemarkkina on hyvin laaja-alaista osaamista vaativaa. Siellä ei pelkällä puhtaalla juristeriikalla pärjää, vaan siellä tarvitaan muutakin, kaupallista osaamista. Siksi tulee se mahdollisuus siihen, että markkinavaltuutettu itse voi olla myöskin muuta, mutta toimistossa pitää olla totta kai juridista osaamista. Se on se peruste siihen.

Sitten näistä markkinoista ja private labeleista, eli ei kukaan ole kieltämässä private labeleita, mutta siltäkin osin sanon sen saman sanan: toiminta pitää olla reilua. Sen pitää olla läpinäkyvää, eikä oikeudettomia saantoja pidä kenenkään sieltä saada, vaan ne pitää sopia hyvässä yhteisymmärryksessä. [Puhemies koputtaa] Se on se, mikä tämän koko lain juju on. Sillä, joka toimii oikeudenmukaisesti ja reilusti, ei ole mitään pelättävää, niin kuin edustaja Kalmari tässä sanoi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle eläintautilaiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 175/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.55 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensi alkuun haluan sanoa, että eläintautien vastustamisessa Suomi on ollut ja on edelleen edelläkävijä, maailman kärkeä. Tästä ennaltaehkäisevästä työstä ja sen tärkeydestä ei tarvitse varmasti ketään meistä muistuttaa. Riittää kun katsoo ympärilleen, niin saamme muistutuksen siitä, miten vakavia seurauksia eläinperäisellä taudilla voi olla. Suomen erittäin hyvä tautitilanne ei ole sattumaa vaan pitkällisen työn tulos. Viljelijät ovat

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

meillä bioturvan ammattilaisia. Tätä työtä tukemaan on myös lainsäädäntömme oltava ajan tasalla.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys eläintautilaiksi kattaa nykyisen lain tapaan eläinten välillä sekä ihmisten ja eläinten välillä tarttuvien eläintautien ehkäisy, seuran, valvonnan, leviämisen, estämisen ja torjunnan. Tämä laki onkin nyt ajankohtaisempi kuin ehkä olisimme voineet kuvitellakaan tämän vuoden alussa. Tämä laki tarvitaan ensiksikin siksi, että eläintautien vastustamista koskeva EU-lainsäädäntö on aiemmin ollut hajanainen ja koostunut pääasiassa direktiiveistä. Direktiivejä sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksia on ollut noin 30 sekä niiden nojalla annettuja säännöksiä satoja. Nyt eläintautilailla eläintautilainsäädäntö on koottu yhteen ja yhdenmukaistettu, mikä on tärkeää, ja kokonaisuuteen on tuotu selkeyttä tuova tekijä.

Eläinterveyssäädöstö ei merkitse suuria sisällöllisiä muutoksia eläintautien vastustamisen periaatteisiin tai keinoihin, sillä ne ovat jo erittäin hyvällä tasolla nykyisellään. Juuri siksi lakiesitys jättää runsaasti kansallista liikkumavaraa. Liikkumavaran käyttö on erittäin tärkeää, jotta tietyt Suomen hyvää eläintautitilannetta turvaavat taudinehkäisy- ja valvontatoimenpiteet voisivat jatkua nykyistä vastaavalla tavalla. Lisäksi liikkumavara on tärkeä, jotta unionin taudintorjuntatoimenpiteitä tiukemmat toimenpiteet, joita meillä on paljon, sekä muidenkin kuin eläinterveyssäännöstössä lueteltujen tautien torjuntatoimenpiteet ovat mahdollisia. Laki siis mahdollistaa jatkossakin kansallisesti unionia tiukemman ja laajemman eläintautien torjunnan meillä Suomessa.

Rikoslakiin, eläimistä saatavista sivutuotteista annettuun lakiin sekä metsästyslakiin esitetään tehtäväksi uudistuksesta johtuvat teknisluontoiset muutokset.

Eläinterveyssäännöstö ja valvonta-asetus eivät merkitse tautien ehkäisyyn tai torjuntaan oleellisia uusia viranomaistehtäviä. Voimassa olevan eläintautilain viranomaisjärjestelmä ja viranomaisten välinen tehtävänjako ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan. Kuitenkin Tullille, joka toimii tällä hetkellä virka-apua antavana viranomaisena, säädettäisiin toimivalta valvoa eläinterveysviranomaisten ohella eläintautivaatimusten noudattamista EU:n sisärajoilla. Tämä on tärkeää erityisesti matkustajien mukanaan kuljettamien lemmikkieläinten ja elintarvikkeiden valvontaa ajatellen.

Myös valtion varoista eläintautien vuoksi maksettavia korvauksia koskeva järjestelmä ehdotetaan säilytettäväksi. Korvausjärjestelmä turvaa alkutuotannon harjoittajien oikeuksia ja taloudellista asemaa sekä ennaltaehkäisee sellaisia tilanteita syntymästä, joissa toimija jättäisi taloudellisten menetysten pelossa tautiepäilyn ilmoittamatta.

Arvoisa puhemies! Esityksellä ei ole suoranaisia vaikutuksia valtiontalouteen. Eläinterveyssäädöstön tai ehdotetun eläintautilain ei arvioida lisäävän eikä vähentävän viranomaisten tehtävien kokonaismäärää, eikä viranomaisten välisen toimivallan jakoon esitetä sellaisia muutoksia, joilla olisi vaikutuksia valtion talousarvioon. Eläinterveyttä koskevan massiivisen unionin lainsäädännön kokoaminen suurelta osin yhteen, yhdenmukaistaminen ja vanhentuneiden osien nykyaikaistaminen ovat viranomaistyötä lähtökohtaisesti helpottavia muutoksia. Eläinterveyssäädöstö myös vähentää kansallisten asetustasoisten säännösten tarvetta, kun yksityiskohtaiset taudintorjuntasäännöt perustuvat jatkossa aiempaa enemmän suoraan sovellettaviin unionin säännöksiin.

Viranomaisten tehtävät ja työnjako eivät ehdotuksen mukaan siis muuttuisi lukuun ottamatta Tullille säädettävää toimivaltaa. Esityksen tarkoituksena on myös selkeyttää Tullin roolia valvojana. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 21.4. ensi vuonna samanaikaisesti kuin eläinterveyssäädöstöä ryhdytään soveltamaan. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

16.00 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Muistan vielä sen yhteiskunnallisen järkytyksen ja yhteisen šokin, kun ensimmäinen ja käsittääkseni myös toistaiseksi viimeisin hullun lehmän tauti -tapaus Suomesta 2000-luvun alussa paikannettiin, ja sekin tilanne saatiin silloin hyvin hallintaan.

Yhdyn tähän arvioon, minkä ministeri esitti, että suomalaiset kotieläintuottajat ja kotieläintilalliset ovat todellisia bioturvan ammattilaisia. Itsekin silloin reilut toistakymmentä vuotta sitten, kun vielä maatalouslomittajana työskentelin, tämän jo havaitsin, ja varmasti tilanne on siitä entisestään parantunut.

Tämä eläintautien ehkäiseminen ja hallinta on keskeinen osa huoltovarmuutta ja ruokaturvallisuutta, ja sillä on iso merkitys tässä Suomen kokonaisturvallisuudessa, koska meidän järjestelmämme hyvin pitkälti perustuu kotieläinperäisiin elintarvikkeisiin. Sen takia on syytä huolehtia, että kaikissa tilanteissa kotieläintuotantomme säilyy toimintakykyisenä eivätkä eläintaudit pääse sitä haittaamaan.

Mitä tulee sitten käytännön tasolla tähän eläintautitilanteeseen, niin Suomessahan on kovin vähän näitä tautitapauksia, vakavia eläintautiepidemioita, ollut, ja ne on pystytty hyvin hallitsemaan. Suomessa käytetään kotieläintuotannossa kansainvälisesti verraten todella vähän lääkkeitä, ja eläinten hyvällä lajinnukaisella hoidolla pystytään ehkäisemään myös antibioottien käyttöä, joita niitäkin Suomessa käytetään maailmanlaajuisesti todella vähän. Tämä kaikki kertoo siitä osaamisesta, mikä suomalaisilla tuottajilla ja kotieläintilallisilla näissä asioissa on, ja sitä osaamista tulee kyllä toden totta vaalia.

Ja uskon myös, että samalla tavalla kuin tässä koronakriisissä, covid-epidemiassa, joka on ihmisestä toiseen leviävä tauti, tässä eläintautikysymyksessä Suomessa tämä harva asutus ja kohtuullisen pieni tilakoko ovat ehkäisseet näiden epidemioiden voimakasta leviämistä. Tämäkin on syytä tässä kohtaa mainita ja muistaa, että Suomi on hyvä alue elintarviketuotannolle ja ennen kaikkea kotieläintaloudelle johtuen meidän harvasta asutuksestamme ja meidän viileistä ilmasto-olosuhteistamme.

16.02 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä lainsäädäntö on EU-lainsäädännön voimaannpanoa niin ikään, kuten tavallaan tuo edellinenkin, mutta tässäkin tapauksessa meillä on Suomessa poikkeuksellisen hyvä lainsäädäntö. Haluamme turvata tuoteturvan kaikissa tilanteissa, ja haluan itsekin yhtyä muisteluihin siltä osin, että kun EU:hun liitettiin, niin itse asiassa tämä meidän eläintautitilanteemme oli tämmöisessä vaa'ankeiliasemassa. Oli hienoa, että silloin perustettiin tällainen Eläintautien torjuntayhdistys ja koko ketju sitoutui siihen, että teemme näitä toimia, vaikka ne aiheuttavat kustannuksia kaikille toimijoille. Ja voin vilpittömästi sanoa, että sen seurauksena meillä on Euroopan ja koko maailman turvallisimmat tuotteet. Meillä ei tarvitse jännittää noroviruksen tai minkään vaarallisen tarttuvan eläintaudin siirtymistä ihmisiin. Meillä on selkeät ennaltaehkäisy menetelmät ja toimintamallit sitten siinäkin tapauksessa, jos jotakin löydetään, ja vielä korvauskäytännöt, niin että nämä löydökset uskalletaan ilmoittaa, vaikka siitä olisi taloudellisia seurauksia toimijoille.

Tässä lainsäädännössä nostetaan esille myös Tullin toimintatavat lemmikkieläinten kohdalla, ja mielestäni se on todella tärkeä asia, sillä siinä on ehkä ollut vähän heikko lenkkimme. Vaikka nämä tuotantoeläinten kanssa toimijat ymmärtävät, mikä merkitys tällä tuoteturvalla ja hyvällä eläintautitilanteella on, niin tuolla lemmikkieläinpuolella sitä ei ehkä aina ole nähty, kun on haluttu pelastaa joku koiraparka jostain Romaniasta. Mielestäni on tärkeää, että tämä nyt tulee entistä paremmin huomioiduksi.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

16.05 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Vihreät pitävät hyvänä sitä, että tämä luonteeltaan tekninen esitys tehdään EU:n eläintautilainsäädännön toimeenpanemiseksi. Tämä on tärkeää, jotta Suomen eräiltä osin muuta Eurooppaa parempi eläintautitilanne voidaan ylläpitää. Jokaisella eläimellä on oikeus terveeseen ja hyvään lajityypilliseen elämään. Tällä hallituksen esityksellä parannetaan eläintautien torjuntaa ja ehkäisyä, ja se parantaa myös eläinten hyvinvointia. Esityksellä edistetään samalla myös ihmisten terveyttä, sillä siinä säädetään eläimestä ihmisiin tarttuvien tautien torjunnasta.

Hiljattain julkaistun kansainvälisen luontopaneeliraportin mukaan kaikki tunnetut pandemiat ja suurin osa uusista taudeista ovat lähtöisin eläinten ja ihmisten kohtaamisista. Ja koronapandemia on osoittanut karulla tavalla, että tautien leviäminen eläimistä ihmisiin on vakava globaali riski, jolta yhdenkään maan on vaikea täysin suojautua.

Vaikka Suomen nykyinen eläintautitilanne on hyvä, eläintaudit voivat levitä meille paitsi villi- ja tuotantoeläinten myös esimerkiksi eläinten rehun, sukusolujen tai kuljetusajoneuvojen kautta. Teollisen mittakaavan eläintuotannon tiedetään olevan tautihautomo. Ja myös ilmastonmuutos voi pahentaa eläintautitilannetta levittämällä uusia tauteja lämpenemisen myötä kohti pohjoista.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä totean, että meillä Suomessa on vielä useita eläinten oikeuksiin ja hyvinvointiin liittyviä epäkohtia, jotka on korjattava. Hallitusohjelmaan onkin kirjattu tähän useita keinoja. Eläinten itseisarvo on tunnustettava lainsäädännössä ja mahdollistettava eläinten lajityypillinen käyttäytyminen. Emakkohäkeistä ja parsinaveista on luovuttava, naudoille pitää mahdollistaa ympärivuorokautinen ulkoilu ja kesällä laidunnus, tuotantoeläinten kasvattaminen häkeissä on syytä kieltää siirtymäajalla, eläimille on taattava riittävä kivunlievitys kivuliaisiin toimenpiteisiin, lemmikkien jalostaminen roduiksi, jotka kärsivät jalostamisesta johtuvista sairauksista ja kivuista, on kiellettävä, turkistarhauksesta on luovuttava siirtymäajalla ja tuettava turkistuottajia siirtymässä kohti muita elinkeinoja.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on pieni askel eläinten hyvinvoinnin parantamisen tiellä. Eläinsuojelulain uudistus on ollut pitkään valmistelussa. Viime hallituskaudella se kaatui sote- ja maakuntauudistuksen mukana. Eläinten hyvinvointilain päivittäminen on tulossa eduskuntaan tällä hallituskaudella. Sen yhteydessä meillä on vastuu eläinten hyvinvoinnin merkittävästä parantamisesta.

16.07 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Ehkä enemmänkin muutamia kysymyksiä tässä vaiheessa. Tiedetään, että olemme salmonellavapaa maa siinä mielessä, että meillä pyttipannun päälle voi kananmunan laittaa niin, ettei sitä ole kypsennetty kokonaan vaan keltuainen voi valua siihen ihanasti, ja sitä voi turvallisesti syödä, mikä ei joka puolella maailmaa ole missään tapauksessa mahdollista. Eli eläintautien osalta olemme erinomaisessa asemassa.

Muistan, kun muutamia viikkoja sitten ministeri Leppä otti kantaa siihen, että Ruokaviraston viranomaistoiminta ei oikein tyydyttänyt ministerin mieltä, niin että kuinka on näitten tuotujen elintarvikkeiden osalta? Päästäänkö tällä paremmin vielä tarttumaan siihen? Onko se mahdollista, että tuolla Tullin lisäatsauksella tai tarkennuksella meille ei todellakaan tuotaisi elintarviketeollisuudelle valmistettavaksi elintarvikkeita, joissa on salmonella, ja että se tehokkuus säilyy niin että viranomaiset viestivät välittömästi mahdollisista eläintautiepäilyistä, ja sitä kautta se tieto virtaisi nopeasti myös tänne, niin kansalaisten kuin myös sitten teollisuuden ja kaupan organisaatioihin?

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Meillä on tiedossa Tanskan turkistarhoilla oleva epidemia, ja kysyn ministeriltä: mahdollistaako tämä lainsäädäntö edelleen sen, että jos meille vastaava tilanne tulee, niin meillä ei ole ongelmia sitten puuttua siihen — eli että esimerkiksi jonkun turkistilan osalta voimme tehdä ratkaisun, että hävitetään taudinkantajat — ja niin että se välineistö on sitten edelleen olemassa, oli sitten suu- ja sorkkataudista tai mistä hyvänsä kysymys, ja että se on varmistettu ja me voimme kriisitilanteissa tehokkaasti toimia?

Pidän tätä hyvänä toimenpiteenä, eli tämä terävöittää toivottavasti ja on erityisesti oikeansuuntainen.

Mitä tehotuotantoon tulee, niin kuin se tässä edellä tuli esille, niin minä haluan kuitenkin korostaa sitä, että ei keskustella siitä siinä sävyssä, että jos on paljon tuotantoeläimiä, niin se tarkoittaisi, että on tehotuotantoa, vaan kysymys on siitä, että hyvinvoivia eläimiä voi olla paljonkin.

16.10 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski toi äsken erittäin hyvän esimerkin siitä, kuinka tärkeää meille puhdas ja turvallinen ruoka on. Se, mikä tosiaan tässä nyt vähän huolestuttaa, on kuitenkin tämä meidän politiikka, koska meidän politiikka ajaa tilat koko ajan isommiksi ja isommiksi ja niitä lopettaa — puolitoista vuotta sittenkin uutisoitiin, että puolitoista maitotilaa joka päivä lopettaa täällä. Ja tilannehan on se, ja tähän haluaisin vain herätellä porukkaa ymmärtämään, että meidän täytyy oikeasti ymmärtää, mitä politiikkaa me teemme täällä, ja että me voimme edelleen sitä Myllykosken suosimaa pyttipannua syödä munalla, joka valuu siihen pyttipannun päälle. On tärkeä asia pitää huoli siitä, että me jatkossakin voimme näin tehdä.

16.11 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Me koetamme tehdä kaikkemme, että kaikilla maatalousyrittäjillä olisi parempi ja turvatumpi huominen. Esimerkiksi tämä hallitus hoiti todella hienosti sen — pääministeriä myöten satsasi siihen — että saimme Euroopasta meille kuuluvat tuotantotuet, niin että täällä pohjoisessakin voimme viljellä. Te varmasti myöskin kannatatte tätä asiaa.

16.12 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Pakko olla edustaja Laakson kanssa samaa mieltä siinä mielessä, että kyllä meidän jossain kohtaa pitää ymmärtää se, että jos me haluamme huolehtia myös huoltovarmuudesta ja jos meillä kaikki munat on yhdessä korissa ja se sattuu putoamaan ja siinä vaiheessa me... Sen edustaja Elon näkemyksen osalta, että jos meillä on liian isoja tiloja kokonaisvaltaisesti ja jos sitten siellä tapahtuu eläintauti, niin se todellakin on iso ja mittava vahinko, ja siinä mielessä pitäisi uskaltaa nähdä, missä kulkee se raja, että tulee huoltovarmuuskin vastaan. Jos meillä on vain äärimmäisen isoja, niin se tarkoittaa, että on myös äärimmäisen isot vahingot, ja silloin puhutaan jo kotimaisen ruoan ruokaturvasta. [Sheikki Laakso: Juuri näin!]

16.13 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan totta, niin kuin moni edustaja sanoi, että tämä on myös huoltovarmuuskysymys. Sitä tämä mitä suurimmassa määrin on. Tämä myös edesauttaa sitä ja tuo esille ennen kaikkea sitä, että suomalainen tapa toimia — kohtuullisen kokoiset yksiköt, hajautettu tuotanto, erittäin osaavat viljelijät, hyvä valvonta, ajan tasalla oleva lainsäädäntö ja se, että kaikki, koko elintarvikeketju, koko järjestelmä, toimii samaan suuntaan — on taannut sen, että meillä tosiaankin kananmunia voi syödä raakana ja meillä hanasta voi vet-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

tä juoda ja meillä täällä ei eläintaudin eikä muunkaan taudin tarttuminen ole iso riski, se on maailman pienin riski. Eli kyllä tämä on iso asia.

Ja kun täällä kysyttiin — otettiin esimerkiksi tämä minkkitarha-asia tuolla Tanskassa — onko meillä sellaiseen välineitä. On, meillä on nimenomaan tämän eläintautilain pohjalta viranomaisella välineet puuttua asiaan ja velvoittaa tuottajia ja tutkia asiaa, selvittää asiaa ja sitten vihdoinkin viimein tehdä saneerauksia. Tämä kaikki on mahdollista, ja niin sen on myös jatkossa oltava.

No onko vaikutuksia, tuontielintarvikkeiden valvontaa? Kyllä, on osittain ja erityisesti liittyen siihen riskiin, jolla me voimme tuoda sellaisia tauteja tänne, mitä me emme halua, että täällä on. Ja tämä on myös jokaisen meidän matkustajan omalla vastuulla, että me emme tuo mitään salaa: emme tuo ruokaa emmekä tuo tänne minkäänlaisia eläimiä ilman virallisia teitä. Se on ihan päivänselvä asia.

No sitten täällä tuli myöskin arvio siitä, että politiikka on sellaista, että se on ajanut meidän viljelijämme ahdinkoon. Kyllä se suurin syy on markkinat. Äsken puhuttiin elintarvikemarkkinalainsäädännöstä ja sen välttämättömyydestä. Meillä koko ajan, kun katsotaan mitä tilastoa tahansa, mitä tutkimusta tahansa, elintarvikeketjun muut osat ovat kahmineet yhä suurempaa osuutta siitä arvonnalisästä [Puhemies koputtaa] ja yhä pienempi on jäänyt viljelijälle, ja tätä me haluamme tasapainottaa. Se on se suurin syy tämänhetkiseen ahdinkoon, joka monilla tiloilla on [Puhemies koputtaa] ihan arkipäivää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle rehulaiksi sekä laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta Hallituksen esitys HE 200/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.16 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Hyvät kollegat! Kolmas laki, joka on enemmän tai vähemmän sukua edellisille kahdelle laille ja täydentää tätä isoa kokonaisuutta, jota me tänään käsittelemme, eli hallituksen esitys rehulaiksi sekä laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta. Lyhyesti: Kyseessä on siis uusi rehulaki, jolla kumotaan voimassa oleva rehulaki. Lisäksi kahteen lakiin eli Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin ja sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin esitetään tehtäväksi uudistuksesta johtuvat teknisluontoiset muutokset. Lakia yhdenmu-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

kaistetaan EU-lainsäädännön kanssa ja uusilla valvonnan työkaluilla vastataan rehualan muuttuneeseen toimintaympäristöön. Siihenhän viitattiin myöskin äskeisessä keskustelussa. Lakiin ei esitetä suuria sisällöllisiä muutoksia.

Puhemies! Otan lain kokonaisuudesta nyt keskeisimmät muutosesitykset esille.

Rehulakiahan on muutettu useita kertoja, mutta nyt sitä jäsennetään ehyemmäksi kokonaisuudeksi ja se saatetaan ajan tasalle rehuja koskevan EU-lainsäädännön kanssa. Säännösmuotoiluja yhdenmukaistetaan elintarvikeketjun muiden lakien kanssa. Lain tavoitteeseen esitetään kirjattavaksi rehujen laadun turvaamisen lisäksi rehualan toimijoiden toimintaedellytysten edistäminen.

Viranomaisten tiedonsaantia esitetään parannettavaksi ja samalla kehitetään eri viranomaisten välistä yhteistyötä. Esimerkiksi valvontaviranomainen voisi oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja toiselle viranomaiselle tämän tehtävien hoitamiseksi. Ruokaviraston asiantuntija-asemaa rikosprosessissa kehitettäisiin.

Laissa säädettäisiin uusista valvontaan liittyvistä työkaluista, kuten tarkastuksen tekemisestä pääasiallisesti asumiseen käytettävissä tiloissa, viranomaisen tunnistautumatta ottamasta näytteestä etäviestintävälineiden välityksellä ja internetsivuston tai sen osan sulkemisesta, jos määräysten vastaista rehujen myyntiä ei muilla keinoilla voida estää. Elikkä uudet keinot ja uudet toimintamallit otetaan huomioon.

Osana harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian toimeenpano-ohjelmaa rehulakiin lisättäisiin säännös toimijan luotettavuudesta. Laissa säädettäisiin valvontaviranomaisten oikeudesta saada tietoja toimijan julkisoikeudellisten velvoitteiden, kuten verojen ja muiden lakisääteisten maksujen, hoitamisesta. Uusina pakkokeinoina otettaisiin käyttöön rehualan toimijan rekisteröinnin tai hyväksymisen keskeyttäminen tai peruuttaminen, jos toimijaa ei enää pidetä luotettavana ja peruste, jonka takia toimijaa ei pidetä luotettavana, on luonteeltaan olennainen ja vakava eikä toimija ole viranomaisten määräyksestä huolimatta korjannut laiminlyöntiä.

Lakiin lisättäisiin uusi rehuvalvonnan seuraamusmaksu, jolla pyritään toisaalta ennaltaehkäisemään määräysten vastaista toimintaa ja toisaalta nopeasti ja tehokkaasti estämään sen jatkaminen.

Arvoisa puhemies! Rehulain pääasiallisena vaikutuksena voidaan nähdä, että lakia jäsentelemällä parannetaan sen käytettävyyttä. Valvonnan uusilla työkaluilla, viranomaisten tiedonsaantioikeudella ja seuraamusmaksulla, kehitetään valvonnan vaikuttavuutta, edistetään rehujen turvallisuutta sekä parannetaan koko rehualan toimintaedellytyksiä. Viranomaisten tehtävät ja työnjako eivät ehdotuksen mukaan muuttuisi lukuun ottamatta edellä mainittuja uusia toimivaltuuksia. — Kiitos.

16.20 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Meillä on todellakin tänään ilo käsitellä monia keskeisiä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan esityksiä, joista tämä rehulain sinänsä tekninen esitys on yksi.

Haluaisin nostaa tässä kohtaa kuitenkin keskusteluun tämän rehuntuotannon merkityksen Suomen huoltovarmuudelle. Ministeri Leppä on nostonut tämän soijaton Suomi -tavoitteen esille aiemmin, ja mielestäni se on kyllä niin ilmastopoliittisesti kuin huoltovarmuudenkin kannalta aivan keskeinen osa Suomen kotieläintuotannon tulevaisuutta. On monia maita, joissa kotieläintuotanto on valkuaisen saatavuuden osalta täysin riippuvainen esimerkiksi Etelä-Amerikasta tuotavasta tuontisoijasta, jonka tiedämme olevan erittäin, erittäin vahingollista sademetsille. Siellä tuhotaan koskematonta luontoa todella paljon soijan

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

tuotannon tieltä, ja tämä on siinäkin mielessä ihan yhteinen globaali haaste, mutta Suomi on siinä todella edistyksellinen. Haluaisin kuulla ministeri Lepältä, kuinka voisimme tässä vielä jatkaa eteenpäin tämän soijaton Suomi -haasteen kanssa.

16.21 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Vaikka tuo edustaja Honkosen viimeisin kysymys hieman lipsahti ohi [Petri Honkonen: Tärkeä aihe!], se oli todella hyvä ja tärkeä. Itse pidin valkuaiskasviseminaaria, ja kartoitimme pullonkauloja, joita suomalaisessa valkuaiskasvituotannossa on, ja nostimme esille hyviä toimintamalleja. Esimerkiksi A-Rehun tuotantosopimuksiin perustuva tuotanto on todella nopeasti nostanut sekä härkävun että herneen viljelyä ylös, ja tämän saman soisi tapahtuvan sekä kuluttajamarkkinoilla että yleisemminkin koko Suomessa, tavoitteena vähintään 50 prosentin omavaraisuus. Eikö siitä lähdetä, herra ministeri?

Mutta tähän lainsäädäntöön. Tässä lainsäädännössä ei ehkä isoja poliittisia vääntöjä ole, sillä tämä on tällainen kokoava laki ja ehkä luotu helpottamaan alan toimijoitten toimintaa. Suomessa on totuttu noudattamaan kirjaimellisesti sitä, mitä laissa on säädetty, ja siitä saamme jälleen kerran tässäkin lainsäädännössä olla ylpeitä. Meillä ei tarvitse jännittää sitä, että meillä olisi jätevetä rehustuksessa ja dioksiinia sen myötä, ja salmonellan estämisen perusteena jo on se, että rehustukseen ei joudu lantaa tai vastaavia tuotteita. Itse olen joskus käynyt tilalla, missä ylpeänä esiteltiin, että kanan rehustukseen kierrätettiin sitä kanan lantaa, kuumennuksen jälkeen tietenkin, mutta en voi käsittää, että tällaista toimintaa on.

Eli jälleen kerran: ollaan ylpeitä suomalaisesta elintarvikesektorista ja sen toimintatavoista ja muistetaan ostaa kotimaista — se hinta joka kohdassa määräytyy hieman korkeammaksi, mutta samalla saamme puhtaita ja turvallisia elintarvikkeita.

16.23 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Muutama kysymys. Ensinnäkin, on tietysti enemmänkin teknisluontoinen tämä paketti, mutta kuten ministerikin nosti esille, tämä niin sanottu rekisteröintikielto, joka sieltä voidaan sitten kohdentaa, on erinomainen. Saadaan markkinoilta pois epäluotettavat tekijät, jos siihen on omat syynsä, eikä tarvitse prosessoida sitä sen pidempään. Olisin kysynyt: Oliko tässä lainsäädännössä tavallaan juuri tähän luotettavuuden todistamiseen ja sen rehun testaamiseen liittyviä asioita, niin että viranomainen voi tekeytyä asiakkaaksi ja tutkia sen rehun näytteen ja ilmoittaa sitten, että tämä menikin valvontaan? Eli tavallaan niin kuin poliisilla on näitä valeosto-oikeuksia, onko tässä samanlainen elementti nyt sisällä, jolla pystytään tarkkailemaan sitä rehun laatua? Vai olenko pahasti hakoteillä? Joka tapauksessa tämä on hyvä ja edistää sitä, että meillä mahdollisesti huonot toimijat poistetaan markkinoilta, ja sillä lailla meidän oma elintarviketuotanto on näiden rehujen osalta paremmassa turvassa. On erityisen tärkeää, että meillä todellakaan ei salmonellaa tule sitäkään kautta tähän maahan ja saastuta meidän puhdasta elintarvikeketjua.

16.25 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Kiitos hyvistä huomioista jälleen tähänkin osioon.

Ensiksi edustaja Myllykoskelle: meillä on tähän mahdollisuus tämän uudistetun lain myötä ja esityksen myötä, viranomaisten tunnistautumatta ottamasta näytteestä puhutaan, eli silloin vastaus tuohon kysymykseenne on kyllä.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Sitten edellisessä puhuttiin ja kysyttiin siitä, miten Ruokavirasto viestii, jos jotakin löytyy. Tätä on nimenomaan teroitettu nyt myös Ruokavirastolle ja viranomaisille, että aina viestitään, jos jotakin löytyy. Se luo luotettavuutta lisää, ja nyt siellä on uudet toimintamallit otettu käyttöön.

No, sitten tämä soijaton Suomi, valkuaisomavaraisuuden kohentaminen: Tässä tarvitaan monenlaisia toimia. Me olemme puhuneet tästä ihan liian pitkään. Tämä asia on polkenut vähän paikallaan — se on polkenut Suomessa paikallaan, se on polkenut koko Euroopassa paikallaan — ja tähän pitää meidän saada vaikuttavampia keinoja. Se lähtee kasvinjalostuksesta, uudesta teknologiasta, viljelykannusteista ja tiedosta ja taidosta eli osaamisesta ja niin edelleen. Siellä on erittäin paljon asioita, joita meidän pitää pystyä tekemään, myöskin jo se, että meillä uskalletaan, rohjetaan viljellä valkuaiskasveja. Ja kyllähän näihin rehuihin, jotka tuodaan meille, aina riskejä liittyy, ja sen vuoksi, kun tämä osio, iso osio, meillä saadaan entistä enemmän haltuun ja kotimaisiin käsiin, pidän sitä erinomaisen hyvänä. Nautapuolellahan se käytännössä jo on kokonaan tuontivalkuaisvapaata, ja yhä pidemmällä ollaan siinä, että myös yksimahaisten osalta samaan päästään, mutta tämä vaatii meillä vielä tehtävää, ja sen vuoksi muun muassa viime keväänä noita kannusteita vahvistettiin valkuaiskasvien viljelyä silmällä pitäen. Tämänäköisiä asioita me tarvitsemme. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoneistotietojärjestelmästä annetun lain 25 §:n, asunto-osakeyhtiölain 28 luvun 1 §:n ja huoneistotietojärjestelmää koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 219/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.27 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi huoneistotietojärjestelmästä annettua lakia, asunto-osakeyhtiölakia ja huoneistotietojärjestelmää koskevan lainsäädännön toimeenpanosta annettua lakia.

Ennen huoneistotietojärjestelmästä annetun lain voimaantuloa perustetun asunto-osakeyhtiön tulee määräajassa siirtää osakeluettelon ylläpito Maanmittauslaitokselle. Esityksessä ehdotetaan edellä mainittua määräaikaa pidennettäväksi vuodella, päättymään nyt siis vuoden 2023 lopussa. Ennen huoneistotietojärjestelmästä annetun lain voimaantuloa

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

perustettuihin keskinäisiin kiinteistöosakeyhtiöihin sovellettavia huoneistotietojärjestelmää koskevan lainsäädännön toimeenpanosta annetun lain siirtymäsäännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi. Asunto-osakeyhtiölaissa ehdotetaan lisäksi selvennettäväksi, miltä osin huoneistotietojärjestelmään kuuluvan keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä voidaan poiketa asunto-osakeyhtiölain soveltamisesta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, jotta kaikilla on myöskin tietoisuus siitä, että tuota aikaa vuodella jatketaan. — Kiitos.

16.29 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan tässä hallituksen esityksessä ei sinänsä tähän lain sisältöön olla puuttumassa.

Tosiaankin tämä sähköinen asunto-osakerekisteri oli Sipilän hallituksen yksi tärkeä uudistus, jonka tarkoituksena oli näitä meidän asuntomarkkinoitamme ja niiden toimintaa, asuntokauppaa, vauhdittaa, ja se on todellakin tullut tarpeeseen. Muistelen, että jo silloin kun tätä käsitelimme, otaksuttiin, että tämä määräaika ensi vuoden loppuun mennessä tulisi liian pian, ja nyt sitä ollaan sitten asiallisista syistä jatkamassa.

Tosiaankin tämä sähköinen huoneistotietojärjestelmä on tärkeä. Itse kukin, joka on joskus asunto-osakekauppaa tehnyt, on ostanut asunnon, tietää, että se osakekirjan kanssa pelaaminen ei ole kovin käytännöllistä, ja ne paperiset osakekirjat saattavat hukkuakin ja niitä on sitten aika-ajoin jouduttu uusia tekemään, kun niitä pankit tosiaan sitten kiinnityksen yhteydessä viimeistään vaativat.

Tämä esityshän liittyy myös siihen, että myös finanssiala on voimakkaasti toivonut tätä uudistusta, koska tämä helpottaa pankin työtä. Ja kun pankeilla on ollut voimakas halu ja tahto kehittää lainakäsittelyä, rahoituskäsittelyä sähköiseen muotoon, niin tämä sähköinen osakekirja on yksi osa sitä. Vaikka pankkisektoria paljon kritisoidaan siitä, että se ei enää kansalaisia palvele, niin itse tällaisena nuorena kansalaisena kyllä pidän hyvänä, mitä harvemmin siellä pankissa tarvitsee itse asioida, ja tämä, toki harvoin, kun asuntokauppaa tehdään, silloin sitä asioimistilannetta sitten omalta osaltaan helpottaa. Toki pitää aina muistaa se, kun näistä pankkiasioista puhutaan, että ikääntyneet kansalaiset monesti ovat vaikeuksissa, kun näitä sinänsä yhteiskunnan kannalta välttämättömiä peruspalveluita eli pankkipalveluita ei tahdo enää saada muuta kuin sähköisessä muodossa. Siihenkin tulisi kiinnittää tässä talossa, eduskunnassa, entistä enemmän huomiota.

Mutta sinänsä tämä itse esitys on hyvin tarpeellinen, ja saadaan tämä uudistus vietyä hallitusti loppuun asti.

16.32 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Puuttuisin juuri tuohon ikääntyneiden ihmisten osaamiseen sähköisessä verkossa. Muistan, että silloin kun valiokunnastamme vietiin tämä läpi, niin jos ei nyt pontena, niin ainakin siellä mietintötekstissä juuri tätä asiaa haluttiin huomioida ja siitä vaadittiin vähän seurantaakin. Onko niin, että tämä tavallaan lisääntä antaa myös mahdollisuuksia siihen, että tätä sähköistystä ehditään tehdä ja viedä näitä panttikirjoja sitten sinne sähköiseen muotoon ja myöskin käytännön opastusta ehditään tehdä ja tätä rataa, vai miten tätä asiaa on huomioitu?

16.33 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä on myöskin tuo merkitys, minkä edustaja Kalmari, valiokunnan puheenjohtaja, esille otti. Tämä antaa nyt hiukan lisää aikaa sille, että kaikki sitten ehtivät tähän mukaan.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Mutta muutoin tämä sähköinen järjestelmä asunto-osakeyhtiöjärjestelmässä on kyllä äärimmäisen hyvä. Edustaja Honkonen hyvin sen kuvasi, miksi se on tärkeää. Se on myös taloudellisesti, talouspoliittisesti valtavan tärkeä asia, että ne ovat ajan tasalla ja kaikki ovat tietoisia siitä. Tällä asialla on isoja, isoja merkityksiä. Ja tällä nyt annetaan sitten hieman lisää aikaa muuttaa nuo paperiset sähköisiksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 220/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.34 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Tällä esityksellä nyt sitten muutettaisiin 46:ta maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lakia siten, että niiden muutoksenhakusäännöksiin tehtäisiin 1.1.2020 voimaan tulleen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain edellyttämät muutokset. Tässä yhteydessä myös luovuttaisiin — eräissä muutoksenhakusäännöksissä — nykyisin säädetyistä valitusoikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa. Valittaminen edellyttäisi jatkossa aina valituslupan.

Kolttalakia, tulo- ja eläinlääkintä lakia ja erillisten vesijättöjen lakkauttamisesta kiinteistöinä annettua lakia muutettaisiin samassa yhteydessä vastaamaan yleistiedoksianto- ja julkista kuulutusta koskevia hallintolakiin tehtyjä muutoksia. Näidenkin lakien on tarkoitus tulla mahdollisimman nopeasti, pian, voimaan. — Kiitos.

16.35 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitän ministeriä esittelystä ja kysyin vain, mitä vaikutuksia tällä on viljelijän oikeusturvaan. Sinänsähän tavallaan turhaa valittamista on syytä suitsia, mutta sen soisi olevan tasapainossa ihan kaikilla hallinnonaloilla eikä niin, että esimerkiksi joku väestöryhmä joutuu heikompaan asemaan kuin muut. Mutta käymme tätä myöskin siellä valiokunnassa sitten tarkemmin läpi.

16.35 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämähän liittyy tosiaankin siihen, että tämän vuoden alusta on tullut uusi laki voimaan, eli oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettu laki on muuttunut, ja sen pohjalta näitä tehdään.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Tuo edustaja Kalmarin esiin nostama oikeusturva on äärimmäisen tärkeä asia. Myöskin omaisuudensuojasta pitää pitää hyvää huolta, ja me tarvitsemme siltäkin osin joitakin lainmuutoksia, mutta tällä nyt tehtävällä lainmuutoksella näitä ei ainakaan heikennetä. Kyllä ne tämän arvion mukaan säilyvät hyvinä, ja sitten muissa laeissa myöskin kohennetaan näitä tavoitteita. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilöautojen romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 186/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 12/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

16.37 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallitus tässä esityksessään osoittaa hankintatukea kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankkimiseksi vuosille 2020—2022. Hankintatukea myönnettäisiin luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, joka hankkii tai pitkäaikaisvuokraa uuden kaasukäyttöisen kuorma-auton. Esitys sai pääosin myönteisen suhtautumisen asiantuntijoilta ja alan ammattijärjestöiltä. Tuen katsotaan madaltavan kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintahintaa, joskaan ei kuitenkaan täysin samalla tasolla kuin dieselikäyttöisten kuorma-autojen.

Teollisuuden ratkaisut liikenteen käyttövoiman osalta ovat suuressa muutoksessa, kun valtaosa autonvalmistajista on siirtymässä kohti sähköistä liikennettä, erityisesti henkilöautojen osalta. Sen sijaan raskaassa liikenteessä akkuteknologia ja sähköinen liikenne ei vielä ole mahdollista, ja siksi vaihtoehtoisia käyttövoimia tulee edistää. Erityisesti kaasu, uusiutuva diesel ja mahdollisesti vety tulevat olemaan tulevaisuuden ratkaisuja. Tältä osin tämä hallituksen esitys kannustaa kohti kaasukäyttöisiä kuorma-autoja ja on muutoinkin perusteltu. Suomessa on omankin tuotannon kannalta valtavat mahdollisuudet hyödyntää muun muassa maataloudessa syntyvää jätettä uudeksi polttoaineeksi.

Arvoisa herra puhemies! Esityksen positiiviset ympäristövaikutukset jäänevät varsin maltillisiksi jo tukimäärän pienestä summasta johtuen. Esityksen pääasiallinen vaikutus on ehkä pikemminkin osoittaa ja kannustaa oikeaan suuntaan. Suhtaudun positiivisesti siihen, että tähän tukimuotoon olisi mahdollistettu myös traktorit. Toisaalta juuri tästä pienestä tukisummasta johtuen pidän ymmärrettävänä, että tuki on varsin tarkkaan tässä esityksessä ja tässä mallissa nyt rajattu. Kuten me liikennevaliokunnan mietinnössä totesimme, valiokunta pitää myös käytettävissä oleva rahamäärä huomioiden tarkoituksenmukaisena, että tuki

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

on rajattu tässä vaiheessa vain kuorma-autoihin. Muiden ajoneuvojen mahdollisia tukimuotoja on tarpeen arvioida erikseen.

Arvoisa puhemies! Mielestäni on keskeistä, että tuen toimivuutta ja riittävyttä tarkastellaan ja arvioidaan aktiivisesti ja säilytetään myös mahdollisuus tulevaisuudessa laajentaa paitsi tukipaketin kokoa myös siihen sovellettavien ajoneuvojen piiriä esimerkiksi traktoreihin ja muihin maataloudessa tarvittaviin työkoneisiin. Esitys on kuitenkin oikeasuuntainen ja tärkeä tuki raskaan liikenteen uusien käyttövoimien käyttöönottamiseksi.

16.40 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nyt tosiaankin käsitellään yhtä osaa siitä laajasta toimenpidekokonaisuudesta, jolla pyritään liikenteen ilmastopäästöjä vähentämään, ja tämä esitys on siitä hieno ja arvokas, että tällä pyritään nimenomaan korvaamaan niitä tuontipolttoaineita. Muistetaan aina se, että Suomessa polttoaineet, bensa ja diesel, jalostetaan pääosin tuolta itänaapurista tuodusta raakaöljystä, eli aina kun kotimaista polttoainetta pistetään tankkiin tavalla tai toisella, niin silloin tämä meidän kauppataseemme vahvistuu ja korvautuvat ne ulkolaiset polttoaineet.

Tosiaan, niin kuin tästä esityksestä voimme havaita, tämä tuki on kuitenkin vielä kohuullisen pieni. Kun mietitään vaikka uuden rekan hankkimista, niin se on jopa sadoissatuhansissa menevä investointi kuitenkin, puhutaan todella isoista investoinneista. Mutta se, mikä tässä on syytä huomata, on se, että nyt kun tällainen pieni kannuste, ikään kuin sähköisku, kaasun suuntaan annetaan, niin pitkällä aikavälillä sillä on vaikutusta, koska kuitenkin yhden raskaan liikenteen ajoneuvon käyttöikä ja elinkaari on pitkä. Se on kuitenkin pitkä, ja siinä mielessä tämänkin esityksen vaikutukset laajassa mittakaavassa näkyvät todennäköisesti vasta viiveellä, mutta se on tärkeää, koska meidän pitää luoda sitä kysyntää tälle biokaasulle ja biokaasun jakelulle myös, ja uskon, että tämän kautta sitä syntyy.

Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnössä on nostettu esille tärkeitä näkökohtia tähän liittyen. Siellä on tehty todella huolellista työtä. Mielestäni jatkossa kyllä pitää ottaa huomioon tämä, minkä edustaja Könttä tuossa hyvässä puheenvuorossaan nosti esille, että myös traktorit olisi otettava tässä huomioon, monestakin syystä: siinä on ensinnäkin tietysti nämä ilmastoperusteet, mutta onhan tämä biokaasu kuitenkin todella edullinen polttoaine, ja vieläpä kun saataisiin sitä biokaasun jalostusta syntymään maatilojen yhteyteen vielä enemmän, niin sen kautta sillekin käyttöä sitten syntyisi.

Esitys on erittäin kannatettava ja vie oikeaan suuntaan myöskin tätä raskaan ammattiliikenteen alaa.

16.42 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kuten tuossa veljet todistivat, tämä lainsäädäntö on erittäin hyvä ja askel oikeaan suuntaan, semminkin kun raskaalla kalustolla ei oikeastaan hirveästi vaihtoehtoja ole, millä niitä päästöjä pystyisi vähentämään. Tämä on myös siinä biokaasun esiinnousussa, minkä tällä hallituksella aiomme toteuttaa, tärkeä pieni askel, mutta se vaatii myös muita päätöksiä, mistä osin on jo hallitusneuvotteluissa sovittu, ja ilokseni olen kuullut, että useampi ministeri, niin liikenneministeri kuin maa- ja metsätalousministeri kuin vielä varmasti muutkin, on ne esiin nostanut. Eli meidän tulee odottamaan jakeluvelvoitteen muutoksia, joissa biokaasu voisi olla osana jakeluvelvoitteen täyttämistä. Tulemme saamaan lainsäädäntöehdotuksia, joissa tuetaan investointeja maatiloilla ja ravinnerierrätystä, joka sitten edesauttaisi tätä itse tuotannon kannattavuutta. Siihen voidaan ohjata euroja. Tulemme näkemään lakiesityksiä, missä Euroopan rahaa käytetään jakeluverkon aikaansaamiseen.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Luulen, että jos näillä kaikilla teoilla yhteensä biokaasuautoilu ja biokaasun käyttö eivät nyt tällä hallituskaudella lähde eteenpäin, ne eivät lähde koskaan. Tahtotila on nyt niin vahva. Ja kun hallitusneuvoissakin puhuttiin, että myös traktorien käytössä tämä biokaasu olisi mahdollinen, niin soisinkin, että tämänkin pieni askel otettaisiin. Valtra tekee kyllä biokaasutraktoreita mutta myy tällä hetkellä ne kaikki ulkomaille.

16.44 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Todellakaan tässä ei ole välttämättä niin kauheasti sitä ajatusta, että saadaan noita päästöjä tällä hetkellä tiputettua, mutta tämä on hyvä päänavaus siitä, että mahdollisesti tulevaisuudessa biokaasujakelua ja tällaista saadaan paremmaksi. Ja vaikka puhutaankin tavallaan pienestä summasta, miljoonasta eurosta, niin todellisuudessa kuorma-autojen myynti kuitenkin on tässä kokoluokassa vain 3 000 kappaletta vuosittain, ja kuitenkin, kun kaasukuorma-auton hankintahinta on noin 40 000 euroa normaalikuorma-autoa suurempi ja me annamme siihen tukea 5 000—12 000 euroa, niin en uskokaan, että välttämättä käy sitä tilannetta, että meiltä tämä raha loppuisi. Siitä syystä oli jo valiokunnassa ehdotukseni, että saadaan tiputettua tämä painoraja vähintään 12 000 kiloon, eli oltaisiin saatu tähän mukaan vielä niin sanotusti pikkuisen kevyemmät jakoautot, jotka nimenomaan eniten pörräävät vielä tuolla keskustan kaduilla. Ajatukseksi oli kyllä se traktorihommakin, mutta tietysti tilanne on se, että en nähnyt sitä nyt tässä kohtaa mielekkääksi ehdottaa. Näin sen lähinnä populistisena, koska ongelma on siinä, että niitä traktoreita ei ole ihan sillä tavalla vielä tyrkällä. Mutta olisi ehdoton juttu saada josain vaiheessa tämä kaasutraktoreittenkin käyttö sille tasolle, että päästäisiin kokeilemaan ja tietysti mahdollisesti jopa siellä maataloilla tuottamaan se biokaasu, jota ne traktorit käyttävät.

Mutta ei tässä enempää. — Kiitos.

16.46 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Liikennesektorin tavoitteena on, että sektorin päästöjä vähennetään vuoden 2005 päästötasoon verrattuna puoleen vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää monipuolista keinovalikoimaa ja uusien ja fossiilisia polttoaineita korvaavien käyttövoimien hyödyntämistä myös päästövähennyspotentiaaliltaan keskeisessä raskaassa liikenteessä.

Raskaassa liikenteessä vaihtoehtoisten käyttövoimien hyödyntäminen on vielä toistaiseksi ollut verrattain vähäistä, ja kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintahinta on korkea verrattuna dieselkäyttöiseen kalustoon nähden. Valiokunta pitää tästä syystä mietinnössään erittäin hyvänä, että hankintatukea kohdistetaan — ensimmäistä kertaa — myös kaasukäyttöisiin kuorma-autoihin vuosille 2020—2022. Valiokunta pitää esitystä hyvänä liikkeellelähjänä ja signaalina myös toimialalle vähähiilisen raskaan liikenteen edistämistarpeesta.

Asiantuntijakuulemisessa pidettiin tätä hallituksen esitystä pääosin hyvänä, mutta kritiikkiä esitettiin muun muassa tuen verrattain heikoista ympäristövaikutuksista. Lisäksi tukea ehdotettiin kuulemisissa laajennettavaksi myös sähkökäyttöisiin kuorma- ja pakettiautoihin sekä traktoreihin, mikä täälläkin keskustelussa on jo tullut esille. Valiokunta pitää myös käytettävissä olevan rahamäärän huomioiden tarkoituksenmukaisena, että tuki on tässä vaiheessa rajattu vain kuorma-autoihin, noiden muiden ajoneuvojen mahdollisia tukimuotoja on tarpeen arvioida erikseen.

Hankintatuki on osa tätä kansallisen biokaasustrategian toimeenpanoa, ja sen yhtenä tarkoituksena onkin tukea nimenomaan biokaasun käytön edistämistä.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Valiokunta painottaa, että kaasukäyttöisten kuorma-autojen tuleminen käyttöön markkinoilla on omiaan edistämään myös biokaasun jakeluinfrastruktuurin kehittymistä. Jakeluinfran ja vaihtoehtoisten käyttövoimien saatavuuteen tulee saada myös jatkossa merkittävää kehitystä, jotta raskaan liikenteen olisi mahdollista hyödyntää mahdollisimman laajamittaisesti ja tehokkaasti vähäpäästöisempää kalustoa.

Arvoisa puhemies! Koska valiokunnan puheenjohtaja ei valitettavasti päässyt tähän istuntoon, niin varapuheenjohtajana totean, että valiokunta pitää tärkeänä, että hankintatuen kohdentumista ja sen vaikutuksia seurataan jatkossa tarkkaan tukiohjelman vaikuttavuuden arvioimiseksi. Tuohon valiokunnan mietintöön sisältyy yksi vastalause.

16.49 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä valiokunnan varapuheenjohtaja hyvin ansiokkaasti kävi esitystä läpi, enkä suinkaan lähde toistamaan näitä huomioita. Totean vain aiheeseen liittyen, että pidän erittäin tärkeänä ja hyvin perusteltuna, että nimenomaan raskaan liikenteen puolelle tehdään tämänkaltaisia tukitoimenpiteitä, joilla pyritään pitämään huolta siitä, että nimenomaan raskaaseen liikenteeseen saadaan näitä uusia käyttövoimia käyttöön.

Tulen maakunnasta, Satakunnasta, jossa nimenomaan tämä kaasutalous ja erityisesti biokaasutalous on vahvassa kasvussa, ja meillä on paljon keskusteltu nimenomaan niistä toimenpiteistä, miten voidaan valtiovallan toimesta pitää huolta siitä, että tämä biokaasun kysyntä lähtee vahvempaan kasvuun. Ja kyllähän se näin juuri on, että raskaan liikenteen puolella se potentiaali käytölle on erittäin korkea. Siksi pidän kyllä tärkeänä, että tämänkaltaisia esityksiä pystytään käsittelemään.

16.51 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys biokaasun hyödyntämisen lisäämisestä on tietysti kaunis ele mutta askeleena kohti ilmastopäästöjen tai hiilidioksidipäästöjen pienentämistä kyllä hyvinkin vähäpätöinen ja pieni. Olisin suonut hallitukselle enemmän kunnianhimoa ja myöskin valiokunnalle enemmän kunnianhimoa sen suhteen, että tavoitteet olisi asetettu korkeammalle. Miksi ei olisi saman tien tätä esitystä ja määrärahaa luotu sähkökäyttöisille kuorma-autoille, sähkökäyttöisille traktoreille, jakelupakettiautoille, sähkökäyttöisille työkoneille? Sieltä olisi todellakin saatavissa aitoja päästövähennyksiä sen sijaan, että näpperrellään tällaisen kaasukonversion parissa, joka nyt ei muutenkaan teknologiana tule kovin pitkäikäinen olemaan.

Mutta yleisesti ottaen on parempi kuitenkin, että tehdään tämäkin kuin jätetään tekemättä, joten siltä osin tätä esitystä voin tukea. Toivon kuitenkin jatkossa hallitukselta merkittävämpiä toimia myös raskaan liikenteen, työkoneiden ja niin edelleen sähköistämiseksi.

16.52 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tätä esitystä voi tukea osana biokaasun, voisiko sanoa, valtavirtaistamista Suomessa, ja tätä on kyllä kovasti odoteltu. Muistan, kun viime kaudella kristillisdemokraatit jättivät useampiakin biokaasun käytön edistämiseen liittyviä esityksiä ja toimenpideoitteita ja tuntui, että aina törmättiin siihen ongelmaan, niin sanottuun muna—kana-ongelmaan, että ei ole tankkauspisteitä, kun ei ole niitä kulkuneuvoja, ja ei ole kulkuneuvoja, kun ei ole niitä tankkauspisteitä. Tällä esityksellä pyritään siihen, että erityisesti nyt sitten raskaan liikenteen puolella tällä hankintatuella pystytään vauhdittamaan kaasukäyttöisten ajoneuvojen leviämistä ja käyttöön saamista. Täällä kollegat ovat jo edellä todenneet, että tässä kuitenkin nämä työkoneet ja esimerkiksi traktorit olisivat olleet kyllä sinällänsä ihan tärkeä lisä, ja täällä näyttää olevan myöskin valio-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

kunnan mietinnössä vastalauseessa, että tässä toivottaisiin, että myöskin kokoluokaltaan hivenen pienemmät, 12 000 kilon kuorma-autot olisivat tämän hankintatuen piirissä. Sinällänsä varmaan aivan kannatettavaa, ja jos oikein ymmärsin tuossa valiokunnan jäsenten puheenvuoroista, niin tässä nyt ilmeisesti tämä rahasumma on sitten se, mikä rajoittaa sitä; sinällänsä kai ei mitään estettä olisi ajatella, että nämäkin laajennukset olisivat äärimmäisen tärkeitä.

Mutta tuolla valtiovarainvaliokunnan kuulemisessa toin esille vain sen seikan, joka viime kaudelta kuulemma edelleenkin meillä jumittaa, nimenomaisesti sen, että meillä maatiloilla tämän kaasun myyminen sen maatilan ulkopuolelle on koko lailla mahdotonta. Meillä on edelleenkin siellä maatalouden investointituissa sellainen kummajainen, jossa tämä investointituki sitoo sen käytettävän kaasun sinne maatilalle, eli sitä ei voi myydä sinne maatilan ulkopuolelle. Se on yhtä järjetön tukikriteeri kuin jos esimerkiksi navetan rakentamiseen saatu tuki rajoittaisi maidon myymistä sen maatilan ulkopuolelle, eli että kaikki maito pitäisi juoda siellä maatilalla, kun sitä varten on kerta saatu sitä tukea.

Tästä kysyin ministeriöstä, vieläkö tämä kummajainen on siellä voimassa, ja valitettavasti näin taitaa olla, ja nyt haluaisinkin kollegoille etenkin siellä keskustan puolella sanoa, kun teillä on nyt sekä valtiovarainministerin että maa- ja metsätalousministerin salkku, että yrittäkää nyt saada nämä kaksi ministeriötä keskenään keskustelemaan, että saataisiin tähän asiaan vauhtia, se on semmoinen merkillinen kummajainen ja kukkajainen siellä investointitukien kriteeristöissä. En tiedä, onko sillä sitten jotakin EU-perua siellä taustallansa, mutta jos tämä saataisiin muutettua, niin varmasti pystyttäisiin maatiloilla investointeja vauhdittamaan. Toivon, että tässä asiassa mentäisiin eteenpäin.

16.55 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tässä keskustelussa tätä hallituksen esitystä on pääsääntöisesti kannatettu. Se on hyvä avaus meille biokaasun ja -kaasuohjelmankin käyttöön. Ja huomionarvoista on, että ei tämä ole mitään näpertelyä tässä vaiheessa. Tässä ensimmäistä kertaa hankintatukea kohdistetaan myös kaasukäyttöisiin kuorma-autoihin, vuosille 2020—2022, ja koska liikennesektorin päästötavoitteet ovat erittäin haasteelliset ja kovat, niin on tärkeää, että myös raskaaseen liikenteeseen saadaan uusia pelinavauksia. Raskaassa liikenteessä vaihtoehtoisten käyttövoimien hyödyntäminen on ollut toistaiseksi varsin vähäistä, ja myöskin kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintahinta on korkea verrattuna esimerkiksi vaikkapa dieselkäyttöiseen kalustoon. Siksi omasta mielestäni tämä on hyvä liikkeellelähtö nimenomaan raskaan liikenteen päästöjen vähentämiseen. Ja itse toivon, että tulevaisuudessa tämä voidaan ulottaa myöskin traktoreihin ja muihin työkoneisiin.

Tämä hankintatuki on osa kansallisen biokaasustrategian toimeenpanoa. Itse toivon, että myöskin tähän jakeluverkostoon kiinnitetään entistä enemmän huomiota, niin että sitä on saatavilla, ja että biokaasutuotantoa voidaan myöskin pienemmässä mittakaavassa, maatiloilla ja muualla, tukea, niin että se lähtee myöskin sitä kautta toimimaan. Ja kuten valiokunta omassa mietinnössään painottaa, kaasukäyttöisten kuorma-autojen tuleminen käyttöön markkinoilla on omiaan edistämään myös biokaasun jakeluinfrastruktuurin kehittämistä. Myös siksi tämä on tärkeä asia.

16.57 Petri Honkonen kesk: Arvoisa puhemies! Tuohon, mitä edustaja Essayah tuossa äsken kyseli ja peräänkuulutti: Minun käsitykseni mukaan tällä maatilojen biokaasuinvestointeihin myönnettävällä tuella on erilainen tausta. Sillä on tosiaankin se EU-kytkentä

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

sieltä maaseutuohjelman kautta, mutta siinä on ilmeisesti alun alkaen ollut myöskin sellainen ajatus, että maatiloilla nimenomaan investoitaisiin näihin biokaasulaitoksiin, joissa sitten tuotetaan nimenomaan energiaa eikä niinkään sitä liikennepolttoainetta. Tämä on minun käsitykseni asiasta. Saatan olla väärillä tiedoilla liikkeellä, mutta tämä kytkeä kuitenkin on. Mutta se ei poista sitä mahdollisuutta, että yksittäinen maatila tai useamman maatilan yhteenliittymä pystyy jo nykyisinkin perustamaan yhteisyrityksen, joka on oikeutettu saamaan tätä TEMin energia-avustusta, jossa tukimaksimi taitaa olla se 30 prosenttia. Eli tavallaan ei ole poissuljettua nykyäänkään maatalousyrittäjiltä tämä biokaasu, ei myöskään liikennebiokaasuun investoiminen.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi määräaikaisesta henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 2020 ja 2021

Hallituksen esitys HE 201/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 13/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Valiokunnan puheenjohtaja on poissa, mutta esitteleekö varapuheenjohtaja? — Edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Valiokunta pitää mietinnössään esitystä vaihtoehtojen käyttövoimien edistämisestä hyvänä asiana, samalla myöskin talouden elvyttämistä ja uusien autojen myynnin lisäämistä koskevia tavoitteita kannatettavina. Esitys voi samalla edistää Suomen eurooppalaisittain hyvin vanhan autokannan uusiutumista, millä on myös positiivisia vaikutuksia sekä ympäristötavoitteiden että liikenteen turvallisuuden kannalta.

Liikenteen päästötavoitteisiin pääseminen edellyttää välttämättä monipuolisia toimenpiteitä, ja romutuspalkkio on tervetullut toimenpide tähän keinovalikoimaan. Romutuspalkkio voidaan myöntää uuden vähäpäästöisen henkilöauton, sähköavusteisen polkupyörän, joukkoliikenteen kausilipun tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävän yhdistämispalvelun ostoa varten. Valiokunta pitää periaatteellisesti hyvänä, että romutuspalkkio ei kannusta pelkästään ympäristöystävällisempään yksityisautoiluun vaan sääntelyssä ovat mukana myös joukkoliikenne ja pyöräily uusina vaihtoehtoina. Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota esitettyjen toimenpiteiden kustannustehokkuuteen.

Valiokunta toteaa, että suorat positiiviset ympäristövaikutukset on esityksessä arvioitu suhteellisen vähäisiksi. Valiokunta kuitenkin katsoo, että tässä siirtymävaiheessa ympäris-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

töystävällisempään liikkumiseen kustannustehokkuuden puutteita voidaan pitää hyväksyttävänä.

Asiantuntijakuulemisissa on esitetty erilaisia toiveita romutuspalkkion mahdollistamisesta myös erilaisten muiden ajoneuvojen, kuten käytettyjen autojen tai perinteisten polkupyörien, hankintaan. Samoin kuulemisissa on osin pidetty esityksessä ehdotettuja hankittavan auton päästöraja-arvoja liian korkeina. Valiokunta pitää kuitenkin saamansa selvityksen perusteella esityksessä tehtyjä rajauksia ja linjauksia lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisina. Muiden ajoneuvojen hankinnan tukemista on mahdollista ja tarpeen arvioida myöhemmin erikseen. Tässä vaiheessa valiokunta katsoo, että romutuspalkkion rajaaminen käytettyjen autojen sijasta vain uusien autojen hankintaan edistää parhaiten esityksen autokannan uudistumista ja päästövähennyksiä koskevia tavoitteita.

Valiokunta on myös pohtinut asian käsittelyssä sähköavusteisen polkupyörän hankintaan maksettavan palkkion rajaamista joko asettamalla maksettavalle määrälle prosentuaalinen enimmäismäärä hankintahinnasta tai rajoittamalla maksettavan enimmäispalkkion suuruutta. Valiokunta pitää selvänä, että järjestelmä tulee sen positiivisten vaikutusten lisäksi mahdollistamaan jossain määrin myös sen väärinkäyttöä. Sähköavusteinen polkupyörä on mahdollista myydä eteenpäin hankinnan jälkeen, mikä ei ole tuen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaista. Esittelevän ministeriön antaman selvityksen mukaan mahdollisen väärinkäytön laajuutta on kuitenkin mahdotonta tässä vaiheessa arvioida.

Valiokunta on päätenyt asian kokonaisharkinnassa hallituksen esityksessä ehdotettuun ratkaisuun sähköavusteisten polkupyörien osalta. Esitetty malli on selkeä ja yksinkertainen, ja jokainen markkinoille käyttöön tuleva sähköavusteinen polkupyörä osaltaan edistää pyöräilyn kehittymistä ja päästötavoitteiden saavuttamista. Maksettava romutuspalkkio voi myös hyödyttää kotimaisia pyöränvalmistajia.

Valiokunta pitää kuitenkin erittäin tärkeänä, että hallituksen esityksen vaikutuksia seurataan jatkossa hyvin tarkkaan romutuspalkkiojärjestelmän kokonaisvaikutusten arvioimiseksi. Myös tuen mahdollisia tuotteiden hintoja koskevia vaikutuksia ja vaikutuksia järjestelmän väärinkäytön osalta on seurattava.

Esityksen mukaan romutuspalkkion saajan on tullut olla merkittynä liikenneasioiden rekisteriin auton omistajana 12 kuukautta ennen auton romutusta. Valiokunta on muuttanut sääntelyä siten, että myös romutettavan auton haltija voi olla oikeutettu romutuspalkkioon.

Arvoisa herra puhemies! Valiokunnan mietintöön sisältyy yksi vastalause.

17.04 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomi on suuri ja harvaan asuttu maa. Monelle meistä oma auto on kaikkein tärkein liikkumisväline. Keskustelu autoilusta saa kuitenkin aika ajoin valtavat mittasuhteet, ja autoilijoita syyllistetään syyttä. Tarvitsemme kaikenlaisia liikkumisen muotoja, ja lukeudun itse siihen valtaosaan suomalaisista, jotka liikkuvat omalla autolla, kävellen, pyörällä ja junalla.

Useiden ihmisten arki koostuukin päivittäisistä matkoista, kun lapset viedään hoitoon tai kouluun, jatketaan itse töihin ja kauppaan, haetaan lapset hoidosta ja käydään illalla harrastuksissa. Päivittäiset useiden kilometrien tai jopa kymmenien kilometrien matkat tehdään omalla autolla, eikä siitä pidä ketään meistä syyllistää. Oma auto on monelle meistä elinehto.

Suomessa ajetaan keskimäärin noin 12 vuotta vanhoilla autoilla. Hallituksen nyt esittelemä määräaikainen romutuspalkkio mahdollistaa yksityishenkilöille romutuspalkkion vanhan romutettavan auton korvaamiseksi uudella autolla. Romutuspalkkiota on käytetty

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Suomessa tutkitusti toimivasti aiemminkin autokantaa uudistavana toimenpiteenä. Esitys on myös kädenojennus koronasta kärsivälle autokaupalle. Lähtökohtakin romutuspalkki-ossa on kunnossa: se kannustaa eikä kurita.

Kaikilla ei kuitenkaan ole varaa uuteen autoon. Esityksen heikkoutena voi pitää sitä, ettei romutuspalkkiota voi hyödyntää muutaman vuoden vanhoihin käytettyihin autoihin. Ne olisivat huomattavasti turvallisempia ja kuluttaisivat vähemmän kuin yli 10 vuotta vanhat autot. Samalla myös käytettyjen autojen kauppa saisi lisävauhtia. Tämä on esityksen har- millinen puute.

Toinen epäkohta esityksessä on se, ettei sähköavusteisille polkupyörille esitetty prosen- tuaalista enimmäiskattoa. Tämä olisi ollut tehokas keino ehkäistä järjestelmän väärinkäyt- töä ja olisi omavastuun kautta tukenut sähköpolkupyörähankintaa omaan käyttöön eikä mahdollisesti sen välittömään myyntiin, kuten nyt on mahdollista käydä. Pidän erittäin tär- keänä, kuten valiokunta mietinnössään esittää ja kuten valiokunnan varapuheenjohtaja alustuksessaan kertoi, että esityksen vaikutuksia seurataan hyvin tarkkaan romutuspalkki- ojärjestelmän kokonaisvaikutusten arvioimiseksi myös tuen mahdollisten tuotteiden hinto- ja koskevien vaikutusten ja järjestelmän väärinkäytön osalta.

Arvoisa herra puhemies! Ajoipa sitten uudehköllä tai vanhemmallakin autolla, hallituk- sen ennätys-suuret panostukset tiestön kuntoon ja tiestön parantamiseen tulevat tarpeeseen. Suunta on nyt vihdoon oikea, kun teitä laitetaan kuntoon ja autokantaakin uusitaan.

Hallituksen esityksestä romutuspalkkion käyttöönottamiseksi voi kuitenkin pääasiassa olla tyytyväinen. Romutuspalkkion kokonaisvaikutukset nopeuttavat osaltaan uudempaan ja turvallisempaan autokantaan siirtymistä, ja se toimii myös taloudellisena tukena korona- ajasta kärsivän autokaupan piristämiseksi. Puutteistaan huolimatta hallituksen esitystä voi tukea.

17.08 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan tämän romutuspalkkio- lainsäädännön jatkaminen ja edistäminen on hallitukselta mielestäni viisasta politiikkaa. Jo Sipilän hallitus otti käyttöön romutuspalkkion, ja se oli siinä kohtaa, kun talous oli lähdös- sä nousuun Sipilän hallituksen erinomaisen politiikan ansiosta, tärkeä toimenpide, jolla au- tokauppaa vauhditettiin. Nytkin on taloudessa haastava tilanne, joten siinä mielessä tä- mä, että uusia autoja hankitaan ja huonoja, vanhoja autoja romutetaan, on todella tärkeä toimenpide hallitukselta, ja uskon, että sillä on taloutta, kansantalouden kasvua, piristävä vaikutus omalta osaltaan.

Toki tästä, mitä kollegat ovat tässä nostaneet esille, voi ja pitääkin keskustella, mitkä ovat näiden erilaisten yhteiskunnan tukien ja päätösten, joilla osaltaan tähdätään liikenteen päästövähennyksiin ja muihin päästövähennyksiin, tulonjakovaikutukset ja mitkä ovat nii- den vaikutukset eri väestöryhmien väliseen oikeudenmukaisuuteen. Itse lähdän siitä, että toki tämä on monellakin tapaa tärkeä esitys mutta on selvää, niin kuin kollegat tässä tote- sivat, että pienituloisilla ihmisillä ei ole uuden auton hankintaan mahdollisuutta. Kuitenkin tämän kautta saadaan niitä vähäpäästöisiä autoja liikenteeseen, ja sitten ajan kanssa ne käy- tettyinä kiertävät ja tulee myös pienituloisemmille kansalaisille mahdolliseksi niitä hank- kia. Mutta tämä näkökulma on äärimmäisen tärkeä, ja tätä ei tule unohtaa, koska vaarana aina on se, että ilmastopolitiikan toimenpiteillä lisätään kansalaisten välisiä tuloeroja. Sen takia pitää keskittyä, niin kuin aiemmissa tämän täysistunnon asiakohdissa on tullut to- detuksi, sellaisiin toimenpiteisiin, joilla pystytään kotimaista elinkeinotoimintaa vauhdit- tamaan ja kiihdyttämään, tämä biokaasu yhtenä esimerkkinä mainitakseni.

17.10 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Keväällä tulee kaksi vuotta siitä, kun tähän toimeen olen tullut, ja on pakko sanoa, että tässä romutuspalkkiohommassa, mikä nyt on, tämä polkupyöräosio on ehkä hölmöintä, mitä minä olen tässä talossa todistanut. Siis tämä on täysin käsittämätön juttu. Minä ymmärrän sen romutuspalkkion. En ole sen kauhean innokas kannattaja, mutta tällä kertaa olisin kannattanut romutuspalkkiota sillä perusteella, että uusien autojen kauppa on vähän sakannut ja tähän tietysti tarvittaisiin jollain tavalla tukea ja tämä olisi ehkä järkevä tapa siinä mielessä sitä siirtää. Tässähan tulee tietysti käymään niin, että ne autot ostetaan nytten vähän aikaisemmin ja sitten se myynti romahtaa taas seuraavana vuonna, koska nämä palkkiot ovat sen verran pieniä, että ne eivät kuitenkaan auta kunnolla siihen ongelmaan, koska suurin ongelmahan on, ettei osteta uusia autoja, mikä johtuu siitä, ettei ole rahaa.

Mutta tämä polkupyörähomma on käsittämätön juttu. Kun kesäkuussa, juhannuksen tietämissä, pyöräkaupoista kysyttiin, niin sieltä olivat suurin piirtein kaikki polkupyörät loppu. Yksikään polkupyöräkauppias ei ole tällä hetkellä minkään tuen tarpeessa koronan takia, koska he myyvät ennätysmyyntejä. En tiedä. Helsingin kaupunginvaltuutettu Diarra sai polkupyörän, ja väkisin tulee mieleen, ovatko ministeritkin saaneet, koska tässä ei nyt ole oikeasti mitään helmen järkeä. Äskен esimerkiksi edustaja Torniainen puhui näistä seurannoista, mutta me emme pysty seuraamaan yhtään millään tavalla, miten niitä polkupyöriä myydään tuolla tori.fissä ynnä muuta.

Minä voin hyvänä esimerkkinä sanoa, että itselläni on takapihalla yksi harrasteauto, minkä olisin myymässä 350 eurolla kokonaisena. No, nythän minun kannattaa myydä se jeesuksen vanha Taunus osina, myydä siitä vaihdelaatikko erikseen ja pistää se kori sitten siitä romumiehen matkaan eli meidän oman yrityksen matkaan, niin saan 1 000 euron sähköpolkupyörän siitä hyvästä. Tämä on täysin järjetöntä. Tässä ei ole niin kuin oikeasti mitään helmen järkeä. Tästä kyllä ehkä oltiin valiokunnassakin edellisenä iltana sitä mieltä, oli ainakin sen tuntuista — käsitin ehkä väärin, mutta oletin näin, että kaikki olivat suurin piirtein sitä mieltä — että tässä ei ole järkeä tämän muotoisena, mutta yhden yön yli nukuttua asiat muuttuivat. En voi vain yksinkertaisesti... Miksemme jaa sitten jokaiselle ihmiselle polkupyörää, jos tämä on niin hyvä juttu, että tämä polkupyörien jakaminen pelastaa tämän maailman, eikä ole mitään väliä, mitä se yhteiskunnalle maksaa? — Kiitoksia.

17.13 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Laakso värikkäin sanankääntein toi esille tämän esityksen huonoja puolia. En niitä lähde toistamaan, mutta totean vain sen, että tähän mietintöön sisältyy myös kokoomuksen ja perussuomalaisten yhteinen vastalause. Kriitikkimme kärki keskittyy nimenomaan näihin sähköavusteisiin polkupyöriin ja siihen, että nyt tässä esityksessä, mitä olemme käsitelleet, käytännössä tämä avustus tai palkkio kattaa hyvin pitkälle koko sen hankintahinnan. Kävimme keskustelua nimenomaan siitä näkökulmasta, tuleeko tässä ilmenemään näitä väärinkäytöstapauksia tästä johtuen. Mutta se siitä.

Totean vain ylipäänsä tähän esitykseen sen verran, että minusta tähän taloustilanteeseen nähden esitys on varsin hyvin perusteltu, kun otamme huomioon sen, miten suomalainen autokauppa on tämän kriisin myötä kyykännyt. Tämä on nimenomaan hyvä keino antaa vähän piristysruisketta autokauppaan ja sitä kautta myös turvata suomalaisten ihmisten työpaikkoja ja verotuloja, mutta kieltämättä tähän tematiikkaan liittyy kyllä myös se näkökulma, paljonko tällaisella romutuspalkkiolla on sitten aidosti kokonaisuudessaan vaikutusta siihen, paljonko autokanta uusiutuu, vai paljonko on kyse siitä, että tämä palkkio saa ihmi-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

set lähtemään ikään kuin aikaisemmin vaihtamaan omaa autoaan, kun taas vastaavasti siten myöhemmin he eivät luonnollisesti tietenkään sitä autoa enää vaihda, koska se on jo aikaisemmin tehty.

Mutta yhtä kaikki, tähän tilanteeseen nähden tämä esitys on perusteltu. Jatkossa meillä on syytä tehdä aika paljon isompi remontti suomalaisen autoilun verotukseen, mutta en mene nyt siihen, koska tämä keskustelu koskee tätä romutuspalkkiota. Totean vain loppuun sen, että odotan erittäin mielenkiinnolla sitä, että kun tämä romutuspalkkiokokeilu tai -aika päättyy, niin näemme sitten tilastoista, miten tämä tuki on jakaantunut autojen ja näiden sähköavusteisten pyörien ja joukkoliikennelippujen ynnä muiden osalta ja minkätyyppiset ovat kokemukset siitä myös näiden viranomaisten osalta, jotka tukea ovat jakaneet. Luulenpa, että siitä saadaan myös tähän saliin aika paljon oppia siitä, että jos tämänkaltaisia romutuspalkkiokokeiluita vielä jatkossa tehdään, miten sitä sitten voidaan edelleen parantaa.

17.16 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitosta on annettava silloin, kun on kiitoksen paikka, ja minusta tämä hallituksen esitys tästä romutuspalkkioasiasta on pääsääntöisesti hyvä. Näitä romutuspalkkiokampanjoitahan on jo useampana vuonna ollut. Muistaakseni taisi olla aikoinaan liikenneministeri Paula Risikon kaudella, kun ensimmäisen kerran romutuspalkkio toteutettiin, ja joitain kertoja sitten sen jälkeen näitä olemme täällä olleet päättämässä ja nyt jälleen kerran näin teemme.

Tämän avulla poistetaan vanhoja romuja liikenteestä ja myöskin pihoilta mätänemästä ja siltä osin saastuttamasta ympäristöä, ja se on hyvä asia. Minun mielestäni nämä kriteerit näille autoille, jotka ovat romutuspalkkiokelpoisia, ovat hyviä. Näiden on siis tullut olla omistuksessa ja on tullut olla käytössä ja niin edelleen, eli mitä tahansa autonromua ei voi tuolta nyt käydä ostamassa ja ikään kuin palauttaa se sitten romutuspalkkiomielessä romutettavaksi ja näin netota rahaa. Se ei siis onnistu, vaan kriteeristö on suht tiukka siltä osin. Se on hyvä asia.

Olisin kyllä suonut sen, että tämä hankittavan ajoneuvon hiilidioksidipäästöraja olisi ollut korkeampi. Nyt se on vähän turhan alhainen, 95 grammaa, ja siitä seuraa se, että autovalikoima on melkoisen pieni. Jos tämä hiilidioksidiraja olisi ollut himpun korkeampi, niin meillä olisi mahtunut useampia erityyppisiä perheautoja näiden kriteerien joukkoon ja näin erityyppisiin käyttötarkoituksiin olisi ollut enemmän valinnanvaraa sen hankittavan ajoneuvon suhteen. Siltä osin olisin kyllä itse tätä esitystä tuunannut vähän toisella tavalla. No tuota, tämä oli tämän esityksen hyvä osuus.

90-prosenttisestihan tämä on hyvä esitys, mutta sitten tämä edustaja Laaksonkin ja edustaja Marttisen esiin nostama sähköpyöräasia on tässä kyllä minustakin aivan käsittämätön. En oikein ymmärrä, miksi nyt pitää tukea sähköpyöräilyä tällä tavoin. On pakko kysyä, onko hallituksessa tehty joku lehmänkauppa tämän asian suhteen. Mitä te oikein olette siellä sopineet, jotta tällainen järjettömyys on tänne tuotu, kun valiokunnan jäsenistäkin moni täällä käytävillä ja tässä salissakin on puhunut, että alun perin ei tätä sähköpyörätukiosuutta tässä ole kannattanut? Tätä syvästi ihmettelen, mutta menköön nyt, kun on menäkseen.

17.19 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tätä auton romutuspalkkioesitystä voi sinänsä kannattaa. Täällä kollegat ovat hyvin kertoneet siitä, millä tavalla autokaupassa on ollut selkeästi nähtävissä hyytyminen, ja tietysti tärkeää on se, että me saamme sitten ne

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

kaikkein saastuttavimmat ajoneuvot tuolta maantieltä pois. Tietysti tässä, niin kuin edustaja Honkonen nosti esille, voidaan miettiä näitä tulonjaollisia vaikutuksia eli sitä, että ne ihmiset, jotka ostavat täysin uusia autoja tai uusia sähköpyöriä, tuskin ovat niitä kaikkein pienituloisimpia henkilöitä, ja siinä mielessä toivon, että kun tarkastellaan tätä, mikä vaikutus tällä esityksellä noin ylipäättään on ollut esimerkiksi näitten polkupyörien myyntiin ja mahdollisiin väärinkäytöksiin tämän tuen suhteen, niin tarkasteltaisiin myöskin sitten näitä tulonjakovaikutuksia elikkä sitä, missä tuloluokassa olevat ihmiset ovat tarttuneet näihin esityksiin.

Mutta aivan niin kuin täällä kollegat perussuomalaisista ja kokoomuksesta ovat todenneet — ja täytyy sanoa, että hallituspuolueistakin se taidettiin myöntää — niin kyllähän tähän esitykseen on jäänyt aivan kummallinen kukkanen, joka koskee näitä sähköavusteisia polkupyöriä. Pyörät ovat maasta olleet välillä ihan loppu, koska pyöräily on todellakin lisääntynyt suosiot. Keväällä nähtiin sellainen pyöräilybuumi, koska se on aivan selvä, että kun ihmiset pyrkivät pois noista ahtaista joukkoliikennevälineistä, niin haluttiin hankkia polkupyöriä. Sitten toisaalta tämäntyyppisillä tuilla tahtoo olla jo ensinnäkin hintoja vääristävä vaikutus, elikkä tämä vaikuttaa siihen, että siellä sitten lasketaan, minkä verran voi tuota hintahaarukkaa tämmöisissä tilanteissa, joissa kysyntä on suurta, lähteä ruuvaamaan ylöspäin. Ja sitten tietysti vielä tämä, että tänne on jäänyt tämäntyyppinen mahdollisuus, että tätä tukea voidaan sitten väärinkäyttää niin, että näitä pyöriä myydään eteenpäin. Toki myöskin näihin kausilippuihin ja yhdistelmäpalveluihin saattaa mahdollisesti sisältyä samantyyppinen riski.

Tässä kyllä ajattelen, että olisi kannattanut hetki miettiä täällä eduskunnassa ja pohtia, millä tavalla tätä esitystä oltaisiin voitu korjata. Uskon, että se olisi ollut aivan mahdollista tällaisena aikana. Minusta jotenkin tuntuu kummalliselta, että meillä erityisesti nyt näihin sähköavusteisiin polkupyöriin on tehty tällainen erityinen painotus ja panostus. Miettikääpä esimerkiksi haja-asutusalueitten työssäkäyvien näkökulmasta tätä asiaa: vaikka olisi sähköavusteinenkin polkupyörä, niin jos työmatkat ovat 50—60:tä kilometriä, eivät nämä tuet kyllä taatusti sinne alueelle tule osumaan. Tässä on minun mielestäni nähtävissä myöskin tämmöisiä aluepoliittisia vääristymiä, ei pelkästään näitä tulonjaollisia ongelmia. Kyllä kun bensapumpulla Itä-Suomessa ja pohjoisessa tankataan [Puhemies koputtaa] yhä kalliimpaa bensaa, niin siellä ihmetellään, että halutaan tukea [Puhemies: Aika!] kasvukeskusten hyvien julkisten liikenneyhteyksien ääressä olevien ihmisten liikkumista.

17.22 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan oikein, että vanhojen autojen uusimista pienellä panoksella kannustetaan ja tuetaan. Se on totta, että tämä edustaja Köntän mainitsema suomalaisen auton noin 12 vuoden käyttöikä, minkä jälkeen todennäköisesti auto romutetaan, on liian pitkä. Siinä sinänsä on monta asiaa, jotka menevät tavallaan väärin. Autojen liikenneturvallisuus ei ole parhaalla mahdollisella tasolla, päästöt ovat ehkä korkeammat ja ovatkin. Sitten pitää muistaa, että tämän päivän nykyaikaisten autojen ajaminen on paljon turvallisempaa. Niissä on paljon sellaisia ominaisuuksia, joita näissä vanhoissa autossa ei ole ollenkaan. Siellä on luistonestoa, siellä on ABS-jarrua sun muuta, airbageja sun muita, jotka lisäävät passiivista turvallisuutta autossa olennaisen paljon. On hyvä, että valtiovalta tukee tätä kehitystä, mutta kuitenkin, vaikka nyt elämme vahvaa kriisiaikaa, tässä autopolitiikassa meidän pitäisi päästä pitkäjänteiseen kehitystyöhön, ja toivoisin, että tasaisin pitkän tähtäimen suunnitelmin edettäisiin, jotta päästäisiin autokantaa uusimaan paljon paremmin.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

On hyvin huolestuttava ilmiö se, että kun naapureissamme autoja uusitaan, niin niitä tuodaan sitten Suomeen, kun ne ovat edullisia. Kun on joku Saksasta tuotu viisi vuotta vanha auto — hyvä, erinomainen auto siellä — niin se on mielellään myyty pois, kun markkinoilta saa uusia, kehittyneempiä autoja tilalle hyvin nopeasti ja edullisella kaupalla, ja ne vanhat autot tulevat sitten tänne Suomeen. Se ei ole oikein hyvä kehitys, koska se antaa sitten sen syyn meille siihen, että ostetaan yhä enemmän vanhoja autoja, ja se autojen nuorentumiskehitys tavallaan menee vähän piloille. Mutta tämä on meidän kansallisessa päätösvallassamme. Toivon, että jonain päivänä huomattaisiin, että tällainen kehitys ei välttämättä Suomen kannalta ole hyvä asia.

Edustaja Essayahin mainitsema sähköpolkupyörien pieni tuki: Olen hieman samaa mieltä siinä asiassa, että se on kyllä kohdennettu sellaisille alueille, missä näitä muita kulkemismahdollisuuksia on todella paljon. Ei voida kuvitellakaan, että maaseutuolosuhteissa tai kaikkialla Suomessa se sähköinen polkupyörä olisi hyvä. Polkupyöräilen itsekin jonkun verran kesällä ja yritän aina polkupyörällä jopa enemmän, mutta jokainen tietää, että pitkällä välimatkoilla polkupyörästä ei ole työmatkoissa mitään hyötyä. Olen toki kerran nähnyt sellaisen ihmeen, että metsuri meni palstalle polkupyörällä, mutta siihen oli järkevä syy: sinne oli 15 kilometriä, ja kun auto oli hajonnut, niin ei ollut muuta vaihtoehtoa, kun piti käydä työmaalla, oli pakko käydä siellä. Sen kerran olen nähnyt, että siitä oli silloin hyötyä.

Mutta Suomessa pitkien välimatkojen maassa auto on todella ihan välttämättömyys. Toivon, että kun tulevia lakihankkeita autoja koskien tehdään, niin tämä huomioidaan, koska se on sellainen asia, että jos Suomi halutaan pitää pyörimässä, niin se välttämättä tarkoittaa, että yksityisautoilu on kannattavaa.

17.25 Petri Honkonen kesk: Herra puhemies! Ehkä muutama ajatus siihen, mitä edustaja Laakso tässä omassa, mielestäni punnitussa ja hyvässä puheenvuorossaan toi esille. Se on selvää, että niin tässä romutuspalkkiossa kuin muissakin yhteiskunnan antamissa tuissa tai tällaisissa subventioissa on aina mukana se elementti, että kyllä ne markkinoita jonkun verran häiritsevät — niin kuin nytenkin käy sillä tavalla, niin kuin kuvasit, että autokauppa saattaa vilkastua mutta sitten uudelleen hyytyä, kun tämä romutuspalkkio jää pois käytöstä. — Ainahan nämä elementit ovat mukana, ja se pitää aina muistaa kaikenlaisista valtion tuista, oli ne sitten suunnattu yksityisille ihmisille niin kuin tämä tai sitten oikeushenkilöille, että näitä vaikutuksia eittämättä on, mutta se pitää aina punnita suhteessa siihen, mikä on se yhteiskunnallinen hyöty, joka tällä on saavutettavissa. Itse uskon, että tässä taloustilanteessa se hyöty, mitä tähän autokaupan vilkastumiseen saadaan juuri nyt, kun on työllisyys painunut alas tämän koronaviruksen myötä ynnä muut seikat, aiheuttaa sen, että nimenomaan nyt tässä tilanteessa tämä romutuspalkkio on perusteltu.

17.26 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä sekä edellisessä käsitellyssä aiheessa ovat muun muassa päästöt olleet osittain ohjaavana tekijänä. Toki henkilöliikenteestä syntyy valtavasti päästöjä, mutta siltä osin meidän täytyy muistaa kokonaisuus ja huomioida ennen muuta raskas liikenne ja myös se, kuinka jyrkkiä meidän tiestöt ovat. Eli sielläkin voidaan saavuttaa paljon kulutussäästöä, mutta ennen muuta itse koen tässä, että se, että meillä olisi uudempi autokanta, olisi turvallisuutta merkittävästi parantava tekijä, koska auto on todella elinehto.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Tässä haluan itse myös huomauttaa ja huomioida sen, mitä myös tuolla valiokunnassa kuultiin, että näiden romutettavien autojen osalta on tietysti tärkeää, että kiertotalouden hengessä hyödynnetään kaikki materiaalit niin hyvin kuin se mahdollista vain on.

Omassa puheenvuorossani aiemmin kiinnitin huomiota myös tähän sähköpyöriin suunnattavaan tukeen, en siitä kulmasta, että se olisi kokonaan epäreilu, vaan nimenomaan siitä näkökulmasta, että mielestäni siellä jonkin sortin prosentuaalinen raja tai omavastuu olisi ollut järkevä. Se olisi silloin jo lisännyt sitä harkintaa, joka joudutaan tekemään, kun esimerkiksi tämmöistä uutta sähköpolkupyörää hankitaan.

Mitä tulee noihin Essayahin mainitsemiin riskeihin muun muassa näihin kausilippuihin ja yhdistelmäpalveluihin liittyen, niin asiantuntijakuulemisessa sen riskin ei niiden osalta katsottu olevan niin suuri, mutta se riski on olemassa näiden sähköpolkupyörien osalta, koska se jälleenmyynti on siinä tapahtumassa helpompi kuin näissä kausilipuissa ja yhdistelmäpalveluissa.

Ja viimeisenä huomiona, arvoisa puhemies, tämä alueellinen oikeudenmukaisuus, josta myös muutama edustaja puhui. Se huomioitiin tuossa valiokunnan mietinnössä. Se on aivan totta, että haja-asutusalueilla — siellä, missä välimatkat ovat pitkiä työpaikan, kodin, lastenhoidon ja harrastusten välillä — esimerkiksi joukkoliikenne, yhdistelmäpalvelut tai sähköpolkupyörä ei ole todellinen vaihtoehto. Siihen nähden tässä esityksessä on kyllä myös tämän alueellisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta puutteita. Sitä olisi minusta saatu korjattua niin ikään tällä prosentuaalisella rajalla, omavastuulla, mitä tulee näihin sähköpolkupyöriin.

17.29 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomi on pitkien etäisyyksien maa, ja suurimmassa osassa Suomea henkilöauto on välttämätön nyt ja tulevaisuudessa, se on tosiasia. Liikenteen päästötavoitteisiin pääseminen edellyttää meiltä välttämättä monipuolisia toimenpiteitä ja keinoja, ja niitä pitää olla paljon, ja kyllä romutuspalkkiokin on yksi pieni keino tähän tavoitteeseen pääsemiseksi.

Mutta kyllä tässä hallituksen esityksessä on monia muitakin kauaskantoisia asioita. Omasta mielestäni niitä ovat muun muassa se, että me saamme myöskin suomalaista henkilöautokantaa uudistettua, saamme sitä uudemaksi ja myöskin vähäpäästöisemmäksi, ja samalla myös elvytetään tässä vaikeassa taloustilanteessa autokauppaa. Itse kun satuin vierailemaan autoliikkeessä — en ollut ostamassa uutta autoa enkä vaihtamassa uutta autoa, vaan muuten vierailin siellä autoliikkeessä — niin kyllä automyyjiltä tuli myöskin semmoinen viesti, että tämä romutuspalkkio on hyvä keino tässä vaikeassa tilanteessa.

Arvoisa herra puhemies! Tässäkin keskustelussa — aivan kuten liikenne- ja viestintävaliokunnassa, kun asiasta keskustelimme — tämä sähköavusteinen polkupyörä nousi isoon rooliin ja se, tuleeko sen olla tässä mukana vaiko ei. Asiantuntijakuulemisissa on myöskin esitetty sähköavusteisten polkupyörien ja joukkoliikennelipun hankinnalle prosentuaalista enimmäiskattoa niiden hankintahinnasta muun muassa sen järjestelmän väärinkäytön ehkäisemiseksi. Täytyy sanoa, että valiokunta on kyllä täydellisesti tunnistanut tämän lain mahdolliset epäkohdat mutta pitänyt kuitenkin asian eteenpäinviemiseksi sen linjan, että on mahdollisimman yksinkertainen korvausmenetelmä, niin ettei taas tule sen takia hankaluuksia, jos on monenlaisia korvausmenetelmiä. Itse tunnistan myöskin tämän ongelman, mikä on, ja olin myöskin alun perin sitä mieltä, että tässä olisi voinut olla sähköavusteiselle polkupyörälle prosentuaalinen korvaus ja sitten enintään tämä 1 000 euroa, mutta tähän on päädytty hallituspuolueiden kesken. Valiokunta pitää selvänä, että järjestelmä tulee sen

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

positiivisten vaikutusten lisäksi mahdollistamaan jossain määrin myös väärinkäyttöä, mutta sitä väärinkäyttöä ei pystytä ennakolta arvioimaan, ja sitä, kuinka se olisi, tulee myöskin seurata. Itse totean, että tässä kokonaisharkinnassa on päädytty hallituksen esityksessä ehdotettuun ratkaisuun sähköavusteisten polkupyörien osalta. [Puhemies koputtaa]

Herra puhemies! Lopuksi haluan todeta, että pidän erittäin tärkeänä, että autojen romutuksessa pyritään varmistamaan, että käyttökelpoiset ajoneuvojen osat ja materiaalit kierätetään asianmukaisesti.

17.32 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Valiokunnan varapuheenjohtaja on minusta hyvin peilannut sitä valiokunnan keskustelua, joka on hyvin samantyyppistä kuin tässä salissa, ja noita perusteita, millä valiokunta nyt sitten mietintönsä on tehnyt.

Minusta tässä on nostettava hallitus framille, ja erityisesti erityiskiitos siitä, miten nopealla aikataululla tämä lainsäädäntö nyt on valmisteltu. Tietysti tässä lähtökohtana on, niin kuin tässä salissakin on puhuttu, liikenneturvallisuus ja erityisesti ilmastopolitiikka, ja niin edellisessä pykälässä kuin tässäkin mennään liikenteen osalta aika pienin askelin, mutta kaikki toimenpiteet, mitä saadaan aikaan, ovat hyviä.

Tällä on selvä työllisyysvaikutus ja myös talouden osalta ilmeisesti positiivinen vaikutus, näin ainakin kaikki laskelmat osoittavat ja oletetaan. Tämä on suhdannetilanteeseen hirmu hyvä työkalu autokaupassa, mutta jos koko autoala lasketaan, niin työpaikkoja on tuhansia, ei se pelkästään tähän kauppaan rajoitu, mutta tähän tilanteeseen tämä on minusta hyvä täsmätyökalu.

No, sitten tämä keskusteluttanut sähköpyöräasia: Taitaa olla semmoinen reilu kaksi tonnia nyt tällä hetkellä sähköpyörien keskihinta, joten minä en niin suurena pelkona tätä väärinkäyttöä koe. Luulen, että tällä jonkunäköinen positiivinen vaikutus on myös suomalaisen pyörateollisuuteen, ja tietysti kaupunkiseuduilla tällä varmaan haetaan, niin kuin tätä aluepoliittista keskustelua on käyty, myös tätä pyöräilyn edistämisen teemaa, ja sillä voi-kin tämäntyyppinen vaikutus olla.

Tämä on kaiken kaikkiaan taas yksi pieni askel siihen päästöttömään liikenteeseen ja myös liikenneturvallisuuden parantamiseen ja tähän suhdannetilanteeseen ja työllisyyteen. Tämäntyyppisillä pienilläkin päätöksillä on pitkässä juoksussa positiivisia vaikutuksia.

17.35 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä oikeasti kuvastaa todella hyvin sitä, että jotain on tapahtunut, jotain kauppvoja on jossain tehty tai vastaavaa, koska oikeasti se ilmapiiri, mikä on aikaisemmin ollut, oli aivan toista. Tässä nyt ei kuitenkaan ole oikeasti minkäänäköistä muuta kuin ideologiaa, koska joka ikinen tajuaa sen, että tällä polkupyöräosiolla ei ole kuin näennäiset ilmastotavoitteet. Tämä on ensinnäkin jopa epätasa-arvoinen niin alueellisesti kuin tuloluokkienkin osalta. Tässä ei ole tavallaan mitään perusteita, minkä takia tämä polkupyöräosio on mukana.

Tässä äsken edustaja Torniainen sanoi, että tämä on selkeämpää. No miksei sitten anneta niitä autoja ilmaiseksi? [Ari Torniainen: Ei tässä anneta mitään ilmaiseksi! — Suna Kymäläinen: Ei ilmaista ole olemassakaan!] Eihän siinä tarvita mitään selkeyttä. Se on täysin selkeä se prosentuaalinen juttu, ihan sama homma kuin siinä autohommassakin on. Ei ilmaiseksi anneta sitä autoakaan sieltä. Täysin tekaistuja syitä, minkä takia yritetään tehdä tämä asia.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Minun on pakko sanoa, että tällaisia tapauksia kun käy, niin tämä vain murentaa oikeasti sellaisen luottamuksen siihen, kannattaako valiokuntaan esimerkiksi tulla istumaan olleenkaan. Tällaisten juttujen jälkeen tulee mieleen, että ehkä on parempi olla vain etänä koko ajan, koska oikeasti tuntuu siltä, ettei millään ole mitään väliä, mitä siellä valiokunnassa tehdään. Tämä on täysin järjetön päätös, aivan järjetön. — Kiitoksia.

17.36 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin pahoittelen sitä, että ehdin tuolta moottoritien päältä keskusteluun vasta tässä vaiheessa, ja täytyy kyllä sanoa, että on kyllä kuulemaani tässä sulattelemisen. [Sheikki Laakson välihuuto]

Ymmärsinkö oikein, että edustaja Laakso keskustelee täällä valiokunnassa käydystä keskustelusta? Meillä on tässä mietintöluonnos, joka on julkinen, mutta valiokunnassa käydyt keskustelut eivät, edustaja Laakso, ole julkisia. Teillä ei ole luvallista käydä läpi sitä ilmapiiriä tai sitä keskustelua, jota me olemme siellä valiokunnan sisällä käyneet, ja sen osalta olen kyllä erittäin pöyristynyt tästä kuulemastani, joka juuri, kun tähän saliin tulin, oli päällä.

Tässä tämä romutuspalkkio on siltä osin kannatettava ja hyvää lainsäädäntöä, että tämä on osa monipuolista keinovalikoimaa, jolla pyrimme kohti ympäristöystävällisempää liikennettä, mahdollistamme näiden enemmän saastuttavien autojen, vanhan autokaluston, vaihtamista uuteen. Tuemme täten suomalaista autokauppaa, joka on koronan aikana kärsinyt, sekä koska tässä on nyt päädytty tähän sähköpyörien tukemiseen, tuemme näin myöskin kotimaista sähköpyörämarkkinaa. Jokainen sähköpyörä, joka tuolta kaupasta ostetaan, on varmasti hyödyksi niin meidän omille markkinoillemme kuin varmaan tulee käytetyksi myös tulevassa. Tämä kyseenalaistus, jota edellisessä puheenvuorossa kuulin, on siltä osin todella surullista kuultavaa.

Valiokunta toki kuuli asiantuntijakuulemisessa näitä alan toimijoita, asiantuntijoita, ja siellä tuotiin esiin, että tässä on myös mahdollisuus väärinkäytöksiin. Sen vuoksi valiokunta on mietintöluonnokseen kirjannut, että tätä asiaa on seurattava, ja näitä mahdollisia väärinkäytöksiä pyritään myös tulevan lainsäädännön osalta välttämään.

Valiokunta lisäsi tähän esitykseen vielä sen, että myös romutettavan auton haltija voi olla oikeutettu romutuspalkkioon. Tässä täytyy olla vuoden omistussuhde ennen kuin auton romutuspalkkion voi hyväksikäyttää ja täten saada romutustodistuksen.

17.39 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tässä edellä tuotiin esille se, miten tähän romutuspalkkioon liittyy selkeästi sellaisia ehtoja, joilla voidaan varmistaa, että ei tapahdu minkäänlaista ikään kuin hyötymistarkoituksessa tapahtuvaa kaupankäyntiä, jotta tämä romutuspalkkio saadaan. Ihmettelen sitä, eikö samalla tavalla oltaisi myöskin sähköpyörän kohdalla voitu tätä asiaa parantaa esimerkiksi omavastuun kautta.

Ja vielä tuon esille nämä aluepoliittiset ongelmat. Ajatelkaa nyt tätä esitystä: Jos mietitään Itä- ja Pohjois-Suomessa asuvia ihmisiä, joilla on kaikkein kehnoinnaiset tiestöt siellä pyöriensä alla, olivat ne sitten kaksipyöräisiä tai nelipyöräisiä, ja tällä tuella tuetaan uuden auton ostamista, tällä tuetaan sähköpyörän ostamista, kausikorttia tai tällaisia yhdistelmälippuja, niin mitkään niistä eivät ole käytettävissä siellä työmatkaliikenteessä pienituloisella ihmisellä. Eli jos ajatellaan sitä, että ei hän pysty sitä uutta autoa ostamaan, puhumattaan, että siitä sähköpolkupyörästä olisi hyötyä, jos hänen työmatkansa on 50–60 kilometriä, tai sitten kun julkista liikennettä ei ole, niin miten hän saisi hyödyt näistä erilaisista

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

lippujärjestelmistä? Siinä mielessä on valitettavasti varsin aluepoliittinen tämä tukipaketti, mikä tässä on.

Edustaja Kymäläiselle tiedoksi, että kyllä minä tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani sanoin, että sinällänsä on hyvä, että tätäkin kautta saadaan niitä saastuttavimpia autoja pois maantieltä, mutta on huomioitava, että tässä on sekä näitä tuloluokkiin liittyviä eroja että myöskin aluepoliittisia eroja.

Ja ajattelen vielä tuota, että 2 000 euroakin on suuri raha. Kun mietitään, että kun nyt keväällä meillä näitä ensimmäisiä yritystukia lähdettiin myöntämään, kun meillä monilla erilaisilla yksinyrittäjillä — esimerkiksi fysioterapeutit, jalkahoitajat, hierojat ja kampaajat — kerta kaikkiaan kuin seinään pysähtyi se heidän työnsä ja tekemisensä ja toiminimiyrittäjinä siellä moni oli aivan ihmeissään, että millä tästä asiasta selvitään, niin tässä tilanteessa tätä 2 000:tä euroa markkinoitiin isonakin tukena näitten ihmisten kohdalla, joilla oli kyse koko elannosta. Nyt sitten tuntuu, että tämä 2 000 euroa irtoaa kyllä kovin helposti tukemaan niitä ihmisiä, joilla se työpaikka jo on ja jotka työpaikkaliikenteeseensä tätä voisivat sitten käyttää. Kyllä tämä valitettavasti on hyväntuloisten ihmisten, erityisesti kasvukeskuksissa työssä käyvien ihmisten tuki, tämä sähköpyörätuki.

Eli tässä olisin kyllä toivonut, että täällä eduskunnassa oltaisiin vielä voitu torpata huono esitys tai ainakin muuttaa se sellaiseksi, että se ei toimisi niin räikeästi. Jos kerta jo valiokunnassa tiedetään, että tämä aiheuttaa väärinkäytöksiä, niin ei tämä nyt kyllä kovin hyvä tilanne ole, ja tässä olisi toivonut kyllä parempaa lopputulosta.

17.42 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Ennen kuin edustaja Kymäläinen kauheasti pöyristyy, niin katsoo videolta, mitä täällä salissa on keskusteltu. Käytän niitä argumentteja siellä. Siellä on hallituspuolueen edustajakin tänään kertonut oman näkemyksensä tästä asiasta. Se on selkeästi tässä salissa tullut esille, että siellä on keskustelua käyty erinäisistä asioista tähän liittyen, ja minä sitten kerroin täällä olleeni eri mieltä siitä asiasta ja nähneeni sen asian samalla lailla kuin esimerkiksi edustaja, joka on oikeasti hallituspuolueen edustaja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kymäläinen. Keskitytään tähän varsinaiseen asiaan.

17.43 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puheenjohtaja! Täällä edustaja Essayah otti esille ja kyseenalaisti tämän alueellisen tasapainon. Totean, että tässä puheenvuorossa on toki tietty todenmukaisuuskin. Emme me tässä salissa aina pysty tekemään sellaisia esityksiä, jotka olisivat yhtä relevantteja panna käytäntöön tuolla Lapin perukoilla kuin sitten suurimmissa ja liikennöidyissä kaupungeissamme. Tätä alueellista tasapainoa on välillä vaikea löytää, mutta yksi asia, mikä yhdistää tässä kaikkia alueita, koko Suomea, on meidän yhteiset päästötavoitteemme, ja näiden tavoitteiden toteutumisesta me kyllä kaikki hyödynemme sen myötä, kun saamme kaupunkiseuduilla lyhyitä työmatkoja siirrettyä ehkä pyöräilyn puolelle tai poistettua näitä kaikista eniten päästöjä tuottavia vanhoja kulkuneuvoja. Työpaikkaliikenteen tukemisen tarkoitus on nimenomaan tuoda vähäpäästöisempiä autoja tai niitä sähköpyöriä tai muita markkinoille, jotta nämä käyttömuodot yleistyisivät ja tulisivat kohtuuhintaisemmiksi ja jotta meistä yhä useampi pystyisi niitä myös hankkimaan käytettyinä sen jälkeen, kun ne ovat kertaalleen liikenteeseen tulleet.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Tuossa ensimmäisessä puheenvuorossa pahoittelin sitä, että tulin myöhässä, ja tässä vaiheessa haluan kiittää liikenne- ja viestintävaliokunnan varapuheenjohtaja Torniaista siitä, että tämä valiokunnan mietintöesitys tuli näin hoidetuksi.

17.45 Ari Torniaisen kesk: Arvoisa herra puhemies! Omasta mielestäni tässä salissa on käyty hyvää keskustelua tästä tärkeästä asiasta, ja kuten olen jo useasti todennut, niin liikenteen päästötavoitteet ovat haasteellisia ja kaikkia keinoja päästötavoitteiden päämäärään tulee käyttää — pienetkin teot ovat isoja loppupelissä.

Tosiasiia on, kuten jo aiemmin sanoin, että suurimmassa osassa Suomea oma henkilökohtainen henkilöauto on välttämätön. Se on tosiasia, mutta kyllä sähkökäyttöistä polkupyörää varmasti suurissa asutuskeskuksissa, suurissa kaupunkikeskuksissa voi käyttää myöskin työpaikalle menemiseen ja sieltä pois tulemiseen, samoin myöskin harrastamiseen. Se voi olla myöskin hyvä keino meille tulevaisuudessa.

Ja kun täällä on tätä keskustelua käyty, niin kun lukee tätä liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintöä, täällä hyvin todetaan se, että ”sähköavusteisten pyörien hankintaan maksettavan tuen alentaminen esitetystä voisi joidenkin arvioiden mukaan olla myös eri ajoneuvojen hankintaan maksettavien palkkioiden tasapuolisuuden sekä alueellisen tasapuolisuuden näkökulmasta perusteltua”, mutta valiokunta on päättänyt tähän hallituksen esitykseen muuttamattomana tältä osin. Täällä todetaan myöskin: ”Valiokunta pitää selvänä, että järjestelmä tulee sen positiivisten vaikutusten lisäksi mahdollistamaan jossain määrin myös sen väärinkäyttöä.” Esittelevän ministeriön antaman selvityksen mukaan mahdollisen väärinkäytön laajuutta on kuitenkin mahdotonta tässä vaiheessa arvioida. Siksi omasta mielestäni tätä tulee seurata myöskin tulevaisuudessa.

Sitten kiinnittäisin huomiota myöskin siihen, että tämän mahdollistaa sen, että henkilökohtaisten joukkoliikennelippujen kohdistaminen myöskin tässä romutuspalkkioasiassa on yksi asia, mikä täällä pääkaupunkiseudulla esimerkiksi voi tulla kyseeseen. Perussuomalaiset ovat omassa vastalauseessaan kiinnittäneet tähän asiaan huomiota mutta eivät ole kuitenkaan esittäneet sitä kohtaa poistettavaksi tästä hallituksen esityksestä.

Arvoisa puhemies! Tiedän, että tämä hallituksen esitys keskusteluttaa varmasti muualakin kuin tässä salissa, mutta omasta mielestäni tämä hallituksen esitys on hyvä ja eteenpäin vietävissä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 153/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.48 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa herra puhemies! Meillä on Suomessa upea vientiteollisuus. Se on ollut Suomen hyvinvoinnin yksi merkittävä lähde kautta aikain, ja siitä pitää pitää huolta, että se on jatkossakin näin. Tämä ei tapahdu automaattisesti näin korona-aikana. Vientiteollisuuden jälkisyklistyys sai minutkin toimimaan viime keväänä, ja siitä huolimatta, että hallitus ja Suomi ja suomalaiset onnistuivat erittäin hyvin koronan torjunnassa, sen näki jo silloin, että vientialat tulevat olemaan pulassa viiveellä. Tein kesällä lakialoitteen väylämaksun poistamisesta, ja nyt kun katson tätä vientiteollisuuden alakuloa, olen yhä vahvemmin ja vahvemmin varma siitä, että lakialoitteeni oli merkittävä. Meidän pitää varmistaa, ettei ainakaan tästä talosta käsin heikennetä meidän hienojen yritystemme kilpailukykyä, vaan käänämme katseen menneisyyden sijaan tulevaisuuteen. Tätähän toivovat lähes kaikki väylämaksun poistamiseen perehtyneet asiantuntijatkin. Itse asiassa tätä mieltä oltiin myös liikenne- ja viestintäministeriössä, kunnes ei enää yhtäkkiä oltukaan. En lähde tätä U-käännöksen syytä sen enempiä spekuloidaan tässä, mutta verojen keräämisestähän hallitus tykkää, ja veroluonteinen maksuhan tämä väylämaksukin on.

Mistä tässä sitten on pohjimmillaan kysymys? On kysymys suomalaisten ihmisten työpaikoista, kannattaako Suomeen investoida vai ei. Väylämaksun poisto ei luonnollisesti poista kaikkia ongelmia tai ratkaise niitä, mutta se on askel oikeaan suuntaan.

Tämän äskeisen puheen pohjalta ja sen vuoksi haluan tehdä lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viivyttelämättä eduskunnalle lakiesityksen väylämaksujen pysyvistä luopumisesta.” — Kiitos.

17.50 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tosiaan tässähän ehdotetaan, että tämä väylämaksujen puolitus jatkuisi vielä ensi vuoden ajan. Tässä kokoomus kritisoi tätä esitystä voimakkaasti, oltaisiin tehty isompi vähennys jatkossa näihin väylämaksuihin. Tämä väliaikaisuus ensi vuoden ajan on minun mielestäni perusteltu. Olen havainnut, että kokoomuslaiset tässä salissa myös vaativat valtiontalouden menokuriin palaamista mutta sitten taas, kun täällä tulee näitä substanssilakeja ja budjettilakeja, siinä kohtaa sitten ei vaaditakaan. Mielestäni on ihan perusteltua, että tämä nyt säädetään olemaan voimassa vielä ensi vuoden ajan. Ja sitten kun väistämättä, valtiontalouden kehyksiin kun palataan, joudutaan sitä menosopeutuspuolta tarkastelemaan pitkällä aikavälillä, jotta saadaan tämä velanotto ja valtiontalous tasapainoon pitkällä aikavälillä, kunhan elvymme tästä kriisistä, niin siinä yhteydessä sitten pitää tarkastella myöskin näitä tällaisia vastaantuloja uudelleen. Sinänsä kannatan tätä hyvin vahvasti.

Ja kyllä tämä kokoomuksen painava puheenvuoro varmasti on noteerattu tässä asiassa. Toivoisin samanlaista tukea sitten, kun puhutaan esimerkiksi teollisuuden kuljetustuesta, Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asutun seudun kuljetustuesta. Valitettavasti muistoni edellisen hallituksen ajalta on se, että kokoomukselta ei tähän kovasti tukea saanut, vaikka ymmärtäisin, että yhteiskuntana meidän yhteisenä tavoitteenamme pitää olla teollisuuden toimintakyky ja kilpailukyky kaikkialla Suomessa.

17.52 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Tosiaankin, Suomi elää viennistä, ja miksemme tukisi vientiä sen, mitä me nyt pystymme, se on ihan sanomatta selvää. Sen takia me perussuomalaisetkin olemme tästä tehneet monistelausuman, että poistetaan koko väylämaksu. Tilanne on oikeasti se, että Suomen vientiä tarvitsee tukea kaikella mahdollisella

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

tavalla. Se on oikeasti ainoa tie tällä hetkellä tässä meidän koronan runtelemassa maassamme päästä takaisin jaloilleen. Sisämarkkinoiden pitää toimia myös, mutta vienti on kuitenkin oikeasti se, millä saadaan se oikea kasvu uudelle uralle, eikä tarvitse sitten jatkuvasti tehdä kaikkennäköisiä kokeiluja yhteen sun toiseen asiaan ja rahanjakoa siihen, että saadaan hommia pyörimään. Tässä on hyvä esimerkki, millä saadaan heti pikkasen autettua vientiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laakso, kysyn: teittekö te lausumahdotuksen vai tuetteko te tuota edustaja Kauniston lausumaa?

Anteeksi, tuen... [Puhemies: Siis kannatatte?] — Kannatan Kauniston lausumaa. [Puhemies: Selvä!]

17.54 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Förslaget om fortsatt halverade farledsavgifter är viktigt och stöder finländsk export och sjöfart samtidigt som det stöder just exporten när avgifterna blir lägre. Det är ändå viktigt att hålla kvar systemet med farledsavgifter eftersom det skapar ett incitament för att säkerställa att Finland har regelbundna transporter till och från Finland samt säkerställa att det finns fartyg som kan trafikera Finland vintertid utan isbrytarassistans.

Farledsavgifterna används bland annat för att finansiera isbrytning, och därför är det logiskt att de fartyg som inte har någon isklass och inte kan trafikera Finland vintertid betalar en högre farledsavgift, vilket man gör med dagens system. Det här skapar ett incitament för att det finns fartyg med hög isklass för att upprätthålla transporter till och från Finland också under en sträng isvinter. Farledsavgifterna blir också lägre för de fartyg som regelbundet trafikerar Finland, vilket stöder finländsk sjöfart under finländsk flagg, för efter det trettonde anläppet av ett passagerarfartyg eller det tionde anläppet av ett lastfartyg så upphör man att uppbära farledsavgift. Av den anledningen är det bra att ha farledsavgifterna kvar som system men att hålla dem halverade för att stöda exporten. Det är en bra kompromiss som jag hoppas att kan fortsätta också under kommande år.

Ärade talman! Branschorganisationen Svensk Sjöfart, alltså rederierna i Sverige, skulle önska att Sverige hade samma system som Finland. Det visar att Finland i dag har ett bra system. I Sverige är farledsavgifterna mycket högre än i Finland. Sveriges sjöfartsverk föreslog för några veckor sedan att farledsavgifterna i Sverige borde höjas. Detta mitt under brinnande coronapandemi då vissa delar av sjöfarten kämpar för sin överlevnad. Förslaget är ytterst bekymmersamt, också för sjöfarten mellan Finland och Sverige, och jag har varit i kontakt med den svenska ministern i ärendet samt talat med Sveriges ambassadör i frågan. Jag hoppas att detta också är en fråga som kunde tas upp på regeringsnivå länderna emellan, och jag diskuterade frågan tidigare i dag med minister Harakka.

Det är naturligtvis så att Sveriges egna beslut fattas av Sverige, men det är ändå viktigt att man politiskt i Sverige vet att denna höjning får effekt också på trafiken mellan Sverige och Finland. Därför vädjar jag till Sverige att se på den här saken och att man också skulle kunna dra tillbaka det här förslaget. I stället skulle det vara välkommet för sjöfarten mellan Sverige och Finland om man åtminstone temporärt kunde minska farledsavgifterna, för nu måste vi hjälpa sjöfarten igenom den här krisen om trafiken ska överleva också på sikt, något som är viktigt för umgänget mellan Finland, Sverige och Åland.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Ärade talman! Vi har överlag ett bra system i Finland, och de halverade farledsavgifterna är en rätt bra och fungerande nivå då de stöder både finländsk sjöfart och finländska fartyg under finsk flagg med finländsk besättning och samtidigt stöder exporten. Jag hoppas regeringen redan nu börjar förbereda att hålla farledsavgifterna på den halverade nivån också för nästa år, 2022, alltså om två år.

Ett annat viktigt stöd för sjöfarten är de stöd som nu kanaliseras via trafik- och kommunikationsverket Traficom. Det är livsviktigt för Finlands och Ålands försörjningsberedskap på kort och på lång sikt då marknaden nu är satt ur spel genom konsekvenser som kommit av coronavirusets resebegränsningar och karantänkkrav. Tidigare i veckan kom Traficom med nya beslut gällande upphandlingar, och de är mycket, mycket välkomna.

I går då jag kom med färjan från Åland var det 80 passagerare ombord på ett fartyg som kan ta 3 000 passagerare. Det är åtminstone enkelt att hålla avstånden, men som en vän av sjöfarten är det fruktansvärt att se denna kris som branschen nu går igenom. Här är Traficoms stöd oerhört viktigt, men de pengar som riksdagen har budgeterat kommer inte räcka om krisen fortsätter vara utdragen trots att det nu finns positiva tecken om ett vaccin. Därför är det viktigt att nu förbereda en ny påfyllning av stödpotten och att regeringen också tittar på förordningen och kan förlänga den från årsskiftet till nästa år och säkerställa att pengarna räcker så att rederierna kan ta sig igenom den här jobbiga krisen.

Arvoisa herra puhemies! Toimialajärjestö Svensk Sjöfart ja Ruotsin varustamot toivoisivat samanlaista järjestelmää kuin on Suomessa. Se osoittaa, että Suomen nykyinen järjestelmä on hyvä.

Ruotsin väylämaksut ovat paljon Suomea korkeammat. Ruotsin merenkulkuvirasto ehdotti viime viikolla, että Ruotsin väylämaksuja korotettaisiin. Tämä siis keskellä polttavaa koronapandemiaa, kun osa merenkulusta taistelee olemassaolostaan. Ehdotus on erittäin huolestuttava myös Suomen ja Ruotsin väliselle merenkululle, ja olen ollut yhteydessä Ruotsin ministeriin sekä keskustellut Ruotsin suurlähettilään kanssa asiasta. Toivon myös, että asia voitaisiin ottaa esille myös hallitustasolla maiden välillä. Tämä on luonnollisesti Ruotsin päätettävissä oleva asia, mutta on tärkeää, että Ruotsin poliittisella tasolla tiedetään, että korotus vaikuttaa myös Ruotsin ja Suomen väliseen liikenteeseen. Siksi vetoan Ruotsiin, ja pyydän heitä tarkastelemaan asiaa vielä ja perumaan ehdotuksen.

Olisi sen sijaan tervetullutta Ruotsin ja Suomen väliselle merenkululle, jos väylämaksuja ainakin tilapäisesti alennettaisiin. Meidän täytyy nyt auttaa merenkulkua selviämään kriisin läpi, jotta liikenne pitkällä tähtäimellä tulee selviytymään. Se olisi tärkeää Suomen, Ruotsin ja Ahvenanmaan väliselle kanssakäymiselle.

Arvoisa puhemies! Meillä on toimiva järjestelmä Suomessa, ja puolitetut väylämaksut ovat olleet hyvällä ja toimivalla tasolla, koska ne tukevat sekä suomalaista merenkulkua että Suomen lipun alla seilaavia suomalaisia aluksia, joiden miehistö on suomalaista. Samalla tuetaan myös vientiä. Toivon, että hallitus jo nyt alkaa valmistella väylämaksujen puolittamisen säilyttämistä myös vuodelle 2022. — Kiitos.

18.01 Ari Torniainen kesk: Herra puhemies! Edustaja Löfström käytti erittäin hyvän ja asiantuntevan puheenvuoron tästä hallituksen esityksestä ja tästä tärkeästä asiasta.

Hallituksen esityksen mukaanhan väylämaksujen puolitusta jatketaan myös ensi vuonna, kuten tähänkin asti on ollut, käytännössä sieltä vuodesta 2015 lähtien. Väylämaksun alentamisen tavoitteena on keventää elinkeinoelämän, erityisesti teollisuuden, kustannus-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

rasitteita. Tämä on tärkeää tässä vaikeassa pandemiatilanteessa. Teollisuus, etenkin vienniteollisuus, on todella, todella suurissa vaikeuksissa, ja pienetkin teot ovat isoja loppukuvassa.

Liikenne- ja viestintävaliokunta on lyhyessä ajassa käsitellyt tämän hallituksen esityksen, ja vaikka tuo valiokunnan mietintö on kovin lyhyt, niin omasta mielestäni se on kuitenkin erittäin hyvä ja selkeä. On tärkeää, että väylämaksujen puolitusta jatketaan myös ensi vuonna. Muun muassa Elinkeinoelämän Keskusliitto EK on pitänyt hyvänä hallituksen tavoitteita keventää ulkomaankaupan logistiikan kustannuksia pandemian aiheuttamassa tilanteessa. On tärkeää, että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä näin turvataan kaikin keinoin.

Toivon, että tämä hallituksen esitys menee tällaisenaan eteenpäin.

18.03 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta, että se, että päätetään jatkaa väylämaksujen puolittamista, ei paranna senttiäkään suomalaisen teollisuuden kilpailukykyä. Se, että kilpailukyky paranee, tarkoittaa, että pitää tehdä jotain toimenpiteitä lisää. Sen vuoksi kokoomuksen eduskuntaryhmä on esittänyt, että väylämaksujen kantamisesta voitaisiin luopua kokonaan, ja tässä edustaja Kaunisto on tehnyt erittäin hyvää työtä, ja tuen myös tätä lausumaehdotusta, minkä hän on tänään täällä keskustelussa tehnyt.

Tämä tulee sisältymään myös kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin, ja todella toivomme, että hallitus harkitsee nyt vielä omassa työssään sitä, olisiko tähän kysymykseen mahdollista puuttua. Meillä on kuitenkin lopulta aika vähän keinoja siihen, miten voidaan puuttua ja vaikuttaa teollisuuden ja meidän yritysten kuljetuskustannuksiin. Ja nyt kun kuitenkin hallituksen toimesta on aika kovalla kädellä korotettu polttoaineverotusta — ja sitäkin tulemme itse asiassa tänään vielä myöhemmin käsittelemään — niin jos ja kun halutaan kuitenkin tehdä hyvää suomalaiselle teollisuudelle ja turvata sitä, että suomalaiset työpaikat täällä tulevat säilymään, niin on minusta aivan perusteltua, että tämä kysymys käytäisiin vielä uudestaan läpi, koska kuitenkin meidän yrityksemme, meidän teollisuutemme lähtevät takamatkalta suhteessa eurooppalaisiin kilpailijoihin johtuen siis siitä, että sijaitsemme täällä Euroopan perällä. Maantiede on kuitenkin sellainen asia, että sille me emme mahda itse mitään, mutta näille toimenpiteille, jotka ovat kuitenkin tämän salin käsissä, me mahdamme, ja sen takia, arvoisa herra puhemies, olemme halunneet pitää tätä kysymystä esillä.

18.05 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Väylämaksut tulivat aikanaan voimaan, vuonna 2005, ja niitä kannettiin sitten vuoteen 2015 asti täysimääräisinä, ja silloin alkoi sitten väylämaksujen puolittaminen, [Ari Torniainen välihuuto] mikä on sitten jatkunut näihin päiviin asti. Totta kai niissä haasteissa, joissa silloin 2015 oltiin, oli hyvä linjaus se, että ne väylämaksut puolitettiin, ja se oli silloiselta hallitukselta viisas ratkaisu ja on osaltaan ollut parantamassa Suomen kilpailukykyä ja myös niissä olosuhteissa nostamassa tätä maata pois ahdingosta. Mutta nyt olisi kyllä aika luopua näistä väylämaksuista kokonaan. Korona ja muut haasteet ovat kyllä asettaneet meidän kilpailukykykymme sellaiseen jamaan, että kaikki keinot tulisi ottaa käyttöön.

Tässä jo edustaja Marttisen ja edustaja Kauniston puheenvuoroissa kuultiin näitä perusteluja, mikä vaikutus tällä kilpailukyvyllä on. Moni myös unohtaa sen, että jo pelkästään se, että meidän kauttamme kulkevat transitoliikenneyhteydet ovat kilpailukykyisempiä, aikaansaa sen, että tätä kautta alkaa kulkea tavaraa enemmän muun muassa Venäjälle ja Ve-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

näjältä, ja siitä seuraa sitten taas se, että muu talous kiihtyy ja valtion saamat maksut hyvinkin pienellä transitoilukenteen kasvulla itse asiassa kasvavat yli sen osuuden, mitä väylämaksujen poistaminen maksaisi. Siksi olisi erittäin arvokasta, että te, hallitus, tekisitte tämän toimen eli poistettaisiin väylämaksut kokonaan, jolloin saisimme jälleen yhden uuden keinon meidän vientiteollisuudellemme pärjätä ja sitä kautta tuottaa verovarvoja yhteiskunnalle ja osaltaan kantaa kortta kekoon kansakuntamme hyvinvoinnista huolehtimisessa.

Edelleen väylämaksusta luopuminen tehostaisi myös kuljetuksia. Laivat voisivat piipahata useammissa satamissa, kun ne täällä käyvät, sen sijaan, että nyt joka kerta pitää käynneistä maksaa erikseen. Se tehostaisi kuljetuksia ja olisi myös ympäristöteko.

Näin ollen olemmekin tehneet sitten näitä ehdotuksia siitä, että tästä koko väylämaksusta luovuttaisiin, ja olisi kyllä hienoa, jos vaikka hallituspuolueet tässä asiassa ottaisivat järjen käteen ja liittyisivät opposition riveihin. [Suna Kymäläinen: Loikkaus!]

18.07 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kuten täällä kollegat ovat tuoneet esille, niin tämä väylämaksujen puolittaminen sinällänsä ei ole mitään uutta vaan tässä jatketaan vain jo voimassa olevaa käytäntöä ja lainsäädäntöä. Siinä mielessä, kun olen kuunnellut hallituksen puolustelua, kun on kysytty, että no millä tavalla suomalaisten yritysten kilpailukykyä tuetaan, tätä on esitelty sellaisena avauksena, että ikään kuin nyt olisi jotakin uutta ja ihmeellistä tullut, jotakin sellaista, joka nyt erityisellä tavalla auttaa yrityksiä. Toinen asia, mikä näissä yhteyksissä on mainittu, on tämä sähköveron alentaminen. Täytyy muistaa, että näissä molemmissa on kysymys siitä, että suomalaiset yritykset eivät saa tässä mitään erityistä kilpailuetua verrattuna kilpailijamaihin vaan nämä suomalaiset yritykset, jotka maantieteellisen ja ilmastollisen sijaintinsa takia ovat näissä olosuhteissa, pääsevät ikään kuin pikemminkin sille samalle viivalle, [Suna Kymäläisen välihuuto] ja se on tietenkin hirveän tärkeätä, koska tällä hetkellä ollaan pahasti takamatkalla — tällä hetkellä ollaan pahasti takamatkalla, nyt päästään samalle viivalle. Näissä kummassakaan ei ole kysymys siitä, että me menisimme edelle, että nämä olisivat jollakin tavalla niin kuin kilpailukykyä parantavia verrattuna näihin verrokkimaihin, vaan pikemminkin siitä, että nyt edes päästään siltä samalta viivalta lähtemään näitten meidän kilpailijamaitten yritysten kanssa. Tämä on minun mielestäni huomioitava niin tässä kuin myöskin sitten tässä sähköveron alentamisessa, joita molempia hallitus on halunnut pitää erityisinä toimenpiteinä, kun on puhuttu yritysten kilpailukyvyn parantamisesta.

Täällä kokoomuksen puheenvuorossa on tuotu hyvin esille se, että kokonaisuutena tämä väylämaksun poistaminen olisi sellainen, joka olisi meidän yrityksillemme tätä kilpailutilannetta parantava. Ja tietysti täytyy muistaa se, että tämä nykyinen väylämaksujärjestelmä aiheuttaa varmasti sen, että näitä poikkeamia satamiin ei tehdä niin useita ja kuljetusten teho kärsii, ja siinä mielessä voi sanoa, että ympäristönkin kannalta olisi järkevämpää, jos samalla keikalla voisi ottaa useampia lasteja kuljetettavakseen ja nämä väylämaksut eivät olisi se asia, minkä takia sitten niitä satamassa käyntejä välteltäisiin.

Toivonkin, että tässä päästäisiin siihen, että meillä tulevaisuudessa tosiaan pystyttäisiin kokonaisuudessaan poistamaan nämä väylämaksut. Ihan oikeasti nyt hallitukselta odotetaan niitä toimenpiteitä, jotka antavat suomalaisille yrityksille kilpailuetua eli siis parantavat sitä tilannetta, ei niin, että me olemme suurin piirtein samoilla viivoilla kuin tähän mennessä on oltu, takamatkalla, vaan oikeasti tulisi niitä suomalaisten yritysten kilpailukykyä parantavia esityksiä.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Itsessään tietenkin, totta kai, on parempi viedä tätäkin asiaa eteenpäin, jatkaa edellisten hallitusten työtä, mutta tosiaankin varmaan KD:n eduskuntaryhmä sitten vielä harkitsee sitä, menemmekö mukaan myöskin tuohon lausumaan. Pidän sitä erittäin todennäköisenä, että kannatamme myös sitä.

18.10 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Tähän edelliseen puheenvuoroon on välttämätöntä todeta se, että emme me ole hallituksessa väittäneet, että tämä väylämaksujen puolitus ja esitys ensi vuoden osalta puolittamisesta olisi mikään uusi keksintö tai meidän oma keksintömme. Emme me ole sellaista väittäneet, toisin kuin edustaja Essayah siellä puheenvuorossaan totesi. Tämä on yksi tapa edistää ja tukea meidän merenkulkuamme. Ja todellakin, täällä tuotiin esille, että väylämaksujen puolittamisella emme ole samalla viivalla muiden kanssa, mutta, edustaja Essayah, jos väylämaksut poistettaisiin kokonaan, olisimme jälleen samalla viivalla ulkomaalaisten toimijoiden kanssa. Se hyödyttäisi yhtä lailla Bahaman lipun alla purjehtivia merenkulkijoita kuin kotimaisia. Sen vuoksi tämän koronan aikana, kun näitä monia erilaisia tukitoimenpiteitä tehdään ja toteutetaan, olemme valinneet sen linjan, että pyrimme ennen kaikkea tekemään niitä toimenpiteitä, joilla pystymme kotimaisia varustamoita ja ylipäättänsäkin merenkulkua tukemaan. Tästä hyvänä esimerkkinä on viime viikolla esitelty merenkulun tuki, jossa kaikki tuo hyöty, johon valtio satsaa, menee kotimaisille merenkulkijoille. Tämä on meiltä aivan tietoinen valinta. Me haluamme tukea teollisuutta ja elinkeinoelämää sekä Suomen kilpailukykyä kompensoimalla kauppamerenkululle ja sen kuljetusasiakkaille aiheutuneita tulojen menetyksiä ja kannattavuushaasteita.

Varmasti paljon on tehtävää, ja kuten täällä edustaja Löfströmkkin totesi, on varmasti syytä katsoa ensi vuoden osalta tämänkin esityksen kaltaista toimenpidettä kuten myös tuota edellistä, jonka tuen — HE 209, merenkulun tuki — äsken mainitsin. Mutta nämä ovat esityksiä, joita me eduskuntana odotamme toki ministeriöltä, ja teemme sitten työmme sen pohjalta.

Mutta vielä tähän loppuun haluan korostaa: Väylämaksujen kokonaan poistaminen hyödyttää yhtä paljon ulkomaalaisia toimijoita kuin kotimaisia toimijoita. Tämä ei tee meille minkäänäköistä etumatkaa verrattuna siihen, mitä tämä puolittaminen on.

18.13 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Täällä on vähän protektionismin henkeä ilmassa. Kun me mietimme, miten Suomi maailmassa asemoituu vapaassa kilpailussa, [Suna Kymäläinen: Korona-aikana!] niin kyllä minä itse toivon, että me emme siinä mielessä lähde sille tielle. Mutta ymmärrän varmasti näitäkin argumentteja tietyllä tavalla.

Haluan nyt tässä korostaa, että hallituspuolueiden edustajat ovat tässä kesästä lähtien korostaneet, että ne vahvat toimet, joilla teollisuutta tuetaan, ovat nimenomaan sähköveron laskeminen EU-minimiin ja väylämaksujen puolituksen jatkaminen. Sähköveron EU-minimi oli jo hallitusohjelmassa, se ei ole minkäänäköistä reagointia tähän hätään, minkä korona on tuonut. Ja kyllä se niin vaan on, että jos väylämaksun puolitusta jatketaan, niin se on jatko, se on vanhan halaamista. Se ei ole uuden tekemistä.

Kuten edustaja Marttinen tässä hyvin sanoi ja kuvaili, niitä keinoja ei ihan hirveästi ole, niin että siinä mielessä olen hieman pettynyt. Väylämaksu rasittaa vientiä, tuontia ja kauttakulkuliikennettä, ja kansainvälisillä maksuilla ja veroilla on iso merkitys yritysten sijoitumiselle ja sitä kautta suomalaisten työpaikoille. Tämä on hyvä aina muistaa. Edustajat Marttinen, Kopra, Essayah ja Laakso tässä ovat mielestäni nostaneet hyviä pointteja mi-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

nun ajatusteni tueksi, ja olen iloinen, että tämä keskustelu jatkuu jo toista kertaa täällä salissa hyvin rakentavassa hengessä.

Mielestäni tässä olisi nyt olennaista suhteuttaa tämä 50 miljoonaa euroa, mitä väylämaksun poistaminen maksaisi. Onko se kohtuuton? Jos me sillä pystymme varmistamaan yritysten pärjääminen tässä haastavassa ajassa, tuomaan sitä kilpailukykyä, mistä me kaikki täällä puhumme, ja sitä kautta Suomeen hyvinvointia, niin onko se kohtuuton? Mielestäni ei.

18.15 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin edustaja Kaunisto tuossa totesi, kyllä näin on kuitenkin ollut. Edustaja Kymäläiselle tässä haluan vastata, että aina, kun olemme kysyneet, mitä hallitus on tehnyt yritysten kilpailukyvyyn eteen, niin silloin nostetaan tämä sähkövero ja nämä väylämaksut esille. Kun muistelen sitä valtionvarainministeriön infoa tulevan vuoden budjetista, niin kyllä valtionvarainministeri Vanhanen silloin hehkutti tätä väylämaksuasiasiaa ja sitten toisaalta tätä sähköveroasiaa. Ensin ajattelin, että niin no, tämä väylämaksuasiasia nyt jatkaa sitä entistä. Sähköveron kohdalla se on tietenkin hienoa, mutta siinä tullaan sille samalle tasolle, millä meidän eurooppalaiset kilpailijamme ovat jo tällä hetkellä, eli ei anneta mitään erityisempää kilpailuetua. Siinä mielessä ajattelen, että kyllä kuitenkin sentyyppistä argumentointia hallituksen puolelta on ollut, että nämä nyt olisivat erityisiä toimenpiteitä, aivan tämmöisiä erikoislaatuksia ja erityisiä toimenpiteitä, suomalaisille yrityksille. Ja kun on kysytty, että no mitä ne toimenpiteet ovat, niin näitä kahta on toistamasta päästyä toistettu. Että ei ole tullut mitään muita esityksiä, ja kun on odotettu, olisiko nyt sitten joitakin avauksia esimerkiksi vaikkapa paikalliseen sopimiseen tai olisiko jotain sellaista, millä oikeasti voitaisiin katsoa yritysten kilpailuasetelmaa paremmaksi, niin sellaisia ei sitten ole tullut. Nämä kaksi asiaa ovat ne, jotka toistuvat puheissa kerrasta toiseen. Siinä mielessä tätä kritiikkiä mielestäni tässä nyt on ihan aiheellistakin nostaa.

18.17 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Totta kai opposition tehtävä on antaa kritiikkiä. Tosin en ymmärrä, minkä takia on kritiikin paikka tällaisessa asiassa, jossa siis olemme jatkamassa tätä väylämaksun puolitusta. Pahempi paikka olisi tietenkin, jos tätä lakiesitystä ei olisi tehty, ettemme voisi olla tätä asiaa tässä lainkaan käsittelemässä. Kuten aiemmassa puheenvuorossani totesin, tämä merenkulun tukeminen koostuu useista eri toimenpiteistä: tämä on yksi sellainen, ja kuten totesin, niin muun muassa merenkulun tuki on toinen sellainen.

Olemme kyllä varmasti kaikki tässä salissa samaa mieltä siitä, että suomalaista elinkeinoja ja teollisuutta ja kilpailukykyä täytyy tukea, mutta olen ymmärtänyt niin, että oppositiosta on annettu hallitukselle aika lailla kritiikkiä siitä, että rahaa koronatumemiseen käytetään liikaa, että me velkaannumme liikaa. [Ville Kaunisto: Ei lähdetä tähän!] Tässä asiassa kuitenkin sitten halutaan tehdä sellaisia esityksiä, joissa ikään kuin väylämaksujen kokonaan poistamisen osalta oltaisiin tekemässä kädenojennusta myöskin ulkomaisille toimijoille. Tämän koronan aikana mielestäni kotimaisuutta ja kotimaisuusastetta ei voi kyllin korostaa. Tästä olemme käyneet — otan esimerkin vaikka Lapin matkailun osalta — lukemattomia keskusteluita. Meillä on, totta kai, erityinen tarve pitää suomalaisia toimijoita niin sanotusti hengissä tämän covid-19-tilanteen aikana.

Me valiokunnassa kuulumme asiantuntijoita, ja totta on, että siellä kuulemisessa osittain on toivottu pidemmälle meneviä myönnytyksiä väylämaksujen maksamiseen, mutta kuten

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

totesimme, nämä eri tukimuodot tulevat sen kokonaisuuden tässä tekemään. Varmasti paljon olisi tehtävää, mutta näistä palasista se tuki koostuu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että käsittelyssä on tämä väylämaksut.

18.19 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Kymäläinen viittasi opposition suuntaan toteamalla näin, että olemme olleet huolissamme myös tästä velanotosta. Niin todella olemme olleet, ja tältä osin nyt, kun esitämme tätä väylämaksujen poistamista, olemme tehneet siitä oman esityksen vaihtoehtobudjetissamme, myös siitä, miten se tullaan kattamaan, joten tältä osin huoli pois.

Herra puhemies! Kun tässä edustaja Kymäläinen otti esille myös tämän Lapin matkailun, niin totean vain aivan loppuun, että nyt kun käsittelemme tätä liikenteen kokonaisuutta, niin mitä jos sen sijaan, että sinne katsotaan uusia tukitoimenpiteitä, laatisitte selkeät, hyvät matkustusohjeet, joiden kautta matkailijat pystyvät Lappiin matkustamaan. [Puhemies: Pysytään tässä asiassa!] Tämä viesti on ollut aivan selkeä siltä osin, ja luulen, että siinä kyllä hallituksella olisi nyt paikka hoitaa läksyt kuntoon.

18.21 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kun tämä väylämaksujen poisto todellakin olisi sen 50 miljoonaa euroa, niin täytyy muistaa, että meillä kun taloudessa tehdään sellaisia kuluja, joista on tulossa tulevaisuudessa tuloja, niin silloin tämäntyyppisten kulujen voimaansaattaminen ei ole lyhytnäköistä eikä varmastikaan olisi valtion varojen tuhlausta. Elikkä meillä on erilaisia kuluja, mitä budjetin kautta tehdään, ja niistä osa on sellaisia, että ne ehdottomasti kertyvät tulevaisuudessa myöskin tuloina. Mutta valitettavasti hallituksella on ollut paljon sellaisia julkisen talouden kuluja, jotka eivät sinällensä ole tuomassa niitä tuottoja tulevaisuudessa vaan pikemminkin ovat lisäämässä kuluja entisestään sitten jatkossa. Ja toki joskus on niin, että budjeteissa tehdään hyvin lyhytnäköisiä säästöjä, joista itse asiassa tulevaisuudessa kertyy enemmän kuluja kuin ovat ne säästöt, mitä siinä hetkessä tehdään. Elikkä on ymmärrettävä silloin, kun tehdään satsauksia, että meillä on sentyyppisiä satsauksia, jotka tulevat moninkertaisesti takaisin: ne tulevat tuottoina, ne tulevat näitten yritysten kilpailukyvyyn parantumisena, ne tulevat sitä kautta lisätyöpaikkoina, ne tulevat verotuloina. Eli siinä mielessä voisi sanoa, että eivät kaikki kulut, joista me puhumme täällä salissa, ole sillä tavalla yhteismitallisia.

18.22 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Tässä edustajat Essayah ja Marttinen puhuivat mielestäni asiaa, ja en lähde siihen enempää lisäämään. Haluan vain todeta, että kun tätä mahdollisuutta keväällä ministeriössä tutkittiin ja silloin asiantuntijalausuntoja pyydettiin, niin yli 90 prosenttia asiantuntijalausunnoista kannatti väylämaksujen poistoa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 144/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2020 vp

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

18.23 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä on nyt siis kyse niin sanotun parafiinisen dieselin lähipäästöalennuksesta. Siitä meillä on kokoomuksen ja kristillisdemokraattien vastalause mietinnössä, ja käyn nyt sen keskeiset kohdat läpi.

Ensinnäkin haluan todeta, että tämä ajankohta, jolloin hallitus on tuonut tämän esityksen eduskunnan käsittelyyn, on ehkä pahin mahdollinen. Tämän taustalla on se, että tämä vasemmistohallitus on päättänyt kiristää polttoaineverotusta 250 miljoonalla eurolla, minä maksajia ovat tavalliset autoilijat, suomalainen teollisuus ja kuljetusalan yrittäjät. Nyt sitten käsittelemme esitystä, joka tulee tosiasiaa kiristämään dieselin verotusta 105 miljoonalla eurolla vuoden 2023 tasolla.

Kuulimme valiokunnan ja verojaoston kuulemisissa, että tällä lähipäästöalennuksen poistolla ei ole vaikutusta niin sanottuun sataprosenttisesti uusiutuvaan polttoaineeseen, koska siitä tullaan myös tämän muutoksen jälkeen kantamaan tämä EU-minimitasoinen vero. Mutta kaikkien näiden muiden seosten osalta, joita kuitenkin markkinoilla käytetään, joissa yhdistetään sekä tätä fossiilista polttoainetta että sitten tätä uusiutuvaa polttoainetta, verotasot tulevat nousemaan, ja lopulta vastaavasti suomalainen autoilija, suomalainen teollisuus ja suomalainen kuljetusalan yrittäjä maksavat tämän lystin.

Herra puhemies! Haluan tämän sanoa siksi, että kyseessä ei ole aivan mitätön asia. Viime vuonna esimerkiksi suomalainen metsäyhtiö UPM arvioi, että näiden hallituksen tekemien polttoaineveronkorotusten vaikutus pelkästään UPM:lle vastaa yhden paperikoneen vuotuista liikevoittoa. Jokainen meistä tässä salissa ymmärtää, että tällaisena aikana, kun korona repii koko maailmaa ja Suomea ja suomalainen vientiteollisuus on erittäin suurissa ongelmissa, tätä tekijää ei voi jättää missään tapauksessa huomiotta.

Eli nyt siis kaiken kaikkiaan hallituksen esitysten myötä pohjalla on 250 miljoonan euron polttoaineveronkorotus, ja nyt sitten tämä niin sanotun lähipäästöalennuksen poisto on 105 miljoonaa euroa.

Olemme tuoneet esille myös sen, että tällä hetkellä Suomen autokanta on yksi Euroopan vanhimmista. Tämän lähipäästöalennuksen tarkoituksena on nimenomaan ollut vähentää dieselautojen ilmanlaatua heikentäviä päästöjä. Vaikka osa asiantuntijoista on ollut sitä mieltä, että tämä lähipäästöalennus voitaisiin jo tässä kohtaa poistaa, niin vastaavasti on tuotu myös niitä toisenlaisia näkökulmia esille, joiden mukaan on perusteltua säilyttää tämä lähipäästöalennus vielä voimassa ja katsoa tulevaisuuteen sitä mukaa kuin suomalainen autokanta uudistuu ja harkita siten uudelleen tämän lähipäästöalennuksen tulevaisuutta. Näin myös me olemme nähneet ja esittäneet, että tässä yhteydessä tätä lähipäästöalennusta ei ole perusteltua poistaa vaan että tämä tulisi käsitellä osana isompaa liikenteen kokonaisverouudistusta. Tähän asiaan tulisi palata myöhemmin, 5–6 vuoden säteellä, kun suomalainen autokanta on sitten lähtenyt uudistumaan.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Arvoisa herra puhemies! Näillä perusteilla teen vastalauseen 2 mukaisen esityksen, että tämä lakiehdotus hylätään. Ja tämä on tosiaan kokoomuksen ja kristillisdemokraattien yhdessä tekemä vastalause.

18.27 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kannattaa edustaja Marttisen tekemää vastalauseen 2 mukaista hylkäysesitystä.

Aivan kuten hän tässä toi esille, niin kristillisdemokraatit ja kokoomus ovat päätyneet valiokuntakuulemisen perusteella siihen, että tätä esitystä parafiinisen dieselin verotuen leikkaamisesta ei tule panna toimeen.

Täällä on tuotu esille nämä kustannukset, jotka tästä pumppuhinnassa koituvat — eli tämä sen 250 miljoonan euron veronkorotuksen päälle. On arvioitu, että tämä fiskaalinen vaikutus vuositasolla olisi noin 115 miljoonaa euroa, ja tietysti, kun ajattelemme tätä taloustilannetta, missä me tällä hetkellä elämme, tässä koronan runtelemassa yritysten ja kuluttajien taloustilanteessa tämä ei missään nimessä ole se oikea hetki, milloinkaan tämän tyyppistä muutosta pitäisi olla tuomassa.

Niin kuin täällä todettiin, niin on vielä olemassa tämä erityinen selvitys, ja tämän selvityksen yhteydessä olisi ollut mielenkiintoista kuulla, minkälaisiin lopputulemiin oltaisiin tultu tämän kokonaisuudistuksen osana, jos ei näin hätiköidysti oltaisi lähdetty viemään tätä yhtä yksittäistä verotukea.

Ja niin kuin tuossa edustaja Marttinen totesi, niin asiantuntijakuulemisessa tuli niitä näkemyksiä, joissa sanottiin, että tämä tekniikan uudistuminen olisi omalta osaltaan vienyt tätä parafiinisen polttoaineen etua, mutta täytyy muistaa se, että kun meillä on Euroopan vanhin autokanta, niin eihän meillä ole kerennyt se autokanta uudistua siinä tahdissa, mitä sitten se tekninen kehitys mahdollistaisi, eli meillä edelleenkin riippumatta siitä, että tekniikka mahdollistaa jotakin, kuitenkin tuolla maantiellä liikkuu sitä vanhaa autokantaa, ja siinä mielessä se hyöty, mikä tämän tekniikan uudistamisesta on tulossa, ei ole täysin määräisesti tällä hetkellä vielä autoilijoilla käytössä. Siinä mielessä pidän tärkeänä, että tässä yhteydessä tällä tavalla kuluttajan kukkarolle ja yrittäjien, elinkeinoelämän kukkarolle ei tultaisi, ja siinä mielessä tosiaankin sitten tulemme äänestämään tämän hylkäysesityksen puolesta.

18.30 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Myös minä kannatan edustaja Marttisen vastalauseen 2 mukaista hylkäysesitystä.

Tässä hyvin haastavassa ajassa, missä eletään, olen todella huolissani yrittäjien asemasta ja siitä heikosta kaikupohjasta, mitä heidän huolensa tuntuu hallituksessa saavan. Tämä lakiesitys on esimerkki juuri siitä, siis pahimmassa mahdollisessa ajankohdassa tehty esitys, keskellä koronaa.

Puhuin jo edellisessä pykälässä kilpailukyvyistä, siitä, miten yrittäjät pystyvät pärjäämään, ja tämänkaltaisen politiikka ei nyt tässä ajassa kyllä millään tavalla edistä tätä tilannetta. Sitten kun me lopulta kuljemme sen koko ketjun, niin siinä on eka yrittäjien pärjääminen ja sitä kautta myös työpaikat, siinä on työntekijöiden pärjääminen, ja kuten edustaja Essayah tuossa lopussa totesi, niin sitten loppujen lopuksi vielä käydään jokaisen meidän suomalaisen kukkarolla, kun kustannukset nousevat.

En näe tätä oikeaksi suunnaksi Suomelle nyt tässä kriisin keskellä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

18.31 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Polttoaineverojen korotus ja parafiinisen dieselin hinnankorotukset eivät kyllä ole tässä koronan runtelemassa maassa todellakaan missään nimessä järkeviä, koska yrityksillä on, niin kuin äsken edustaja Kaunistokin sanoi, ihan riittävän kovat tuskat muutenkin.

Tämähän lähti tietysti ennen koronaa liikkeelle, mutta tietysti korona kun tuli, niin tämä asiahan olisi pitänyt siinä vaiheessa pistää jäihin. Mutta niin kuin on nähty, näihin ideologisiin veronkorotuksiin ynnä muihin ei ole tulossa tämän hallituksen aikana muutosta. Vaikka täällä ydinpommi räjähtäisi, niin tuskin hallitusohjelmaa miksikään muutetaan — se on niin betonoitu kuin mahdollista.

Kuitenkin tällaiset veronkorotukset polttoaineeseen tekevät tilanteen, että tulee alueellista eriarvoisuutta, se nostaa kuljetusten hintoja, työn tekeminen kallistuu, yritysten kilpailukyky huononee, ihmisten rahat menevät polttoaineisiin ja näin ollen rahaa ei ole uudempiin autoihin, niin että voitaisiin saada siitä edes sitä hyötyä, että meidän ilmastomme näennäisesti paranisi. Sen takia itse asiassa meidän valtiovarainvaliokunnan jäsenetkin ovat tehneet tästä vastalauseen muutosehdotuksen, mutta he itse hoitavat tämän asian maaliin.

Ei näin. Me emme kyllä taaskaan saa Suomea missään nimessä ylös nousemaan tästä suosta tällä jatkuvalla verojen nostolla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 19/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

18.33 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Kokoomuksella on vastalause myös tässä mietinnössä, joka käsittelee siis nyt tätä alkoholiveron korotusta. Käyn nyt keskeisesti ja lyhyesti läpi meidän näkemyksemme tähän asiaan.

Nyt täytyy muistaa se, että tämän koronakriisin keskellä suomalainen matkailu- ja ravintola-ala on erittäin syvässä kriisissä ja liikevaihdon taso on heikentynyt pahimmillaan neljäsosaan kriisiä edeltävältä tasolta. Olemme käsitelleet useaan otteeseen tässä salissa niitä tukitoimenpiteitä, mitä mara-alalle on kohdistettu. Sitä taustaa vasten tuntuu erityisen oudolta, että samaan aikaan sitä verorasitusta, joka kuitenkin kohdistuu nimenomaan maraalaan, työpaikkoihin ja taas vastaavasti sitten kulutukseen, tämän kriisin keskellä halutaan korottaa. Tämä muutos tulee siis kasvattamaan ravintola-anniskelun verokiilaa ja edelleen heikentämään mara-alan yritysten toimintaedellytyksiä.

On kuitenkin myös hyvä muistaa, että tällä hetkellä tästä alkoholin kokonaiskulutuksesta vain kymmenesosa kohdistuu ravintoloihin, ja sen sijaan, että me tässä salissa jatkuvasti

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

vain käsittelemme näitä alkoholiveron korotuksia, olisi erittäin tervetullutta, että käsittelemme laajempaa alkoholipolitiikan uudistusta, jonka tavoitteena pitäisi olla nimenomaan näiden matkailu- ja ravintolayritysten parempi pärjääminen ja se, miten myös verotuksen keinoin voidaan kannustaa ja ohjata kulutusta kodeista enemmän sinne ravintoloihin, koska sillä on myös sitten työllisyysvaikutusta, verovaikutusta ja vastaavasti se myös parantaa näiden yritysten toimintaedellytyksiä. Tästä yhtenä esimerkkinä tämän osalta, minkä olemme myös tuoneet omassa vastalauseessamme esille, on lainmuutos, jonka myötä esimerkiksi enintään viinin vahvuisten alkoholijuomien ulosmyynti sallittaisiin ravintoloille.

Arvoisa herra puhemies! Tältä pohjalta teen kokoomuksen vastalauseen mukaisen ehdotuksen, jonka mukaan siis ehdotamme, että tämä lakiehdotus hylätään.

18.36 Sari Essayah kd: Arvoisa herra puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on hallituksen linjoilla tämän esityksen suhteen. Me haluamme muistuttaa siitä, että meillä Suomessa alkoholipolitiikka on aina myöskin kansanterveyttä, ei pelkästään kansantaloutta, ja tietysti kun otetaan huomioon se, mitkä ovat nuo alkoholin haittojen aiheuttamat kulut suomalaiselle yhteiskunnalle, niin siinä mielessä tämä kansantalous näissä alkoholiveromuutoksissa ainoastaan pieneltä osalta pystyy kattamaan verotulojen kautta niitä kuluja, mitkä aiheutuvat niin sinne sosiaalitoimeen kuin myöskin poliisiin, pelastukseen, terveydenhuoltopuolelle, puhumattakaan niistä inhimillisistä tragedioista, mitä alkoholin liikakäyttö suomalaisessa yhteiskunnassa aiheuttaa.

Alkoholin kohdalla on se tilanne, että ainoastaan saatavuus ja hinta ovat niitä tekijöitä, joilla on vuosien varrella havaittu olevan merkitystä alkoholinkulutukseen. Valistuksesta me olemme aina täällä puhuneet ja toivoneet, että silläkin olisi jotakin merkitystä, mutta kyllä meidän tilastot näyttävät sen, että saatavuus ja hinta ovat niitä tekijöitä. Silloin kun mietitään esimerkiksi eri alkoholijuomaryhmien välisiä veroeroja ja vastaavia, niin tietenkin niissäkin olisi tärkeää huomioida se, että painotus olisi siinä, että miedomman kuluttaminen olisi järkevämpää ja taloudellisesti edullisempaa kuluttajalle, mutta tässä veromuutoksessa, niin kuin tuolla asiantuntijakuulemisessa tuli esille, ei ole haluttu lähteä näitten eri juomaryhmien välisiä eroja muuttamaan.

Täällä edustaja Kaunisto toi kyllä esille sen tärkeän asian, että silloin kun me puhumme ravintolamyynnin ja vähittäiskaupan hintaeroista, niin näitten veromuutosten tulisi olla aina sentyyppejä, että ne tukisivat tai, sanotaan näin, että ne eivät ainakaan kasvattaisi tätä veroeroa liian suureksi ja sitä kautta hintaeroa liian suureksi, koska silloin tietenkin meillä ravintola- ja matkailuelinkeino pystyy tässä tilanteessa sen oman siivunsa hoitamaan. Totta kai katson, että valvotuissa oloissa tapahtuva anniskelu silloin, jos meillä oikeasti noudatetaan sitä, niin kuin pitää noudattaa lain mukaan, että esimerkiksi päihtyneille ei myydä, ja jos noudatetaan monia muita rajoituksia, mitkä liittyvät alkoholin anniskeluun, varmasti siellä ravintolan tiloissa tapahtuva alkoholin anniskelu on silloin myöskin turvallisempaa kuin ne niin sanotut kalsarikännit kotona.

Tietysti me joudumme vielä Suomessa seuraamaan sitä, mikä on näitten meidän naapurimaittemme verotaso ja millä tavalla se voi vaikuttaa sitten matkustajamyyntiin.

18.39 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Koronakriisi on osunut erittäin voimakkaasti elinkeinoelämään, ja näistä toimialoista suurimpia menetyksiä on kärsinyt juuri matkailu- ja ravintola-ala. Kysymys on: onko tämä oikea hetki tälle toimenpiteelle? Jäl-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

leen kerran yrittäjät, yritykset kärsivät, työpaikat kärsivät. En hyväksy, en ymmärrä tätä ajoitusta. Sen vuoksi kannatan edustaja Marttisen vastalauseita.

18.39 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Ravintola-ala on oikeasti helisemässä ihan riittävästi muutenkin, ja nyt tämä ravintoloitten hintataso rupeaa olemaan sitä luokkaa, että ei ole enää mitään mahdollisuutta elää. Tässä on pitkään jo menty sillä, että monikin ravintola tekee tiliä ainoastaan lauantaisin. Omassa nuoruudessani siellä oltiin jopa viikollakin, vähän keskiviikkona, ja perjantait ja lauantaitkin olivat vielä ravintoloille plusmerkkisiä. Nythän tämä tilanne tulee johtamaan yksinkertaisesti siihen, että ei olla ravintolassa, vaan vedetään kotona kalsarikännejä. Sen lisäksi kaikennäköiset, ehkä Viron puolelta roudatut tavarat tallibaareihin ynnä muihin tekevät sen, että viranomaisien on hankalampi valvoa ja poliiseja tarvitaan enemmän kotiin ja muualle hälytyksiin, kun niin sanotusti vedetään sitä keittoa siellä valvomattomissa oloissa.

Tässä tilanteessa ei muutenkaan, jo ilman koronaakaan, olisi oikeasti mitään järkeä lähteä tälle tielle, mutta kun sitten koronan aikana lähdetään vielä tekemään tällaiset veronkorotukset, niin ei tässä oikeasti ole mitään järkeä. Jos joku kuvittelee tämän olevan jonkunäköinen niin sanotusti estävä toimenpide, että kansantaloudellisesti tämä olisi järkevää, niin voin kertoa, kun olen itse katsellut omassa perheessäni alkoholiongelmaisen toimintaa ja reilu kaksikymppisenä menettänyt isäni kyseisen tuotteen liikajuomisen vuoksi, että minä tiedän ihan tasan tarkkaan, että tällaisilla veronkorotuksilla ei siihen asiaan ole minäkäänäköistä merkitystä. Ne juovat, ketkä meinaavat juoda, ja jos eivät he mitään muuta juo, niin he juovat sitten Lasolia, jos eivät muuhun rahat riitä. Tällaiset veronkorotukset kuitenkin aiheuttavat yksinkertaisesti vain sen, että tuodaan ulkomailta enemmän ja vedetään ne keitot sitten kotona ja aiheutetaan kaiken maailman perheriitoja ynnä muuta vastaavaa. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain sekä koulutuskorvauksesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 140/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 31/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 31/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.42 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tulorekisterin käyttöönoton myötä on ollut järkevää muuttaa myöskin järjestelmiä, millä työttömyysvakuutusmaksuja peritään. Meille on tosiaankin kerrottu tilastojen valossa, että tällä hetkellä ainoastaan alle prosentti työntantajista käyttää tätä ennakkomaksumallia, ja siinä mielessä on järkevää, että tässä siirrytään sitten kokonaisuudessaan toteutuneitten palkkatietojen perusteella tapahtuvaan työt-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

tömyysvakuutusmaksujen perintään. Tämä varmasti on omalla tavallaan byrokratiaa ja maksu- ja perintämenettelyitä vähentävä asia ja myöskin tätä hallinnollista taakkaa tulee sitten vähentämään. Siinä mielessä voisi sanoa, että erittäin hyvä ja kannatettava esitys, ja näyttää olevan myöskin valiokunnasta yksimielinen mietintö.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 140/2020 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien valtion osuuden maksamista koskevien säännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 108/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 32/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 108/2020 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 4.—6. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kestävän metsätalouden määräaikaisten rahoituslain 7 ja 48 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 151/2020 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 9/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 9/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

18.44 Anne Kalmari kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan lyhyesti.

Tässä lakiesityksessä esitetään muutettavaksi kestävän metsätalouden määräaikaista rahoituslakia eli halutaan pidentää lakia vuoden 23 loppuun asti. Valiokunta hoiti tämän niin, että vaikka EU:sta ei vielä notifikaatiota ole tullutkaan, niin laki saatettiin voimaan tämän vuoden puolella, jolloin ei tule niitä sietämättömiä katkoksia, jotka aina aiheuttavat ongelmia siellä kentällä.

Lisäksi muutettiin muuta julkista tukea koskevaa säännöstä elikkä täsmennettiin, mitä valtion tuki on, sen takia, että kun meillä esimerkiksi tulee nyt uudentyyppinen metsityslainsäädäntö ja sitten tällainen luonnon monimuotoisuutta lisäävä lainsäädäntö — siellä on muutakin kuin rahallista tukea — niin halutaan, että ei tule ongelmia siitä.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Ihan lyhyesti tietoisikuna vielä, mitä se Kemera-tuki on. Kemera-tuellahan siis kannustetaan metsien parempaan kasvuun ja metsien monimuotoisuuteen. Eli siellä on erilaisia työlajeja aina taimikon varhaisperkauksesta lähtien, sen lisäksi nuoren metsän hoitotuki, pienpuun korjuutuki, tuki metsäteihin, tuki suometsien hoitoon, tuki metsien terveystuhoitukseen. Nämä kaikki oikeastaan viime kädessä lisäävät sitä, että saamme metsät kasvamaan jatkossakin, ja niihin työvaiheisiin, joissa ei ehkä tässä ylisukupolvisessa toiminnassa olisi kannustetta muuten, kannustetaan sitten Kemera-tuella. Sen lisäksi monimuotoisuutta tuetaan ympäristötuella ja tuella metsäluonnon hoitohankkeisiin eli on sekä Metso-ohjelmaa että tällaisia ympäristönsuojelusopimuksia, luonnonhoitosopimuksia, joilla sitten vapaaehtoisesti voidaan määrääjäksi tukea erilaisissa suojelutoissa. Tässä tiivistettynä se, mitä Kemera on.

Kemerahan on pohdinnassa, koska tulevaisuudessa voi olla niin, että tämäntyyppistä rahoitusjärjestelmää ei EU:n näkökulmasta edes pystyisi olemaan, mutta nyt voimme kuitenkin jatkaa tämän siirtymäkauden ajan tällä menetelmällä. Toivomme, että sitten kun sitä Kemeraa uudistetaan, niin se ehkä vielä entistä enemmän olisi sellainen kannustava. Jotkut ovat kutsuneet tätä nykyistä Kemera-järjestelmää vähän sellaiseksi laiskan miehen tueksi, eli kannustetaan sitten, kun hoitotyöt ovat jääneet vähän retuperälle. Eli yritetään sinne alkuvaiheeseen tulevaisuudessa ehkä vähän enemmän sitten vielä panostaa, mutta se onkin sitten toinen tarina, tämä uudistuva Kemera tai uudistuva järjestelmä, sitten aikanaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos mietinnön esittelystä.

18.48 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä.

Tässä on tosiaankin kysymys tämän Kemera-rahoituslain jatkamisesta vuoden 23 loppuun asti. Valiokunta on pitänyt tärkeänä sitä, että tämä kannustejärjestelmä ihan keskeytymättä jatkuu, jolloinkin tosiaankin tätä lain voimaan saattamista on tässä kiirehditty.

Tässä valiokunnan puheenjohtaja ihan loppuvaiheessa nosti esille sen, mitä tulevaisuudessa aiotaan tehdä Kemera-rahoitukselle. Ainakin itse ajattelen, että erityisesti siellä nuoren metsän kohdalla sitä harvennusta ja hoitoa kyllä varmasti tarvitaan. [Ari Torniainen: Kyllä!] Sitä on hirvittävän paljon tekemättä, ja siinä mielessä ajattelen, että sillä olisi myöskin niitä työllisyysvaikutuksia. Tässä yhteydessä vain toivoisin, nyt kun meillä Suomessa paljon puhutaan siitä, millä tavalla sitten tullaan käyttämään EU:n elpymisrahaston rahoitusta ja muuta vastaavaa, että tämä voisi olla esimerkiksi yksi sellainen asia, mitä voitaisiin nostaa esille. Sillä olisi työllisyysvaikutusta, sillä olisi ympäristövaikutusta, se olisi kaikin tavoin järkevä tapa, jolla pystyttäisiin myöskin tätä ilmastoasiaa hoitamaan, koska onhan se ihan selvä, että kun meillä puu kasvaa hyvin ja sieltä on kaikki risukot ja tukahduttava kasvillisuus siitä ympäriltä raivattu pois, niin silloin varmasti saadaan myöskin sitä hiilinielua paranemaan. Elikkä tässä olisi oppositiosta ihan tällainen ilmainen vinkki, että jos se mahdollista olisi, niin voisiko tätä jollakin tavalla ajatella yhdistettäväksi.

Tosiaankin ihan kysyisin, onko valiokunnan puheenjohtajalla jotakin näkemystä tästä, koska kyllä tähän törmää tuolla, kun liikkuu maaseudulla, haja-asutusalueilla, ja kyllä siellä moni tuskaillee sitä, että olisihan sitä tekemätöntä työtä mutta kun ei ole niitä tekijöitä eikä kerkiä itse ja muuta vastaavaa. Kyllä varmasti siellä puolella saataisiin paljon aikaiseksi, ja sitten kun tiedetään myöskin esimerkiksi tuhkalanhoituksesta ja vastaavista, millä

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

pystyttäisiin meillä vielä huomattavan paljon saamaan aikaiseksi puunkasvua ja hiilinielujen kiihtymistä, niin tässä olisi pohdinnan paikkaa, mitä pystymme tässä salissa tekemään tämän asian parantamiseksi.

18.50 Anne Kalmari kesk: Kiitoksia hyvistä ehdotuksista, ja nämä joka tapauksessa tulevat huomioitua myöskin siinä kohtaa, kun käydään hiilinielukeskustelua ja uusitaan sekä CAP-järjestelmää että metsätalouden järjestelmää.

Aivan kuten sanoitte, meillä on ensiharvennusrästejä sellainen 700 000—800 000 hehtaaria ja saman verran taimikonhoitorästejä, ja näille kaikille olisi syytä löytyä tekijät, ja siksi näitä kannustejärjestelmiä tarvitaan.

Näillä Kemera-rahoilla on myöskin todella iso työllisyysvaikutus, noin 2 000 henkilötyövuotta vuodessa, eli nämä hyvin käytännönläheisesti menevät käyttöön.

Kiitoksia hyvistä huomioista.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 151/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi raideliikennelain ja liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 14/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.52 Suna Kymäläinen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi raideliikennelakia ja liikenteen palveluista annettua lakia. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. helmikuuta 2021 lukuun ottamatta kalustoyksiköiden rekisteröintiä koskevia lainkohtia, jotka tulisivat voimaan 16.6.2021.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja ehdottaa sen hyväksymistä osittain muutettuna.

Rautatieliikenteen kuljettajalta edellytettävän luvan osalta asiantuntijakuulemisessa pelättiin, että lupakirjattomasta vaihtotyöstä tulisi jatkossa pääsääntö ja tämä johtaisi kuljettajien osaamisen ja rautatieturvallisuuden heikentymiseen. Koska pykälän muotoiluun ei löytynyt sellaista riittävän selkeää muutosta, joka olisi täyttänyt pykälän muuttamiselle hallituksen esityksessä asetetut tavoitteet paremmasta oikeusvarmuudesta ja selkeämmästä sääntelystä, liikenne- ja viestintäministeriö esitti, että lain 69 §:n muutokset poistetaan nyt hyväksyttävästä laista. Valiokunta on tämän vuoksi poistanut pykälän nyt hyväksyttävä-

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

västä lakiehdotuksesta. Muutoin lakiehdotukseen on tehty vain joitain lakitekniisiä muutoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 113/2020 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain 3 ja 149 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 143/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 18.11.2020 pidettävään täysistuntoon.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaisverolain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 170/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 22/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 18.11.2020 pidettävään täysistuntoon.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 159/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 18.11.2020 pidettävään täysistuntoon.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 207/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 20/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 18.11.2020 pidettävään täysistuntoon.

24. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 18.11.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.00.

Pöytäkirja PTK 146/2020 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen